

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS MOKYKLOS
BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS IR PROCESO INSTITUTAS

EIMANTAS VALIUKAS
(BAUDŽIAMOJI TEISĖ IR KRIMINOLOGIJA)

VAGYSTĖS ATRIBOJIMAS NUO KITŲ NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ LIETUVOS TEISMŲ
PRAKTIKOJE

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
Doc. dr. Tomas Girdenis

Vilnius, 2024 m.

TURINYS

<u>IVADAS</u>	3
<u>1. VAGYSTĖS IR RADINIO PASISAVINIMO ATRIBOJIMAS</u>	10
1.1. Vagystės ir radinio pasisavinimo dalyko ypatumai	10
1.2. Pavojingų veikų ypatumai	18
1.3. Atribojimo kriterijai Lietuvos teismų praktikoje	23
<u>2. VAGYSTĖS IR PLĖŠIMO ATRIBOJIMAS</u>	30
2.1. Veikos padarymo būdas kaip atribojimo kriterijus	30
2.2. Vagystės ir plėšimo atribojimas bendrininkavimo atveju	40
<u>3. VAGYSTĖS IR SUKČIAVIMO, TURTO PASISAVINIMO, SAVAVALDŽIAVIMO ATRIBOJIMAS</u>	45
3.1. Vagystės ir sukčiavimo atribojimas	45
3.2. Vagystės ir turto pasisavinimo atribojimas	49
3.3. Vagystės ir savavaldžiavimo atribojimas	55
<u>IŠVADOS</u>	61
<u>LITERATŪROS SĄRAŠAS</u>	63
<u>ANOTACIJA</u>	78
<u>ANNOTATION</u>	78
<u>SANTRAUKA</u>	79
<u>SUMMARY</u>	80
<u>SAŽININGUMO DEKLARACIJA</u>	82

IVADAS

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso¹ (toliau – ir BK) XXVIII skyriuje numatyti nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams. Šiame magistro baigiamajame darbe nebus analizuojami visi vagystės ir kitų, BK XXVIII skyriuje numatytų, nusikalstamų veikų sudėties požymiai, o bus orientuojamasi į vagystės atirbojimo kriterijus nuo kitų turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų, t. y. plėšimo, sukčiavimo, turto, radinio pasisavinimo bei savavaldžiavimo.

Tiriama problema. Ar įstatymų leidėjas, apibrėždamas turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų sudėtis baudžiamajame įstatyme, suformulavo aiškius jų sudėties požymius, pagal kuriuos atskiriama vagystė nuo kitų turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų? Ar Lietuvos teismų praktikoje nuosekliai ir pagrįstai formuojami vagystės atirbojimo kriterijai nuo kitų nusikalstamų veikų?

Baigiamojo darbo aktualumas. Nuo 2006 m., kai buvo įsteigtas nusikalstamų veikų žinybinis registras, kur pateikiama detali informacija apie užregistruotas nusikalstamas veikas, vagystės sudaro didžiąją dalį, nuo visų užregistruotų nusikalstamų veikų. Remiantis Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis², 2020 m. užregistruota 10671 vagyčių, 2021 m. – 8549, o 2022 m. – 10440. Tai sudaro atitinkamai 23 %, 20 % ir 22,8 % nuo visų užregistruotų nusikalstamų veikų. Tuo tarpu plėšimų užregistruota ženkliai mažesnis skaičius – 479, 310 ir 342 pastaruosius tris metus. Tokie skaičiai rodo ženklų atotrūkį tarp vagystės ir plėšimo bei natūraliai kyla klausimas ar padarytos veikos tinkamai kvalifikuojamos pagal konkretų BK specialiosios dalies straipsnį, ar vagystės normos taikymas nėra perteklinis, dėl to aktualus atirbojimo kriterijų bei kvalifikavimo ypatumų tyrimas. Pastebėtina ir tai, kad pastaraisiais metais fiksuojamas tendencingai didėjantis sukčiavimų skaičius. 2020 m. jų užregistruota 2685, 2021 m. – 3169, o 2022 m. – 3859. Taigi platus turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų (vagystės, plėšimai, sukčiavimai ir kt.) paplitimas savaime parodo poreikį tirti tokio pobūdžio nusikalstamų veikų požymius, jų atirbojimo kriterijus.

---

¹ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, E-TAR, žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr>.

² Informatikos ir ryšių departamento statistiniai duomenys, IRD, žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://ird.lt/lt/paslaugos/tvarkomu-valdomu-registru-ir-informaciniu-sistemu-paslaugos/nusikalstamu-veiku-zinybinio-registro-nvzr-atviri-duomenys-paslaugos/nusikalstamos-veikos-lietuvoje-2006-2022-metais/oid.1014>.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad keičiantis visuomeniniam gyvenimui, turtinio pobūdžio nusikalstamos veikos pasižymi nebe tik praeityje įprastais požymiais (turto grobimas iš automobilių, gyvenamųjų patalpų, reketas, atviri plėšimai), tačiau vis sudėtingėja ir pačių nusikalstamų veikų padarymo mechanizmas. Neretai asmenys sudaro įvairias civilines sutartis, perleidžia, suteikia teises į turtą, nusikalstamomis veikomis kėsina ne tik į būtiniausius materialus daiktus, bet veikos daromos ir elektroninėje erdvėje, be to, daiktai ir atsitiktinai patenka į kitų asmenų dispoziciją. Tokios aplinkybės tik parodo kintantį visuomeninį gyvenimą, kurios yra reikšmingos ir nusikalstamų veikų kvalifikavimui. Galima pastebėti, kad keičiantis nusikalstamų veikų padarymo faktinėms aplinkybėms, ir teismų praktikoje vyksta diskusija dėl turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų atribojimo kriterijų, esminių požymių padarytų veikų kvalifikavimui. Tuo pačiu pabrėžtina, kad teismų praktikoje turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų kvalifikavimas ne visada yra suprantamas bei logiškas, pagrįstas tinkamu įstatymo taikymu, todėl taip pat aktualu tirti vagystės bei kitų turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų atribojimo kriterijus.

Be kita ko, baudžiamajame įstatyme numatyti turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų straipsniai, galima teigti yra nusistovėję ir nekintantys eilę metų, išskyrus vagystės (BK 178 straipsnio) pakeitimus. Didžiąją dalį pakeitimų lėmė naujų vagystę kvalifikuojančių požymių įtraukimas į nusikalstamos veikos sudėtį – pavyzdžiui keičiant baudžiamąjį įstatymą į vagystės sudėtį įtraukti nauji kvalifikuojantys požymiai – kišenvagystė³, didelės mokslinės, istorinės arba kultūrinės reikšmės turinčiomis vertybės⁴, įsibrovimas į ryšių kabelių kanalų sistemą ir strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių juridinių asmenų infrastruktūrą sudarantis turtas ar jo dalis⁵. Dalis šių požymių buvo įtraukti ir į kitas nusikalstamų veikų sudėtis (sukčiavimas, turto pasisavinimas), taip pat į vagystės, plėšimo, sukčiavimo sudėtis įtrauktas kvalifikuojantis požymis – organizuota grupė⁶. Viena vertus turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų straipsnių pakeitimai buvo atlikti seniai, tai rodo, kad teisinis reguliavimas yra nusistovėjęs, tačiau kintant nusikalstamų veikų padarymo ypatumams natūraliai kyla klausimų, ar nėra poreikio į nusikalstamų veikų sudėtis

---

³ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 20, 42, 63, 67, 68, 72, 75, 77, 82, 90, 91, 92, 95, 97, 128, 144, 148, 150, 178, 182, 194, 195, 201, 204, 205, 210, 211, 212, 220, 221, 222, 223, 230, 236, 246, 248, 260, 263, 287, 306 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 228¹ straipsniu įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.237323>.

⁴ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 7, 38, 47, 63, 66, 70, 75, 82, 93, 129, 166, 167, 172, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 189, 194, 196, 197, 198, 198¹, 198², 199, 202, 213, 214, 215, 225, 227, 228, 231, 233, 235, 252, 256, 257, 262, 284, 285, 312 straipsnių, priedo pakeitimo ir papildymo, XXVI, XXX skyrių pavadinimų pakeitimo ir kodekso papildymo 256¹, 257¹ straipsniais įstatymas“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://www.infolex.lt/ta/69763>.

⁵ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 178 ir 187 straipsnių pakeitimo įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.453255>.

⁶ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 139, 140, 176, 180, 181, 190, 201, 212, 249, 281 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.215815>.

įtraukti naujų požymių, juos pakeisti, dalį jų pašalinti, ar apskritai panaikinti baudžiamąją atsakomybę už atskiras nusikalstamas veikas.

Baigiamojo darbo mokslinis naujumas ir tiriamos problemos ištyrimo lygis.

Lietuvos baudžiamosios teisės mokslininkai skyrė didelį dėmesį BK XXVIII skyriui. A. Vosyliūtė disertaciniu lygmeniu tyrė baudžiamosios atsakomybės už kvalifikuotą vagystę ypatumus⁷. Be to, ši autorė vienasmeniškai arba su kitais autoriais yra publikavusi mokslinius straipsnius vagystės tematika, kuriuose buvo nagrinėjami vagystės baigtumo, kvalifikuojančių požymių, dalyko ypatumai⁸. I. Žukovaitė disertacijoje tyrė plėšimo sudėties probleminius aspektus⁹, D. Bukelienė baudžiamosios atsakomybės už turto pasisavinimą ir iššvaistymą ypatumus¹⁰, šia tematika autorė išleido ir monografiją¹¹, o G. Višinskis tyrė BK 294 straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką – savavaldžiavimą¹². Dar viena monografija buvo išleista nagrinėjant teismų praktiką BK 178 ir 180 straipsnių kontekste¹³. Paminėti autoriai bei dalis kitų mokslininkų nagrinėjo sukčiavimo¹⁴,

⁷ Andželika Vosyliūtė, „Baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2009), <https://epublications.vu.lt/object/elaba:1784929/1784929.pdf>.

⁸ Andželika Vosyliūtė, „Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teismineje praktikoje“, *Teisė*, 64, (2007): 135–154, <https://www.lituanistika.lt/content/17941>; Andželika Vosyliūtė, „Įsibrovimo į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją kaip vagystę kvalifikuojančio požymio samprata teisės moksle ir teismineje praktikoje“, *Teisė*, 66, 1 (2008): 75-94, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/370/311>; Andželika Vosyliūtė, „Vagystę kvalifikuojančio požymio – didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės samprata teisės moksle ir teismų praktikoje“, *Teisė*, 75, (2010): 55-66, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/237/187>; Andželika Vosyliūtė, „Automobilio pagrobimo samprata ir kvalifikavimo ypatumai teismų praktikoje“, iš *Lietuvos Respublikos baudžiamajam kodeksui – 10 metų*, Gintaras Švedas (Vilnius: Registrų centras, 2011), 319-346; Andželika Vosyliūtė, „Kišenvagystės samprata teisės moksle ir teismų praktikoje bei kai kurie kvalifikavimo ypatumai“, iš *Nepriklausomos Lietuvos teisė: praeitis, dabartis ir ateitis*, Gintaras Švedas (Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Alumni draugija, 2012), 144-158; Andželika Vosyliūtė, „Vagystės kvalifikuotų sudėčių konstravimo Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse ypatumai“, *Teisė*, 88, (2013): 129-143, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/1609/983>; Andželika Vosyliūtė, „Vagyste kvalifikuojančio požymio didelės vertės turto samprata teisės moksle ir teismų praktikoje bei kai kurie kvalifikavimo ypatumai“, iš *Globalizacijos iššūkiai baudžiamajai justicijai*, Gintaras Švedas (Vilnius: Registrų centras, 2014), 169-185; Andželika Vosyliūtė, „Vagystės dalyko (turto) samprata ir jo nustatymo probleminiai aspektai“, iš *Šiuolaikinės baudžiamosios teisės tendencijos*, Gintaras Švedas (Vilnius: Vilniaus universitetas, 2015), 161-187; Armanas Abramavičius ir Andželika Vosyliūtė, „Vagystę kvalifikuojančio požymio „organizuota grupė“ samprata teisės moksle ir teismų praktikoje, bei kai kurie kvalifikavimo ypatumai“, iš *Baudžiamoji justicija ir verslas* (Vilnius: Vilniaus universitetas, 2016), 155-173; Armanas Abramavičius ir Andželika Vosyliūtė, „Atvira vagystė ir jos kvalifikavimo ypatumai“, *Teisė*, 105, (2017): 7–21, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/11097/9522>; Andželika Vosyliūtė ir Albertas Milinis, „Kai kurie vagystės kriminalizavimo probleminiai aspektai Lietuvos ir kitų užsienio šalių baudžiamuosiuose įstatymuose“, *Teisės apžvalga*, 22, 2 (2020): 40-59, <https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/e876d2b8-edd8-4585-86fd-0796e88ec777/content>.

⁹ Inga Žukovaitė, „Plėšimo sudėties probleminiai aspektai“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2018), <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:29822203/datastreams/MAIN/content>.

¹⁰ Dalia Bukelienė, „Baudžiamoji atsakomybė už turto pasisavinimą ir turto iššvaistymą: (teoriniai ir praktiniai aspektai)“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2005).

¹¹ Dalia Bukelienė, *Baudžiamoji atsakomybė už turto pasisavinimą ir turto iššvaistymą: (teoriniai ir praktiniai aspektai)*, (Vilnius: Eugrimas, 2008).

¹² Gerardas Višinskis, „Baudžiamoji atsakomybė už savavaldžiavimą“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2015), <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:22989491/datastreams/MAIN/content>.

¹³ Alvydas Pikelis, *Baudžiamosios teisėkūros labirintai. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato nutarimas ir teismų praktika taikant Baudžiamojo kodekso 178 ir 180 straipsnius*, (Vilnius: Petro ofsetas, 2011).

¹⁴ Oleg Fedosiuk, „Sukčiavimo normos koncepcija naujame Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse ir jos įgyvendinimo problemos“, *Teisė*, 48 (2003): 78–89, <https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB->

plėšimo¹⁵, turto pasisavinimo¹⁶, savavaldžiavimo¹⁷ nusikalstamų veikų atskirus ypatumus, publikuodami mokslinius straipsnius. Pastebėtina, kad BK 185 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos (radinio pasisavinimas), Lietuvos baudžiamosios teisės mokslininkai atskirai netyrinėjo. Taigi nors Lietuvos baudžiamosios teisės moksle buvo skirtas didelis dėmesys BK XXVIII skyriuje įtvirtintoms nusikalstamoms veikoms, tačiau didžiojoje dalyje mokslininkų darbų buvo tiriami baudžiamosios atsakomybės už konkrečią turtinio pobūdžio nusikalstamą veiką, ypatumai, kvalifikuojančių požymių (ne)pagrįstas nustatymas nusikalstamų veikų sudėtyse, kitų sudėties požymių probleminės vietos baudžiamosios teisės teorijoje ir teismų praktikoje. Tačiau turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų atribojimo kriterijai, galima teigti, yra palikti formuoti ir aiškinti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikai. Todėl manytina, kad toks kompleksinis klausimas, nusikalstamų veikų kvalifikavimo ypatumai pagal konkretų straipsnį vienu ar kitu atveju, atribojimo kriterijai, turi būti nustatinėjami ne tik teismų praktikoje, bet ir moksliniu lygmeniu tiriami, teikiami pasiūlymai.

Baigiamojo darbo reikšmė. Baudžiamajame įstatyme yra nurodomi tik nusikalstamų veikų būtinieji požymiai, tačiau iš jų ne visada yra aišku kaip turi būti atribojamos savo esme panašios nusikalstamos veikos. Šis magistro baigiamasis darbas gali turėti reikšmės ikiteisminį tyrimą atliekantiems asmenims, pirmiausia, tyrėjams pradedant ikiteisminį tyrimą, tinkamai kvalifikuojant nusikalstamą veiką bei tolimesniam tyrimo planavimui, taktikos pasirinkimui. Be to, turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų sudėčių analizė per jų atribojimo kriterijus, gali išryškinti teismų praktikoje atskirais atvejais nelogišką nusikalstamų veikų kvalifikavimą, neatitinkantį baudžiamosios teisės teorijos, tokiu būdu prisidėti prie naujų atribojimo kriterijų nustatymo. Taip

---

[0001:J.04~2003~1367189480203/J.04~2003~1367189480203.pdf](https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/bd1f3542-c112-4808-8f99-725c0885b7e4/content); Olegas Šibkovas, „Probleminiai sukčiavimo kvalifikavimo ir taikymo aspektai Lietuvos teismų praktikoje“ *Teisės apžvalga*, 16, 1 (2017): 77-99, <https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/bd1f3542-c112-4808-8f99-725c0885b7e4/content>; Darius Pranka, „Apgaulės samprata ir reikšmė atribojant sukčiavimą ir civilinės teisės pažeidimą“, *Socialinių mokslų studijos*, 4, 2 (2012): 663-683, <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/10946/744-1365-1-SM.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

¹⁵ Inga Žukovaitė, „Bendrininkavimo institutas plėšimo bylų jurisprudencijoje“, *Teisė*, 86 (2013): 160-173, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/1077/562>; Inga Žukovaitė, „Plėšimas nukentėjusiojo valią palaužus naudojamais įrankiais“, *Teisė*, 98 (2016): 168-180, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/9975/7983>;

¹⁶ Dalia Bukelienė, „Turto pasisavinimo subjektas: ypatumai ir problematika“, *Teisė*, 53 (2004): 51-67, <https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2004~1367165355311/J.04~2004~1367165355311.pdf>;

Romualdas Drakšas, „Kai kurie baudimo už turto pasisavinimą probleminiai aspektai“, *Jurisprudencija*, 20, 1 (2013): 283-299, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/442>; Oleg Fedosiuk, „Patikėtos svetimos turtinės teisės pasisavinimo ir iššvaistymo samprata“, *Jurisprudencija*, 113, 11 (2008): 72-83, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/1746>.

¹⁷ Oleg Fedosiuk, „Savavaldžiavimas kaip nusikalstama veika: ar baudžiamajame teiseje reikalinga ši norma?“, iš *Lietuvos Respublikos Baudžiamajam kodeksui - 10 metų*, Gintaras Švedas (Vilnius: Registrų centras, 2011), 259-280; Gerardas Višinskis, „Savavaldžiavimo nusikaltimo sudėties didelės žalos asmens teisėms ar teisėtiems interesams požymis“, *Teisė*, 90 (2014): 211-225, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/2870/2036>; Gerardas Višinskis, „Savavaldžiavimo nusikaltimo ir civilinių teisių savignos santykis“, *Teisė*, 92 (2014): 126-136, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/3905/3338>.

pat šis darbas gali turėti reikšmės ir baudžiamosios teisės mokslui, pateikti naujų mokslinių idėjų, kadangi kitų Lietuvos mokslininkų darbuose BK XXVIII skyriuje numatytos nusikalstamos veikos buvo tyrinėjamos daugiausiai kitais aspektais. Galiausiai, šis magistro baigiamasis darbas gali turėti reikšmės ir įstatymų leidėjui keičiant nusikalstamų veikų požymius BK specialiosios dalies straipsniuose ar dalį jų pašalinant, dekriminalizuojant nusikalstamas veikas.

Tyrimo tikslas. Sistemiškai išanalizuoti vagystės ir kitų turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų teisinį reglamentavimą bei šių normų taikymą teismų praktikoje, konkrečių turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų požymių įtaką veikos kvalifikavimui, praktikoje suformuotus atribojimo kriterijus, jų tinkamumą.

Tyrimo uždaviniai.

- 1) Atskleisti vagystės ir radinio pasisavinimo dalyko, pavojingos veikos, tiesioginės tyčios požymių reikšmę veikų kvalifikavimui, probleminius atribojimo aspektus.
- 2) Atskleisti prievartos priemonių panaudojimo grobiant turtą reikšmę veikų kvalifikavimui, probleminius atribojimo aspektus.
- 3) Atskleisti vagystės ir turto pasisavinimo subjekto, turto patikėjimo požymių reikšmę veikų kvalifikavimui, probleminius atribojimo aspektus.
- 4) Atskleisti naudojamos apgaulės įtaką vagystės ir sukčiavimo kvalifikavimui, probleminius atribojimo aspektus.
- 5) Atskleisti veikos darymo tikslų, motyvų, teisės į turtą požymių reikšmę savavaldžiavimo ir vagystės kvalifikavimui, probleminius atribojimo aspektus.

Tyrimo metodai. Magistro baigiamajame darbe naudojami šie mokslinio tyrimo metodai: dokumentų analizės, lyginamasis, sisteminis, loginis. Pagrindinis šio darbo metodas yra dokumentų analizės. Didžiąja dalimi buvo analizuojamos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys, susijusios su baigiamojo darbo tematika, aktualiais probleminiais klausimais, kuriose yra ir prieštaravimų mokslinei doktrinai, tarpusavio teismų praktikos prieštaravimų. Taip pat darbe analizuojami baudžiamosios teisės mokslininkų darbai, kurie tyrė atskirus turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų požymius, kvalifikavimo ypatumus, taip siekiant išgryninti atribojimo kriterijų nustatymui aktualių požymių turinį. Lyginamuoju metodu palyginama baudžiamosios teisės mokslininkų pozicija, taip pat ir teismų praktikos pavyzdžiai. Taip pat naudojamas ir sisteminis metodas, kuriuo vagystės atribojimo kriterijai nuo kitų nusikalstamų veikų tiriami baudžiamosios teisės, kaip vientisos sistemos, kontekste bei santykyje su baudžiamosios atsakomybės (ne)pagrįstu taikymu už konkrečius neteisėtus veiksmus. Naudojant loginį metodą daromos išvados remiantis

baudžiamosios teisės teorijos ir teismų praktikos pavyzdžiais, pateikiama šio darbo autoriaus pozicija.

Tyrimo struktūra. Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dėstomoji dalis, išvados, santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, anotacija lietuvių ir anglų kalbomis.

Dėstomoji dalis skirstoma į atskiras tris dalis:

pirmojoje dalyje nagrinėjamas vagystės ir radinio pasisavinimo nusikalstamų veikų dalykas, paties radinio sampratos esmė, pavojingų veikų skirtumai. Nustatinėjant attribojimo kriterijus tarp šių nusikalstamų veikų analizuojami radinio, šeimininkio ir laikinai be priežiūros palikto turto požymiai, daikto savininko identifikavimo galimybė pagal daikto požymius, nusikalstamos veikos padarymo vieta, kaip požymis turintis įtakos veikos kvalifikavimui, atsitiktinai užklydusių daiktų pas kaltininką esmė.

Antrojoje dalyje nagrinėjamas vagystės ir plėšimo įgyvendinimo būdas. Nustatinėjant attribojimo kriterijus analizuojamas smurto naudojimas prieš nukentėjusįjį asmenį iki turto grobimo momento, grobimo metu bei po veikos padarymo, taip pat siekiant išlaikyti pagrobtą turtą, šių nusikalstamų veikų baigtumo momentas, prasidėjusios vagystės peraugimo į plėšimą riba. Taip pat analizuojami kiti požymiai – netiesioginės psichinės prievartos naudojimas, bauginančios aplinkos kūrimas siekiant tuoj pat įgyti turtą, šių požymių identifikavimas teismų praktikoje bei bendrininkų veikos kvalifikavimo ypatumai.

Trečiojoje dalyje nagrinėjami vagystės ir sukčiavimo, turto pasisavinimo, savavaldžiavimo attribojimo klausimai. Nagrinėjant vagystės ir sukčiavimo nusikalstamų veikų attribojimą, analizuojamos pavojingos veikos – turto grobimo ir savanoriško turto perleidimo esmė, apgaulės panaudojimas gauti prieigai prie turto, laikinam leidimui pasinaudoti turtu, daiktų paskolinimas, apgaulės naudojimas turto įgijimui ir šių požymių įtaka nusikalstamų veikų kvalifikavimui. Nustatinėjant vagystės ir turto pasisavinimo attribojimo kriterijus, nagrinėjamas šių nusikalstamų veikų subjektų požymis. Patikėto ir žinioje esančio turto esmė, momentas, nuo kurio turtas laikomas patikėtu, bei šio požymio pabaigos momentas ir įtaka nusikalstamų veikų kvalifikavimui. Nagrinėjant vagystės ir savavaldžiavimo nusikalstamų veikų attribojimą, analizuojamas veikos padarymo tikslas, motyvai, tyčios kryptingumas, kurie nulemia nusikalstamos veikos kvalifikavimą.

Ginamieji teiginiai.

- 1) Galimybė identifikuoti turto savininką pagal surasto ar atsitiktinai pas kaltininką patekusio daikto požymius nelaikytinas tinkamu kriterijumi attribojant vagystę ir radinio pasisavinimo nusikalstamas veikas.

- 2) Daikto radimas administruojamojo pobūdžio patalpoje savaime neleidžia daryti išvados, jog tokia veika atitinka visus BK 178 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos požymius.
- 3) Situacijos, kai vienu veiksmu (poelgiu) yra ir grobiamas turtas, ir nukentėjusiajam sukeliamas fizinis skausmas ir (ar) sveikatos sutrikdymas, turėtų būti kvalifikuojamos pagal BK 180 straipsnį.
- 4) Nusikalstamos veikos darymo tikslas ir motyvas nėra būtini vagystės sudėties požymiai, tačiau jie yra pagrindiniai vagystės ir savavaldžiavimo nusikalstamų veikų atirbojimo kriterijai.

1. VAGYSTĖS IR RADINIO PASISAVINIMO ATRIBOJIMAS

Siekiant teisingai kvalifikuoti nusikalstamas veikas ir nustatyti esminius atribojimo kriterijus nuo kitų, panašaus pobūdžio nusikalstamų veikų, pirmiausia tikslinga apibrėžti bei įvertinti esminius nagrinėjamo klausimui aktualių nusikalstamų veikų sudėties požymius, kadangi nenustačius jų turinio nėra galimybės kalbėti ir apie atribojimą. Įstatymų leidėjas, kurdamas atskirų nusikalstamų veikų sudėtis baudžiamajame įstatyme, kiekvieną jų apibrėžė skirtingai, todėl manytina, kad tam tikrų sudėties požymių savitas turinys ir turėtų leisti atriboti padarytas nusikalstamas veikas.

1.1. Vagystės ir radinio pasisavinimo dalyko ypatumai

Kaip matyti iš baudžiamojo įstatymo nuostatų, vagystės¹⁸ nusikalstama veika apibrėžta gana lakoniškai ir trumpai – „*Tas, kas pagrobė svetimą turtą*“. Taigi BK nėra pateikta jokių kriterijų, kaip yra suprantamas turtas, jo pagrobimas, o vagystės dalykas apibrėžiamas itin siaurai – tiesiog svetimas turtas. Šių požymių detalus aiškinimas paliekamas baudžiamosios teisės doktrinai ir teismų formuojamai praktikai konkrečiose bylose.

Tokie vagystės dalyko požymiai kaip turto materialumas, kilnojamas pobūdis, ekonominė vertė, atskirtinumas iš gamtos, detalai ištyrinėti teisės doktrinoje¹⁹ bei atskirose Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyse²⁰, jų turinys yra aiškus, todėl detalesnis nagrinėjimas visiškai netikslingas. Juo labiau, kad šie požymiai neturi esminės reikšmės nusikalstamų veikų atribojimui nagrinėjamos temos kontekste²¹. Turto svetimumo požymis taip pat aktualus tik atitinkamoje dalyje.

¹⁸ Vagystės dispozicija, kaip ji apibrėžta pagal BK 178 straipsnio 1 dalį.

¹⁹ Vytautas Pakalniškis, „Nuosavybės teisės doktrina ir Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *Jurisprudencija* 28, 20 (2002): 77, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3594>; Oleg Fedosiuk, *Turto prievartavimas ir jo kvalifikavimas* (Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2002), 81-84; Egidijus Baranauskas ir kt., *Daiktinė teisė* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas 2010), 22-23; Vosyliūtė, *supra note*, 7: 29-38; Vytautas Pakalniškis, „Daiktai civilinių teisių objektų sistemoje“, *Jurisprudencija* 71, 63 (2005): 78, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3026>; Armanas Abramavičius ir kt., *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Specialioji dalis (99-212 straipsniai)* (Vilnius: Registrų centras, 2009), 281-284.

²⁰ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-224-1073/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 6 d., <https://www-infoplex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/2119605>; „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. gegužės 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-254/2010“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 8 d., <https://www-infoplex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/160972>; „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-585-677/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 28 d., <https://www-infoplex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1163767>.

²¹ Nenustačius minėtų požymių negalimumas veiką kvalifikuoti pagal BK 178 straipsnį yra visiškai akivaizdus ir nekeltantis net menkiausias problemas.

Nagrinėjant vagystės ir radinio pasisavinimo nusikalstamas veikas jų atribojimu aspektu, itin reikšmingas tampa pamestų, laikinai be priežiūros paliktų ir bešeimininkių daiktų atskyrimas. Šie požymiai, manyčiau, yra esminiai ir teisingam veikos kvalifikavimui pagal BK 178 ar 185 straipsnius.

Pirmiausia, bešeimininkiu daiktu laikomas toks, kuris neturi savininko arba kurio savininkas nežinomas. „Kilnojamaisiais bešeimininkiais daiktais gali būti gyvūnai, negyvi kilnojamieji daiktai, kurie niekam dar nepriklausė arba kurių savininkas atsisakė, arba kuriuos pametė ar paslėpė (radinys), tarp jų ir lobis“ (CK 4.57 straipsnio 1 ir 3 dalys).²² Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme bešeimininkiu gyvūnu pripažįstamas ūkinis gyvūnas arba gyvūnas augintinis, kuris neturi savininko ar jis nežinomas arba kurio savininkas atsisakė neperduodamas jo kitam savininkui²³. Taigi teisės aktų prasme, bešeimininkį daiktą apibūdina du alternatyvūs požymiai – savininko nebuvimas arba jo nežinojimas.

Teisės doktrinoje bešeimininkiais daiktais įvardijami žmogaus išmesti daiktai, neprijaukinti ar neprižiūrimi laukiniai žvėrys²⁴. Taigi atsisakius nuosavybės teisės į konkrečius daiktus savininko nebelieka, o neprijaukinti laukiniai žvėrys tokio apskritai niekada neturėjo, todėl toks turtas neatitinka svetimumo požymio. Pagal tokius pavyzdžius galima spręsti, kad bešeimininkį turtą turėtų išskirti tik savininko nebuvimas.

Bešeimininkio daikto pasisavinimas nelaikomas turto pagrobimu BK 178 straipsnio prasme. Už šiuos veiksmus asmeniui gali kilti civilinė atsakomybė, o esant papildomoms sąlygoms ir baudžiamoji atsakomybė už radinio pasisavinimą pagal BK 185 straipsnį, jeigu turto vertė viršija didelės vertės ribą.²⁵ Tačiau ne visada paprasta nustatyti, kuriai iš minėtų rūšių daiktas turėtų būti priskiriamas. Pavyzdžiui, asmuo kazino salėje nuo kėdės, stovėjusios prie ruletės žaidimo stalo, pagrobia be priežiūros paliktą piniginę, su joje buvusiais pinigais ir įvairiomis kortelėmis. Kasacinės instancijos teismas pateikė tokį situacijos vertinimą – „kaltininkas, būdamas kazino salėje, paėmęs ant kėdės gulinčią ir be priežiūros paliktą svetimą piniginę, jos kazino darbuotojams neatidavė, nuo stalo pasišalino, vėliau piniginėje esančius pinigus pasiėmė, o pačią piniginę išmetė tualete. Tokiomis aplinkybėmis paliktos be priežiūros piniginės ir joje esančių pinigų užvaldymas nesuteikia pagrindo išvadai, kad asmuo rado ir pasisavino bešeimininkį ar jam atsitiktinai patekusį svetimą turtą. Atvirksčiai, kiekvienas suaugęs asmuo tokioje situacijoje turėtų suprasti, kad kazino

²² „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, E-TAR, žiūrėta 2023 m. spalio 5 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr>.

²³ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46424/asr>.

²⁴ Abramavičius ir kt., *supra note*, 19: 281.

²⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. balandžio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-140-511/2018“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., <https://www-infoplex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1595216>.

patalpose palikta piniginė nėra šeimininkė, kad savininkas tiesiog neapdairiai paliko ją be priežiūros ir netrukus gali sugrįžti ir ją pasiimti.“²⁶ Pritačiau, jog paimta piniginė su joje buvusiais daiktais nelaikytina šeimininkiu turtu, pirmiausia dėl jos radimo vietos, iš kurios galima spręsti, kad piniginė nebuvo sąmoningai išmesta. Be to, jos savininkas buvo nesudėtingai identifikuojamas pagal piniginėje buvusias banko, skaitytojo nuolaidų korteles. Taip pat tokia situacija visiškai neatitinka atsitiktinai patekusio turto požymių. Tačiau ar tokia veika automatiškai turi būti laikoma vagyste, nebūčiau tuo tikras. Tokia situacija reikalauja gilesnės analizės.

Analizuojant šią problemą, tikslinga įvertinti, ar panašiose situacijose daiktai turėtų būti laikomi šeimininkiais, radiniais ar laikinai paliktais be priežiūros. Lietuvos Respublikoje radiniu laikomas tik pamestas daiktas, kurio savininkas nežinomas²⁷. Taip pat pabrėžiama, jog radiniu gali būti pripažįstami tik tokie daiktai, kurie pagal radimo aplinkybes leidžia teigti, jog daiktas yra pamestas, o ne savininko sąmoningai padėtas²⁸. Kaip taisyklė, daiktų pametimas restorane, degalinėje, parduotuvėje ar kitokioje administruojamojo pobūdžio patalpoje, jį radusiam asmeniui laikytinas tik kaip laikinai paliktas be priežiūros, todėl tokių daiktų pasisavinimas atitinka vagystės nusikalstamą veiką²⁹. Taigi esant galimybei identifikuoti savininką pagal surasto daikto požymius, toks daiktas nelaikytinas radiniu. Tuo tarpu, net ir neidentifikavus daiktą pametusių asmens pagal konkrečius požymius, jeigu jis yra randamas administruojamojo pobūdžio patalpose, tokiais atvejais daiktas taip pat nelaikytinas radiniu.

Iš aptartų šaltinių galima daryti išvadą, kad Lietuvoje dalis radinio ir šeimininkio turto požymių yra tapatūs. Tiek radiniu, tiek šeimininkiu turtu gali būti laikomas pamestas daiktas, kurio savininkas nežinomas. Taigi šeimininkio turto suvokimas yra glaudžiai susijęs su pamestu daiktu.

Iš esmės analogiškai radinys bei šeimininkis turtas suprantamas ir Latvijos Respublikoje. Išskiriami tokie požymiai, kaip daikto nepriklausomumas jokiam asmeniui arba aiškus nuosavybės teisės atsisakymas į daiktą išmetant daiktą ar kitu būdu atsisakant.³⁰ Tuo tarpu Vokietijoje³¹, JAV³²

---

²⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. vasario 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-41/2009“, Infollex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., <https://www.infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/104571>.

²⁷ CK 4.62 straipsnio 1 dalis.

²⁸ Egidijus Baranauskas ir kt., *supra note*, 19: 114.

²⁹ Vytauto Didžiojo universitetas, *Lietuvos baudžiamoji teisė. Specialioji dalis. Pirmoji knyga* (Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2021), 373.

³⁰ „Latvijas Republikas Civillikums“, Likumi, žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., <https://likumi.lv/ta/en/en/id/225418>.

³¹ „German Civil Code“, BMJ, žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p4585.

³² „Model Penal Code“, HeinOnline, žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., <https://www.legal-tools.org/doc/08d77d/pdf>.

bei Ispanijoje³³ pamestas daiktas nėra laikomas bešeimininkiu. Reikėtų pritarti šių užsienio valstybių teisiniame reguliavime įtvirtintai pozicijai ir atskirti bešeimininkį daiktą bei radinį kaip du atskirus dalykus, o ne susaistytus tapačiais požymiais. Bešeimininkiu būtų pagrįsta laikyti tokį daiktą, kuris niekada neturėjo savininko arba buvęs savininkas sąmoningai išmetė daiktą ar kitokiu būdu atsisakė teisių į jį. Visiškai kitokia situacija yra su radiniu. Asmuo nors ir pameta konkretų daiktą, tačiau toks veiksmas yra nesąmoningas ir laikyti tokį daiktą bešeimininkiu nėra jokio pagrindo, kadangi jo savininkas teisine prasme vis dar egzistuoja, tik negali daiktu disponuoti. Taigi radiniu, priešingai nei bešeimininkiu turtu, gali būti ir toks, kuris atitinka turto svetimumo požymius.

Nepaisant minėtų požymių skirtumo vis dėlto ir užsienio valstybėse atsitiktinai surasto daikto (radinio) pasisavinimas tam tikrais atvejais pripažįstamas vagyste. Pavyzdžiui, JAV dalyje valstijų pamesto daikto pasisavinimas, esant galimybei nustatyti tikrąjį savininką ir nededant pastangų jį surasti, pripažįstamas vagyste³⁴. Net ir pasisavinus atsitiktinai patekusį turtą, nesiimant priemonių nustatyti jo savininką bei gražinti daiktą kyla atsakomybė už vagystę³⁵. Tokie požymiai įtvirtinti ir Didžiojoje Britanijoje³⁶. Tokios veikos įvardijamos kaip prarasto turto vagystė (*theft of property lost*) arba vagystė surandant (*theft by finding*). Taigi ir šiais atvejais radinys yra suprantamas gana siaurai bei jo pasisavinimas turint galimybę nustatyti savininką pripažįstamas vagyste. Tuo tarpu Vokietijoje vagystei bei pasisavinimui yra numatytos atskiros normos, todėl radus pamestą daiktą ir jį pasilikus kyla atsakomybė dėl pasisavinimo³⁷.

Manychiau, kad radinio samprata baudžiamąja teisine prasme turėtų būti aiškinama plačiau negu civilinės teisės reguliuojamų normų kaip pamesto daikto, kurio savininkas nežinomas. Civilinėje teisėje nusistovėjusi radinio samprata yra betarpiškai susijusi su daiktą radusio asmens prievolėmis. Jeigu pamestą daiktą radusiam asmeniui yra žinomas jo savininkas, kyla pareiga gražinti daiktą savininkui. Jeigu toks asmuo nežinomas, pamestą daiktą radęs asmuo privalo per savaitę nuo radimo dienos pranešti apie radinį policijai ir jai perduoti radinį, jeigu pats negali arba nenori jo saugoti.³⁸ Užsienio valstybių įstatymuose taip pat numatyta pareiga rastą daiktą gražinti savininkui arba atitinkamai vietinės valdžios ar teisėsaugos institucijai³⁹. Tačiau tokios nuostatos

---

³³ „Spanish Civil Code“, Mjusticia, žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., [https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Spanish_Civil_Code_\(Codigo_Civil_Espanol\).PDF](https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Spanish_Civil_Code_(Codigo_Civil_Espanol).PDF).

³⁴ „The penal code of California“, Leginfo, žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/codes_displayText.xhtml?lawCode=PEN&division=&title=13.&part=1.&chapter=5.&article=.

³⁵ „Model Penal Code“, *supra note*.

³⁶ „Theft act 1968“, Legislation, žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1968/60>.

³⁷ „German Criminal Code (Strafgesetzbuch – StGB)“, Gesetze, žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html.

³⁸ CK 4. 62 straipsnio 2 dalis.

³⁹ „Latvijas Republikas Civillikums“, *supra note*; „German Civil Code“, *supra note*; „Spanish civil code“, *supra note*.

yra susijusios būtent su civilinės teisės reguliuojamu dalyku. Todėl negražinus radinio savininkui, pagrįsta būtų kalbėti ne apie vagystės, o radinio pasisavinimo normą esant tam būtinoms sąlygoms. Laikyčiausi pozicijos, jog nepriklausomai nuo daikto savininką identifikuojančių požymių, bet koks galutinai pamestas daiktas jį suradusiam asmeniui turi būti prižįstamas kaip radinys ir veika kvalifikuojama kaip radinio pasisavinimas, o ne vagystė. Priklausomai nuo daikto požymių, tolimesnius veiksmus ir pareigas nustato civilinės teisės normos, tačiau jos neturėtų apriboti rastą daiktą kvalifikuoti kaip radinį baudžiamąja teisine prasme. Pavyzdžiui, asmuo gatvėje gali rasti pamestą atitinkamą pinigų sumą arba juvelyrinius dirbinius, su graviruotais asmenį identifikuojančiais požymiais, telefoną ar kitą elektronikos daiktą, pagal kurį galimas savininko nustatymas be didesnių sunkumų. Akivaizdu, kad tiek vienu, tiek kitu atveju visa faktinė situacija, daikto radimo aplinkybės yra tapačios, o savininko ryšys su daiktu yra galutinai nutrūkęs. Todėl, vien tai, kad vienu atveju galima nustatyti daikto savininką, o kitu ne, neturėtų keisti esmės dėl paties daikto kaip radinio identifikavimo ir veikos kvalifikavimo baudžiamojoje byloje.

Taip pat nepritariau nusistovėjusiai praktikai, jog radinio ar laikinai be priežiūros palikto daikto požymis nustatomas išskirtinai pagal jo radimo vietą. Neginčytina, jog daikto radimo vieta yra svarbus kriterijus, tačiau taip pat teigčiau, kad neabsoliutus nustatinėjant ar daiktas yra pamestas, ar laikinai paliktas. Laikiną daikto palikimą be priežiūros paprastai būčiau linkęs sieti su sąmoningais asmens veiksmais, kai dėl įvairių priežasčių daiktas paliekamas konkrečioje vietoje, jo būvimo vieta palikusiam asmeniui yra aiškiai žinoma. Kitaip tariant, jo ryšys su daiktu nėra nutrūkęs ir bet kuriuo metu asmuo gali pasiimti šį daiktą, juo naudotis ar atlikti kitus veiksmus. Kaip tik šie požymiai ir parodo laikinumą. Galima ir kitokia situacija, kai laikinai be priežiūros daiktas tampa be savininko pastangų. Pavyzdžiui, nepastebimai iškrenta iš rūbų, rankinės ir kt. Tokiu atveju konstatuoti, kad daiktas nėra pamestas, o tik paliktas laikinai be priežiūros gali padėti daikto savininko buvimas toje erdvėje, kur yra daiktas, jo žinojimas vietos, kur daiktas galėjo likti. Taigi tokiu atveju tarp daikto ir savininko ryšys taip pat nėra galutinai nutrūkęs. Kitais atvejais daiktas lygiai taip pat gali būti pamestas bei laikomas radiniu ir administruojamojo pobūdžio erdvėje. Juo labiau, kad administruojamojo pobūdžio erdvės gali pasižymėti itin dideliu plotu, kaip įvairios arenos, koncertų salės, prekybinės bazės ir kt., o daiktai pamesti nuošalesnėse tokių erdvių vietose. Tokiu atveju tarp daikto ir jį pametusio asmens ryšys taip pat nutrūksta negrįžtamai, asmuo nežino pametimo vietos, negali panorėjęs juo vėl disponuoti.

Manyčiau, jog pamesto ir laikinai be priežiūros palikto daikto požymių atribojimą tinkamai iliustruoja buvusio Misūrio Aukščiausiojo Teismo teisėjo Joseph J. Simeone mintys. Jo teigimu, daikto pametimas atskleidžia daikto praradimą prieš paties savininko valią bei leidžia teigti, jog daikto buvimas vieta jam yra nežinoma. Tuo tarpu laikinai palikto be priežiūros daikto buvimas vieta

savininkui yra žinoma.⁴⁰ Plėtojant šio autoriaus mintis, kaip tik ir galima teigti, kad radinio ir laikinai be priežiūros palikto daikto atskyrimas ir turėtų būti grindžiamas per (ne)egzistuojantį ryšį tarp daikto ir jo savininko, o radimo vieta ir kitos aplinkybės tik papildyti šį požymį.

Taigi apibendrinamas nagrinėtus tris skirtingus daiktams priskiriamus požymius daryčiau išvadą, jog bešeimininkiu laikytinas toks, kuris dar neturėjo savininko arba buvęs jo savininkas sąmoningais veiksmais atsisakė jam priklaususio daikto. Nepaisant to, kokioje vietoje aptinkamas bešeimininkis turtas, visais atvejais jo pasisavinimas negali būti kvalifikuojamas kaip vagystė pagal BK 178 straipsnį bei esant papildomoms sąlygoms (didelės vertės požymiui), tokių daiktų pasisavinimas kvalifikuojamas pagal BK 185 straipsnį. Laikantis tokios pozicijos, tikslinga būtų BK 185 straipsnio dispoziciją papildyti ir bešeimininkiu turtu, kuris šiuo metu yra tapatinamas su radinio sąvoka.

Radiniu laikytinas toks kitam asmeniui priklausantis ir pamestas svetimas turtas, kai ryšys tarp pamesto daikto ir jo savininko yra galutinai nutrūkęs (savininkas nežino daikto buvimo vietos, nebegali panorėjęs juo laisvai disponuoti). Tokiomis aplinkybėmis surastas svetimas turtas, nepriklausomai nuo jo požymių, galinčių identifikuoti savininką, ar radimo vietos, tame tarpe ir administruojamojo pobūdžio erdvėse, kvalifikuojamas pagal BK 185 straipsnį.

Laikinai be priežiūros paliktu daiktu laikytinas toks kitam asmeniui priklausantis ar teisėtai valdomas turtas, kurį asmuo sąmoningais veiksmais trumpam laikui paliko be priežiūros ir žino jo būvimo vietą, bet kuriuo metu gali laisvai juo vėl disponuoti. Tais atvejais, kai turtas atsiskyrė nuo jo valdytojo nesąmoningais veiksmais, laikinas jo palikimas be priežiūros nustatinėjamas pagal daikto ir jo savininko buvimą toje pačioje erdvėje, asmens realų suvokimą, kurioje vietoje daiktas galėjo likti bei esamą galimybę juo vėl laisvai pasinaudoti. Tokiomis aplinkybėmis daiktų pasisavinimas kvalifikuojamas pagal BK 178 straipsnio atitinkamą dalį.

Nors BK 185 straipsnyje numatyta nusikalstama veika yra įvardinta kaip „Radinio pasisavinimas“, tačiau šio straipsnio dalykas neapsiriboja vien tik radiniu. Jame kaip nusikalstamos veikos dalykas numatyti ir lobis, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės, kitas atsitiktinai patekęs didelės vertės svetimas turtas. Dėl to galima teigti, kad BK 185 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos pavadinimas nėra visiškai teisingas, tačiau tai tik menka įstatymų leidybos problema.

Lobio, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės vertybių požymiai taip pat yra išdėstyti ne baudžiamajame, bet kituose įstatymuose. Pagal CK pateiktą apibrėžimą lobis – „tai

---

⁴⁰ Joseph J. Simeone, „Finders Keepers, Losers Weepers – Finding „Lost“ Property in Missouri a Judicial and Statutory Analysis“, *Saint Louis U. Legal Studies Research*, 12 (2008), 8-9, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1301597#.

žemėje užkasti ar kitaip paslėpti pinigai arba vertingi daiktai, kurių savininkas negali būti nustatytas dažniausiai dėl to, kad praėjo daug laiko nuo jų užkasimo⁴¹. Iš esmės panašiai apibūdinami ir archeologiniai radiniai⁴². Išcasto lobio pasisavinimo neteisėtumas kildinamas taip pat iš to paties CK straipsnio, kuriame numatyta, jog svetimoje žemėje ar kitame svetimame daikte ieškoti lobio yra draudžiama. Atribojant nusikalstamas veikas dėl lobių, archeologinių radinių, neturėtų kilti didesnių problemų, kadangi minėti daiktai, kaip nusikalstamos veikos dalykas, numatyti tik BK 185 straipsnyje.

Kitokia situacija yra su didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės vertybėmis, kadangi jų pagrobimas užtraukia baudžiamąją atsakomybę pagal BK 178 straipsnį, o tokių vertybių radimas ir pasisavinimas pagal BK 185 straipsnį. Minėtų vertybių sąvoka pateikta Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme⁴³, pagal kurį kilnojamosios kultūros vertybės – „pagal paskirtį ir prigimtį kilnojamieji žmogaus veiklos medžiaginiai kūriniai ir kiti kilnojamieji daiktai, turintys kultūrinę vertę ir įtraukti į valstybinę kilnojamųjų kultūros vertybių apskaitą“. Tokia sąvoka apima ir mokslinės, ir istorinės reikšmės turinčias vertybes. Veikų atribojimą tokių vertybių kontekste lemia jų teisinė priklausomybė konkrečiam asmeniui, valstybei ar savivaldybėms. Pavyzdžiui, du asmenys vykdė žemės grunto kasinėjimo darbus įvairiuose kapinynuose ir aptikę įvairius archeologinius radinius, jų fragmentus, vagystės būdu juos pagrobė. Kasacinės instancijos teismas, perkvalifikuodamas nusikalstamą veiką pagal BK 185 straipsnio 1 dalį, pasisakė, kad „specifinės teisinės prigimties daiktai, kaip antai ginklai, darbo įrankiai, papuošalai ir pan., kurie buvo įdėti į kapą mirusiajam jo palaikų laidojimo metu ir kurie, kaip archeologiniai radiniai (jų fragmentai) dabar aptinkami (randami), pvz., kapinynuose, pilkapinyuose (senovės laidojimo vietose), kol jie nėra patekę į savininko (paprastai valstybės) valdymo (disponavimo) sritį, negali būti ir vagystės pagal BK 178 straipsnį dalyku“⁴⁴. Iš esmės analogiškas aiškinimas pateiktas ir kasinėjimus atliekant ne kapinynuose, o palivarko liekanose, prie kaimo žemių ribų⁴⁵. Taigi veikos kvalifikavimą pagal BK 185 straipsnį lemia tai, kad vienu atveju kartu su palaikais palaidojus ir kitus daiktus, buvusio savininko teisinis ryšys pasibaigia, kitu atveju iškasti

---

⁴¹ CK 4.65 straipsnio 1 dalis.

⁴² „Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas“, E-TAR, žiūrėta 2023 m. lapkričio 3 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9BC8AEE9D9F8/asr>.

⁴³ „Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. lapkričio 3 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.24349?jfwid=>.

⁴⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. lapkričio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-358-303/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 4 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1153530>.

⁴⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. kovo 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-76-222/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 4 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1706450>.

daiktai dar nėra patekę į valstybės ar kito subjekto disponavimo ribą, todėl neatitinka vagystės dalyko požymio.

Visiškai kitokia situacija, kai didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės vertybės priklauso konkrečiam subjektui ir jos pagrobiamos. Kaip pavyzdys, pagrobiami iš bažnyčios varpinės vyskupijos parapijai priklausantys bronziniai varpai⁴⁶, iš Lietuvos nacionalinio muziejaus filialo ekspozicijų salės šarvinės pirštinės, šalmai ir kt.⁴⁷ Paprastai daiktai, turintys mokslinę, istorinę, kultūrinę reikšmę, priklauso valstybei ar ją atstovaujamai institucijai ir yra laikomi įvairiuose muziejuose, galerijose ir kt., todėl atitinka svetimumo požymį. Tokiais atvejais veikos kvalifikuojamos pagal BK 178 straipsnį ir didesnių problemų šioje vietoje nekyla.

Be minėtų nusikalstamos veikos dalykų, BK 185 straipsnyje įtvirtintas ir atsitiktinai patekęs didelės vertės svetimas turtas. Reikia pabrėžti, kad šioje vietoje svetimas turtas yra suprantamas kitaip negu pagal BK 178 straipsnį. Tai gali būti jau teisės moksle įvairių autorių⁴⁸ plačiąja prasme apibrėžtas turtas – iš esmės bet kokie materialūs ir nematerialūs objektai, galintys tapti civilinių teisinių santykių dalimi ir būti įvertinti pinigais. Nors kituose šaltiniuose teigiama, kad pagal BK 185 straipsnį dalyku gali būti tik materialaus pasaulio daiktai, kuriuos galima perkelti iš vienos vietos į kitą⁴⁹, arba nurodoma, kad atsitiktinai patekęs turtas prilygsta radiniui⁵⁰, tačiau tokia išvada nėra teisinga. Pirmiausia, radinys bei atsitiktinai patekęs turtas skiriasi pagal jo įgijimo specifiką. Radiniu laikytinas toks daiktas, kurį pats asmuo sąmoningai ar ne suranda atitinkamoje vietoje. Tuo tarpu atsitiktinai turtas patenka į asmens dispoziciją be jokio paties indėlio. Tai gali būti kito asmens arba gamtos jėgų ir kt. klaidingai atneštas daiktas. Be kita ko, radiniu laikytinas tik toks daiktas, kuris atitinka materialumo, kilnojamojo pobūdžio ir kitus vagystės dalyko požymius. Tuo tarpu atsitiktinai patekęs turtas gali išvis neegzistuoti fizinėje erdvėje ir visiškai neatitikti radiniui būdingų požymių. To puikus pavyzdys yra viena iš naujesnių bylų, kurioje asmuo atsitiktinai į savo banko sąskaitą pavedimu gavo pinigų sumą, kurią vėliau pasisavino⁵¹. Taigi atsitiktinai patekęs svetimas turtas BK 185 straipsnio kontekste yra suprantamas plačiąja prasme, todėl atriboti nusikalstamas veikas, susijusias su nematerialaus turto pasisavinimu, problemų kilti

⁴⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. vasario 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-122-693/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 4 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1007565>.

⁴⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. sausio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-6/2012“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 4 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/338534>.

⁴⁸ Asta Jakutytė-Sungailienė, „Turto samprata Lietuvos civilinėje teisėje“, *Socialinių mokslų studijos* 3, 3 (2009): 224, <https://ojs.mruni.eu/ojs/societal-studies/article/view/1410>; Oleg Fedosiuk, „Nuosavybė ir turtas Civiliniame ir Baudžiamajame kodeksuose“, *Jurisprudencija* 28, 20 (2002): 85, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3595>.

⁴⁹ Abramavičius ir kt., *supra note*, 19: 361.

⁵⁰ Vytauto Didžiojo universitetas, *supra note*, 29: 372.

⁵¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-224-1073/2022“, *supra note*.

išvis neturėtų. Kai atsitiktinai patenka materialus turtas, manyčiau, kad veikų atribojimui esmingai svarbus yra ir tiesioginės tyčios, pavojingų veikų turinys, kurį tikslinga detaliau panagrinėti kitame šio darbo poskyryje.

1.2. Vagystės ir radinio pasisavinimo pavojingų veikų ypatumai

Vagystės nusikalstama veika padaroma svetimą turtą pagrobiant, tuo tarpu baudžiamoji atsakomybė pagal BK 185 straipsnį kyla, kai yra pasisavinami surasti šiame straipsnyje nurodyti daiktai arba atsitiktinai patekęs kitoks didelės vertės svetimas turtas. Taigi vien jau baudžiamajame įstatyme yra įtvirtinti aiškiai skirtingi šių nusikalstamų veikų pavojingos veikos požymiai, kurie taip pat turėtų būti reikšmingas kriterijus atribojant šias nusikalstamas veikas. Vis dėlto, baudžiamasis įstatymas nepateikia jokio šių požymių turinio.

Dalyje Lietuvos baudžiamosios teisės šaltinių turto pagrobimas siejamas su dviem pagrindiniais elementais – tai turto paėmimu bei pasisavinimu. Turto paėmimas suprantamas kaip fizinis daikto paėmimas rankomis ar kitais būdais, jo vietos pakeitimas dar neturint galimybės disponuoti daiktu pagal savo valią. Tuo tarpu sekantis pasisavinimo elementas jau atskleidžia paimto daikto užvaldymą, turint tikslą daiktu naudotis kaip nuosavu.⁵² Dalyje mokslinių darbų antram požymiui pabrėžti vartojama ne pasisavinimo, o užvaldymo sąvoka⁵³. Tokiai pozicijai pritariantys autoriai akcentuoja, kad pasisavinimo sąvoka turėtų būti naudojama labiau vagystės tikslui pabrėžti, o užvaldymas atskleisti galimybę faktiškai valdyti, naudotis bei disponuoti turtu⁵⁴. Dar kiti autoriai pagrobimo sąvoką susieja ir su daikto užvaldymu, ir su tikslu jį pasisavinti⁵⁵. Galima pastebėti, kad ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato nutarime (toliau – ir Senato nutarimas) pagrobimo esminis požymis įvardijamas kaip „svetimo turto fizinis užvaldymas, atimantis iš asmens galimybę valdyti, naudotis ir disponuoti jam priklausančiu turtu“⁵⁶. Taigi galima daryti išvadą, kad pagrobimo esmę atskleidžia fizinis, kitam asmeniui priklausančio ar teisėtai valdomo, daikto paėmimas bei tolimesnis disponavimas juo kaip savu, dėl ko daikto savininkas praranda galimybę juo disponuoti negrįžtamai.

Be minėtų požymių, pagrobimui būdinga ir tai, kad šis veiksmas yra tyčinis, neteisėtas bei neatlygintinis. Neteisėtumo požymis yra siejamas su tuo, kad užvaldydamas konkretų daiktą asmuo

⁵² Abramavičius ir kt., *supra note*, 19: 284.

⁵³ Edvardas Sinkevičius, *Neteisėtas banko kredito gavimas arba panaudojimas ir jų kvalifikavimas* (Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2002), 74; Vytauto Didžiojo universitetas, *supra note*, 29: 349.

⁵⁴ Vosyliūtė, *supra note*, 7: 46-47.

⁵⁵ Oleg Fedosiuk, „Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė“, *Jurisprudencija*, 60, 52 (2004): 86, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3175>.

⁵⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato nutarimas dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose Nr. 52“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 6 d., <https://www-folex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/50503>.

neturi jokios teisės į jį⁵⁷. Šis požymis leidžia daryti išvadą, kad asmeniui užvaldant daiktą, į kurį jis turi tikrą ar tariamą teisę, tokie veiksmai neatitinka pagrobimo ir esant papildomoms aplinkybėms gali atitikti nebent savavaldžiavimo nusikalstamą veiką. Neteisėtumo požymio taip pat neatitiktų daikto užvaldymas su savininko leidimu arba disponavimas jungtinės nuosavybės teise priklausančiais daiktais.

Neatlygintinumo požymis reiškia tai, kad kaltininkas, pagrobdamas kitam asmeniui priklausantį daiktą, visiškai neatlygina jo vertės arba atlygina menkai, aiškiai neteisingai⁵⁸. A. Vosyliūtės teigimu, kaltininkui užvaldant svetimą turtą ir vietoj jo paliekant tokios pat vertės pinigų sumą, tokia veika neatitinka vagystės požymių, tačiau svarbu, kad atlyginama būtų iki svetimo daikto užvaldymo momento⁵⁹. Tokie veiksmai neabejotinai taip pat yra neteisėti, tačiau reikia pritarti išreikštai pozicijai, kad tokia veika taip pat akivaizdžiai neatitinka ir vagystės požymių, kadangi paliekant tokios pat vertės atlyginimą kaip ir pagrobto daikto, turtinė žala nekyla.

Į pagrobimo sampratą kaip atskiras požymis įtrauktas tyčinis veiksmas yra glaudžiai susijęs ir su subjektyviaisiais nusikalstamos veikos sudėties požymiais, kurių turinys taip pat padeda atskleisti vagystės esmę. Teigiama, kad pagrobdamas svetimą turtą asmuo siekia įtvirtinti savo neteisėtą valdymą, tokiais veiksmais atimama daikto savininko galimybė disponuoti daiktu, todėl taip pat išskiriamas ir turto pasisavinimo elementas⁶⁰. Vagystei būdingą pasisavinimo tikslą išskiria ir A. Vosyliūtė⁶¹. O. Fedosiukas taip pat akcentuoja turto pagrobimą negrįžtamai, t. y. visam laikui jį pasisavinant⁶². Visi šie požymiai yra aktualūs atskleidžiant kaltininko veikos kryptingumą. Taigi teisės doktrinoje pagrobimo veiksmą apibrėžia tokie požymiai kaip neteisėtumas, neatlygintinumas, tyčinis veiksmas, kuriuo kitam asmeniui priklausantis daiktas paimamas ir pradedamas valdyti kaip nuosavas visam laikui. Papildomai taip pat išskiriamas pasisavinimo tikslas kaip pagrobimo požymis.

Galima pastebėti, jog kasacinio praktikoje nėra nusistovėjusios visiškai nuoseklios pagrobimo sampratos. Kartais pagrobimas apibūdinamas kaip tyčinis, neteisėtas ir neatlygintinas fizinis svetimo turto užvaldymas, atimantis iš asmens galimybę valdyti, naudotis ir disponuoti jam priklausančiu turtu⁶³. Taip pat pagrobimas apibrėžiamas kaip tyčinis neteisėtas, neatlygintinis

---

⁵⁷ Vosyliūtė, *supra note*, 7: 47.

⁵⁸ Pikelis, *supra note*, 13: 109.

⁵⁹ Vosyliūtė, *op. cit.*, 49.

⁶⁰ Pikelis, *op. cit.*, 109-110.

⁶¹ Vosyliūtė, *op. cit.*, 49.

⁶² Fedosiukas, *supra note*, 55: 89.

⁶³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. gegužės 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-254/2010“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/160972>.

svetimo turto paėmimas ir pasisavinimas, taip padarant nukentėjusiajam turtinę žalą⁶⁴. Dargi, kasacinio teismo praktikoje taip pat pabrėžiama, kad svetimo turto užvaldymas padaromas pasisavinimo tikslu⁶⁵. Nors naujesnėje teismų praktikoje pasisavinimo tikslas įvardijamas kaip nereikšmingas nusikalstamos veikos kvalifikavimui. Pavyzdžiui, tais atvejais, kai svetimą turtą užvaldo asmuo, norėdamas juo pasinaudoti ir neturėdamas tikslo pasisavinti, tačiau būdamas abejingas jo likimui be turto savininko sutikimo ar jam nežinant, kurio su turto savininku nesieja jokie šeimos, darbo, sutartiniai ar panašūs santykiai, ir tarp kurių nėra (nebuvo) nusistovėjusi praktika, leidžianti naudotis svetimu turtu savininkui sutikus, tokia veika paprastai kvalifikuojama kaip vagystė⁶⁶.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs ir tai, kad „pagrobimo sąvokos turinys yra platesnis nei vien tik fizinis svetimo turto užvaldymas, nes pagrobimu nukentėjusiajam atimama ne tik galimybė valdyti bei naudotis, bet ir disponavimo turtu galimybė, arba ji yra pasunkinama. Neteisėtas turto užvaldymas yra tada, kai kaltininkas neturi jokios tikros, ginčijamos ar tariamos teisės į grobiamą turtą ir turtas pagrobiamas BK 178 straipsnyje nurodytais veiksmiais.“⁶⁷

Visgi, nepaisant tam tikrų skirtingų formuluočių apibrėžiant pagrobimo sampratą, teismų praktikoje nuosekliai pasisakoma dėl negalimumo remtis vien tik objektyviosiomis aplinkybėmis užvaldant svetimą turtą, bet pabrėžiamas būtinumas nustatyti ir subjektyviasias aplinkybes, t. y. kaip asmuo suvokė savo veiksmus, kokius padarinius numatė ir kokio tikslo siekė. Akcentuojama, kad svetimo turto užvaldymas pripažįstamas tik tokiais atvejais, kai kaltininkas neabejotinai suvokia, jog paima svetimą daiktą, numato, kad nukentėjusysis jo neteks, o jis šį turės kaip nuosavą, ir to nori arba, kad kaltininkas suvokia neteisėtai ir neatlygintinai pasisavinantis svetimą turtą, kad dėl tokių jo veiksmų padaroma turtinė žala kitam asmeniui, ir to nori.⁶⁸ Todėl nustatčius neteisėtą svetimo turto paėmimą, bet nenustatčius tyčios, nukreiptos į negrįžtamą svetimo turto užvaldymą ir

---

⁶⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. sausio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-6/2012“, *supra note*.

⁶⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-517-303/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1161598>.

⁶⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. spalio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-211-511/2023“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2196112>.

⁶⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. sausio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-61-489/2018“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1179228>.

⁶⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. sausio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-63-648/2016“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1179228>.

atitinkamos žalos nukentėjusiajam padarymą, tokia veika gali būti laikoma kaip neatitinkanti pagrobimo požymių⁶⁹.

Galima drąsiai teigti, kad pagrindinė pagrobimo požymio problema yra susijusi su nustatymu ar kaltininkas siekė tik laikinai pasinaudoti daiktu, ar jį užvaldyti negrižtamai. Tai akcentuojama ir minėtoje teismų praktikoje. Visgi šis požymis yra aktualus sprendžiant klausimą ar asmens veika apskritai laikytina nusikalstama ar ne, o ne vagystės atribojimui nuo kitų, panašaus pobūdžio, turtinių veikų. Todėl detaliau gilintis į šią problemą nagrinėjamos temos kontekste netikslinga.

Pagal išnagrinėtus mokslo šaltinius bei teismų praktiką galima daryti išvadą, kad pagrobimas yra siejamas su tyčiniaisiais kaltininko veiksmais, kuriais neteisėtai, neatlygintinai užvaldomas turtas negrižtamai ir pradedamas valdyti kaip nuosavas. Kiti požymiai, kaip turtinės žalos padarymas, atėmimas galimybės savininkui disponuoti turtu, pasisavinimo tikslas ir kiti subjektyvūs kriterijai yra taip pat yra aktualūs pagrobimo sampratai ir padedantys atskleisti turtinės nusikalstamos veikos esmę, tačiau laikyčiau juos labiau papildančiais, išvestiniais požymiais.

Reikia atkreipti dėmesį, kad baudžiamajame įstatyme radinio pasisavinimo nusikalstamos veikos pavojingos veikos požymis yra kitoks nei vagystės, tačiau būčiau linkęs teigti, kad šių požymių skirtumai nėra išgryninti.

Pavyzdžiui, teigiama, kad BK 185 straipsnyje įtvirtinto nusikaltimo pavojinga veika pasireiškia tyčiniu, neteisėtu, neatlygintiniu dalyko paėmimu, jo naudojimu bei valdymu kaip nuosavo turto⁷⁰. Kitur pasisavinimas apibūdinamas kaip neteisėtas, neatlygintinis svetimo daikto pavertimas savu⁷¹. Taigi iš tokių formuluočių matyti, kad radinio pasisavinimo pavojingos veikos požymių visuma visiškai atitinka pagrobimo požymių dalį, nors turėtų būti ir tam tikrų savarankiškų skirtumų. Pritačiau A. Dambrauskienės mintims, kuri radinio pasisavinimo veiką nagrinėjo *ultima ratio* principo kontekste, tačiau pabrėžė ir tai, kad vagystės atribojimui nuo radinio pasisavinimo reikia ieškoti kitų kriterijų, negu šiuo metu esantys. Kaip galimus pavyzdžius ši autorė išskyrė veikos padarymo būdą, pagrobimo elemento nebuvimą.⁷² Reikėtų sutikti, kad pasisavinimo elementas neabejotinai sutampa ir vagystėje, ir radinio pasisavinimo nusikalstamoje veikoje, kadangi tiek rastą, tiek pagrobtą daiktą asmuo pradeda valdyti savo nuožiūra visam laikui. Taip pat

---

⁶⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. lapkričio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-406-507/2016“, Infolex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d., <https://www.infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1377957>.

⁷⁰ Abramavičius ir kt., *supra note*, 19: 362-363.

⁷¹ Vytauto Didžiojo universitetas, *supra note*, 29: 373.

⁷² Aušra Dambrauskienė, „Ultima ratio principo įgyvendinimas kriminalizuojant veikas Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2017), 163, https://www.tf.vu.lt/wp-content/uploads/2017/11/2017-10-31_DS_disertacija_Dambrauskiene.pdf.

ir veikos darymo tikslas gali sutapti. Tačiau pavojingos veikos skirtumus reiktų sieti su atliktais veiksmais dar iki pasisavinimo momento. Manychiau, kad pagrobimo esmę teisingai apibrėžia kasacinio teismo nutartys, kuriose buvo pasisakyta, jog „vagystė kaip nusikalstama veika nuosavybei savo esme yra nukreipta į svetimo turto užvaldymą aktyviais veiksmais“⁷³. Pritariant šiai minčiai reikia pabrėžti, kad vagystės atveju paprastai dėl kaltininko aktyvių veiksmų daikto savininkas praranda galimybę disponuoti jam priklausančiu daiktu. Visiškai priešinga situacija yra, kai pasisavinamas atsitiktinai patekęs svetimas turtas. Tokiu atveju pats savininkas dėl savo veiksmų praranda galimybę valdyti jam priklausančią turtą, juo naudotis, o kaltininkas tokį daiktą tik atsitiktinai gauna bei vėliau pasisavina. Kaip matyti iš šiame darbe analizuotų baudžiamųjų bylų, vagystė dažniausiai padaroma daiktą tiesiogiai atimant iš jį disponuojančio asmens, arba neteisėtai patekus į konkrečią patalpą ar kitą erdvę ir iš jos pagrobus laikomus daiktus. Tuo tarpu pasisavindamas atsitiktinai patekusį svetimą turtą asmuo neatlieka jokių kryptingų veiksmų tam, kad galėtų prieiti prie daikto, sudarytų galimybę jį pirmiausia paimti. Tokios aplinkybės leidžia teigti, kad, pasisavindamas atsitiktinai patekusį svetimą turtą, kaltininkas visiškai neatlieka jokių veiksmų, neįdeda jokių pastangų daikto gavimui savo žinion. Tik dėl visiško atsitiktinumo gavęs daiktą ir jau turėdamas jį savo žinioje, nusprendžia pasisavinti. Tokiose situacijose pavojingų veikų skirtumai, mano vertinimu, ir yra vienas esminių požymių, pagal kuriuos atribojama vagystė nuo atsitiktinai patekusio turto pasisavinimo.

Be to, su turto užvaldymu aktyviais veiksmais ar kaip tik priešingai randamu, atsitiktinai gaunamu turtu yra glaudžiai susiję ir subjektyvieji nusikalstamos veikos požymiai, kurie minėtose veikose taip pat skiriasi. Pagal kasacinę teismą vagystėje tiesioginės tyčios turinys yra susijęs su tuo, kad kaltininkas, užvaldydamas (paimdamas ir pasisavindamas) svetimą turtą, neabejotinai suvokia, kad užvaldo (paima) svetimą daiktą, numato, jog nukentėjusysis jo neteks ir bus padaroma turtinė žala, o jis šį turės kaip nuosavą, ir to nori⁷⁴. Kitose bylose taip pat pasisakoma, kad kaltininkas, paimdamas svetimą turtą, suvokia, jog dėl tokių veiksmų bus padaroma turtinė žala kitam asmeniui⁷⁵. Galima teigti, jog priešingai yra pasisavinant radinį ar atsitiktinai patekusį svetimą turtą. Tokiais atvejais kaltininkas dar prieš gaudamas ar surasdamas turtą neturi jokios tyčios jį neteisėtai užvaldyti. Tyčia pasisavinti radinį ar atsitiktinai patekusį svetimą turtą atsiranda sulig tuo momentu,

---

⁷³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2024 m. vasario 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-9-594/2024“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 21 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2225667>; „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-224-1073/2022“, *supra note*.

⁷⁴ *Ibid.*

⁷⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. spalio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-211-511/2023“, *supra note*; „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. sausio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-61-489/2018“, *supra note*.

kai jau turtas faktiškai yra asmens dispozicijoje. Išskyrus atvejus, kai turtas yra akivaizdžiai laikinai paliktas be priežiūros, savininkas yra netoliese jo ir gali laisvai disponuoti.

Atskirais atvejais būtent radinio ar laikinai be priežiūros palikto turto pasisavinimui identifikuoti pavojingų veikų skirtumų nepakanka. Be jų reikia ieškoti komplekso kriterijų. Pirmiausia reikia akcentuoti, kad asmuo rasti daiktą gali visiškai atsitiktinai arba sąmoningai ieškoti pamestų, užkastų daiktų, tačiau viena ar kita situacija neturi esminės reikšmės veikų atribojimui. Pagrindinė problema atsiranda, kai reikia nustatyti ar daiktas yra paliktas laikinai be priežiūros, ar pamestas. Abiem atvejais jis gali užvaldomas iš esmės panašiais veiksmais be didesnių kaltininko pastangų paimant daiktą. Lygiai kaip ir radus bet kokį bešeimininkį ar pamestą daiktą visiškai nuošalesnėje vietoje. Tačiau kaltininko aktyvių veiksmų požymis pasisavinant rastą daiktą restorane, degalinėje ar panašioje vietoje, šiuo atveju vis tik nėra esminis. Juolab ir kaltininko suvokimas tokiu atveju gali būti visiškai kitoks. Neteisinga būtų teigti, kad asmeniui palikus daiktą konkrečioje vietoje be priežiūros ir tik laikinai nuo jo nuėjus, tokį daiktą paėmęs asmuo nebūtų traukiamas baudžiamojon atsakomybėn pagal BK 178 straipsnį. Nors tokiu atveju kaltininkas iš esmės neįdeda didesnių pastangų ir tiesiog paima paliktą daiktą bei jį pasisavina. Vis dėlto toks aiškinimas visiškai nepagrįstai iškreiptų vagystės esmę bei savotiškai įpareigotų asmenis nepalikinėti daiktų net ir minimaliam laikui. Situacijose, kuriose kyla problemų atribojant ar daiktas yra pamestas, ar laikinai paliktas be priežiūros, manyčiau nusikalstamų veikų atribojimui reikalingas kompleksas kriterijų – tiek analizuojant esamą daikto bei savininko ryšį, konkrečios vietos aplinkybes, tiek ir priėjimo prie daikto, jo paėmimo aplinkybes, tyčios turinį. Todėl toliau tikslinga įvertinti šių kriterijų kompleksą per konkrečias išnagrinėtas bylas.

1.3. Atribojimo kriterijai Lietuvos teismų praktikoje

Nagrinėjant radinio pasisavinimo bei vagystės veikas jų atribojimo kontekste teismų praktikoje matomos iš esmės trys skirtingos situacijos, kuriose kyla tinkamo kvalifikavimo klausimas. Pirma jų, tai pamestų bei laikinai be priežiūros paliktų daiktų atribojimas. Antra, įvairių lobių, archeologinių ir kitokių daiktų kasinėjimas bei jų priklausomumas konkrečiam subjektui. Trečia, svetimo turto pagrobimo santykis su atsitiktinai patekusio turto pasisavinimu. Pirmoji situacija yra kelianti daugiausiai problemų, tokio pobūdžio bylų išnagrinėta daugiausiai, o antra ir trečia situacijos yra ženkliai aiškesnės.

Chronologiškai vertinant Lietuvoje nagrinėtas bylas, matyti, kad dažniausiai sprendžiamas klausimas dėl pamesto ar bešeimininkio daikto ir laikinai be priežiūros palikto daikto nustatymo. Vienoje bylų nustatyta, kad į nusikaltimo vietą atvykęs pareigūnas šalia sunkiai sužeisto nukentėjusiojo rado jo gulintį telefoną bei jį pasisavino. Anot kasacinės instancijos teismo, radinio

pasisavinimo dalykas yra pamestas daiktas, t. y. netekęs faktiško šeimininko valdymo. Todėl tokioje situacijoje rastas ir pasisavintas telefonas šalia nukentėjusiojo, kuris negalėjo pasirūpinti jam priklausančiu daiktu, pripažintas ne radinio pasisavinimu, o vagyste.⁷⁶ Kitoje byloje asmuo paėmė parduotuvėje ant prekystalio nukentėjusiojo sąmoningai padėtą ir užmirštą telefoną, kurį vėliau pats asmuo grįžo pasiimti, tačiau kaltininkas jau buvo pasisavinęs jo paliktą telefoną⁷⁷. Tokie veiksmai taip pat pripažinti vagyste. Dar kitose bylose asmenys taip pat pripažinti kaltais padarę vagystes, kai paėmė pinigus iš rankinės, padėtos šalia kapo, nukentėjusiajai laikinai nuėjus prie kito kapo⁷⁸, arba degalinėje ant lentynos, esančios po prekystaliu, paėmę paliktą auksinę grandinėlę⁷⁹. Tokiam kvalifikavimui reikėtų pritarti, kadangi visais atvejais atitinkami daiktai buvo palikti sąmoningais nukentėjusiųjų veiksmais ir tik trumpam laikotarpiui siekiant atsiskaityti už prekes ar paslaugas, nueiti iki kito kapo ir kt. Tai, kad daiktai buvo palikti tik trumpam laikui be priežiūros patvirtina ir nustatytos aplinkybės, jog nukentėjusieji žinojo jų konkrečią buvimo vietą, buvo šalia jų arba greitai metu grįžo į buvusią vietą jų pasiimti. Kitaip tariant, ryšys tarp daikto ir jį valdžiusio asmens dar nebuvo nutrūkęs negrįžtamai. Tokias aplinkybes aiškiai suvokė ir įvykių eigą matė kaltininkai.

Tačiau ne visuomet situacijos yra tokios aiškios. Pavyzdžiui, anksčiau minėtoje byloje asmuo pripažintas kaltu dėl to, kad pasisavino kazino salėje ant kėdės gulinią piniginę, jos kazino darbuotojams neatidavė, pasišalino ir pasiėmė piniginėje buvusius pinigus, o piniginę išmetė tualete. Beje, šioje byloje teismas suformavo ir vėliau praktikoje prigijusį atribojimo kriterijų, jog žmonių lankymosi ar darbo vietoje (pvz., prekybos centre, kavinėje, teatre, muziejuje, poliklinikoje, naktiniame klube) rastas bei pasisavintas turtas, užuot atidavus jį darbuotojams ar kitiems prižiūrintiems asmenims, atitinka vagystės požymius.⁸⁰ Visiškai galima sutikti, kad šioje byloje nustatyta situacija neatitinka nei šeimininkio turto, nei atsitiktinai patekusio svetimo turto požymių. Kaip jau minėta ankstesnėje šio darbo dalyje, atsitiktinai turtas pas asmenį gali patekti tik be jokio paties kaltininko sąmoningo veiksmo, o šeimininkiu turtu laikytinas tik toks, kuris niekada neturėjo savininko arba buvęs savininkas juo sąmoningai atsikratė. Be to, net ir vadovaujantis platesniu šeimininkio daikto traktavimu, kuris manyčiau yra kritikuotinas, ši situacija neatitinka ir platesnio šio požymio turinio. Vien jau dėl to, kad kazino salėje rasta piniginė,

⁷⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2003 m. spalio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-621/2003“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/24768>.

⁷⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2003 m. lapkričio 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-692/2003“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/24822>.

⁷⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2005 m. gegužės 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-364/2005“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/50012>.

⁷⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. birželio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-351/2012“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/386648>.

⁸⁰ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. vasario 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-41/2009“, *supra note*.

kartu su joje buvusiu konkrečiau asmens banko kortele, vizitinėmis kortelėmis ir kt. leidžia nesudėtingai identifikuoti jos savininką. Tad, kuo gi paremtas sprendimas tokioje situacijoje asmenį pripažinti kaltu pagal vagystės normą? Manychiau vien tai, kad daiktas rastas žmonių lankymosi ar darbo vietose, neleidžia automatiškai konstatuoti, kad daiktas yra tik laikinai paliktas be priežiūros. Reikia kur kas gilesnės analizės nustatinėjant ar daiktas paliktas (ne)sąmoningais veiksmais, kuriam laikui, ar tarp daikto ir jo savininko ryšys yra galutinai nutrūkęs, ar daiktą pametęs asmuo vis dar yra toje erdvėje kaip ir daiktas, ar gali panorėdamas bet kuriuo metu jį vėl naudotis, žino aiškiai buvimo vietą. Tokie požymiai minėtoje byloje iš esmės nebuvo nustatyti, o kvalifikavimas pagal daikto radimo vietą administruojamoje patalpoje tarsi preziumuojant tik laikiną jo palikimą, neturėtų būti suabsoliutinamas. Be kita ko, visiškai identiškais motyvais kvalifikuota veika ir faktinė situacija panašioje byloje, kai asmuo pasisavino kavinėje ant minkštasuolio rastą telefoną⁸¹. Visgi tokiose situacijose būtent patys daiktų šeimininkai nesąmoningais veiksmais nutraukia daikto valdymą ir nesant papildomų požymių, patvirtinančių asmens realią galimybę vėl disponuoti daiktu netrukus, savininkui visiškai pasišalinus iš daikto buvimo erdvės, manychiau pagrįsta būtų tokį daiktą laikyti radiniu, o pagal tokias aplinkybes kaltininkas paliktą daiktą kaip tik ir suvokia kaip radinį.

Būtent minėti ir mano įsitikinimu reikšmingi požymiai atsiskleidžia kitoje byloje. Asmuo buvo pripažintas kaltu pagal BK 178 straipsnį dėl to, kad parduotuvės „Maxima“ prekybos salėje pagrobė ant grindų pamestą 80 Lt vertės piniginę, kurioje buvo 100 Lt, 50 Lt vertės „Maxima“ dovanų čekis⁸². Nors šioje byloje prie tokio kvalifikavimo prieita nevisiškai teisingais motyvais, o būtent, kad asmuo paėmė piniginę, t. y. svetimą turtą, o toks turtas nelaikytinas radiniu ar bešeimininkiu. Su tokiais teiginiais, vėlgi, nesutikčiau. Radinys, kaip nusikalstamos veikos dalykas, gali būti ir svetimas turtas. Tai akcentuota ir paties kasacinio teismo praktikoje⁸³. Tačiau nepaisant netikslaus motyvavimo, su veikos kvalifikavimu pagal BK 178 straipsnį vis tik sutikčiau dėl to, kad nuo piniginės pametimo ir radimo praėjo labai trumpas laikas, ją pametęs asmuo buvo toje pačioje parduotuvėje, ieškojo savo daikto ir viešai pranešė apie prarastą piniginę. Taigi ryšys tarp daikto ir jį praradusio asmens dar nebuvo galutinai nutrūkęs. Asmuo žinojo apytiksliai jo buvimo vietą, pats buvo toje erdvėje, daikto susigrąžinimui prireiktų tik tam tikrų pastangų ir laiko, o ir kaltininkui

---

⁸¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. birželio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-362-942/2015“, Infolex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 24 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1058928>.

⁸² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. gegužės 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-282/2012“, Infolex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 24 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/379661>.

⁸³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. kovo 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-76-222/2019“, *supra note*; „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. lapkričio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-358-303/2015“, *supra note*.

tokios aplinkybės buvo aiškiai žinomos. Taigi ši situacija yra iš esmės kitokia negu ankstesnėse bylose nagrinėta, tačiau veikos kvalifikavimo klausimą teismai sprendė vienodai. Reikia akcentuoti, jog visiškai pagrįstai veikos kvalifikuojamos kaip vagystė ir tais atvejais, kai kaltininkas mato daikto palikimo ar pametimo veiksmą, o nukentėjęs asmuo vis dar yra šalia tokio daikto, kartu praėjęs yra ir itin nedidelis laiko tarpas, patvirtinantis dar nenutrūkusį ryšį⁸⁴. Šiose bylose atsispindi ir kaltininko žinojimas apie nenutrūkusį ryšį, daiktų ieškojimą. Tokios aplinkybės patvirtina, kad būtent dėl daikto paėmimo ir pasisavinimo nukentėjusysis praranda galimybę juo disponuoti, kartu ir padaroma žala. Taigi manyčiau, kad vienas esminių požymių ir turėtų būti ryšys tarp daikto ir asmens, patvirtinantis arba paneigiantis tik laikinai palikto daikto požymį, kartu su objektyviomis bylos aplinkybėmis paremtu kaltininko suvokimu dėl pamesto ar priešingai tik laikinai palikto daikto, o ne paties daikto savybės ar nusikalstamos veikos padarymo vieta.

Lietuvoje buvo priimtos dvi išplėstinės teisėjų kolegijos nutartys, aktualios BK 178 ir 185 straipsniuose numatytų nusikalstamų veikų atribojimui. Vienoje iš jų buvo sprendžiamas klausimas ne dėl įvairiuose pastatuose, o atviroje erdvėje – automobilių aikštelėje rasto pamesto telefono pasisavinimo. Kasacinės instancijos teismas sprendė, jog kaltininkas rado telefoną ne administruojamoje teritorijoje ar patalpoje, o lauke – automobilių stovėjimo aikštelėje, ir kad šis telefonas, rastas sniego provėžoje, akivaizdžiai buvo pamestas, o ne neapdairiai be priežiūros paliktas. Tokie duomenys leido konstatuoti, kad daiktas yra radinys. Taip pat teisėjų kolegija konstatavo, kad žemesnieji teismai nepagrįstai išplėtė vagystės ribas pripažindami, kad pagal rasto mobiliojo telefono savybes, t. y. jame esančius duomenis, funkcines galimybes, įmanoma nustatyti savininką, todėl veika atitinka vagystės sudėtį.⁸⁵ Pagal tokius išaiškinimus reikėtų spręsti, kad galimybė identifikuoti turto savininką pagal surasto daikto požymius po šios nutarties nebėra vienas iš kriterijų atribojant vagystę ir radinio pasisavinimo nusikalstamas veikas. Vis dėlto būčiau linkęs teigti, kad teismai šį požymį taiko kaip itin svarbų šių veikų atribojimo kontekste. Tokią išvadą leidžia daryti ir vėlesnės teismų išnagrinėtos bylos. Pavyzdžiui, po išplėstinės teisėjų kolegijos priimtos nutarties, savo faktine situacija buvo nagrinėta panaši byla. Asmuo degalinės teritorijoje

⁸⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. vasario 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-74-495/2023“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2143771>; „Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. kovo 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-45-626/2017“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1451315>; „Panevėžio apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-272-366/2018“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1677107>; „Panevėžio apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. birželio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-110-337/2020“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1893354>; „Klaipėdos apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. vasario 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-38-606/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2058855>.

⁸⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. vasario 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-119/2013“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/822105>.

ant asfalto rado piniginę su joje buvusiais pinigais ir įvairiomis kortelėmis, kai ją pametęs asmuo jau buvo išvažiuojęs. Tokiomis aplinkybėmis rasto ir paimto svetimo turto užvaldymas pripažintas kaip atitinkantis BK 178 straipsnio 1 dalyje numatytos vagystės požymius.⁸⁶ Tokį kvalifikavimą iš esmės lėmė tai, kad nebuvo objektyvių aplinkybių, trukdančių imtis priemonių, kad rastas daiktas būtų sugrąžintas jo savininkui. Todėl galima daryti išvadą, kad daikto požymiai teismų praktikoje turi svarbią reikšmę veikų atirbojimui. Šiame kontekste esu įsitikinęs, kad daiktų savybės, leidžiančios identifikuoti savininką, neturėtų nulemti veikos kvalifikavimo pagal BK 178 straipsnį. Galimybė identifikuoti asmenį tik nustato pareigą daiktą radusiam asmeniui grąžinti jį savininkui ir šis požymis yra aktualus būtent civiliniam teisiniam reguliavimui. Pagal tokį reguliavimą formuluojama ir radinio samprata civiliniuose įstatymuose. Tačiau jis neturėtų keisti nusikalstamos veikos kvalifikavimo iš esmės. Rasto daikto pasisavinimas net ir žinant jo savininką bei pripažįstant, kad daiktas nėra paliktas laikinai, neturėtų būti kvalifikuojamas pagal BK 178 straipsnį. Savitos daikto savybės niekaip neturėtų pakeisti daikto traktavimo kaip pamesto ar laikinai palikto be priežiūros baudžiamąją teisine prasme. Tokiam atirbojimui tikslingiausia būtų vadovautis jau minėtu esamu ar nutrūkusiu santykiu tarp daikto bei jo šeimininko, šių aplinkybių suvokimu.

Daikto požymiai, leidžiantys nustatyti savininką, visiškai nepagrįstai kaip atirbojimo kriterijus pripažįstami ir atsitiktinai gautų daiktų kontekste, nors tokios veikos atirbojamos iš esmės remiantis kitais kriterijais. Pavyzdžiui, byloje nagrinėta situacija, kai į nuteistosios ūkį priklydo limuzinų veislės telyčia, kurios savininkas buvo aiškiai žinomas nuteistajai⁸⁷. Nors ši byla ir buvo grąžinta iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka dėl įvairių procesinių pažeidimų, joje nepadarytos galutinės išvados, tačiau iš bendro kasacinės instancijos teismo nutarties turinio galima spręsti, kad priklydusios telyčios pasisavinimas negalėtų būti kvalifikuojamas pagal BK 185 straipsnį, kadangi jos savininkas buvo aiškiai žinomas. Be to, minėtoje byloje pasisavinta priklydusi telyčia niekaip neatitinka ir pagrobimo požymių, kadangi pateko pas kaltininką visiškai atsitiktinai. Tokio pobūdžio bylose labai aiškiai ir tiksliai kasacinės instancijos teismas yra pateikęs atirbojimo kriterijus. Jau šiame darbe minėtoje byloje buvo nurodyta, kad „kvalifikuojant kaltininko veiką kaip didelės vertės svetimo turto pasisavinimą BK 185 straipsnio prasme esminis momentas yra tai, kad toks pasisavinamas turtas pas kaltininką atsiranda atsitiktinai, tačiau jo savininkas kaltininkui yra

---

⁸⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. gegužės 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-291/2014“, Infollex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/827886>.

⁸⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. balandžio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-105-303/2023“, Infollex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2154730>.

žinomas (arba numanomas)⁸⁸. Dar ankstesnėje nutartyje pasisakyta, jog „atsitiktinai patekęs yra toks svetimas turtas, kuris be kaltininko valios pasireiškimo tampa jo valdomas“⁸⁹. Taigi daikto požymiai ir pagal juos esama galimybė nustatyti savininką atsitiktinai patekusio svetimo turto kontekste prarandą bet kokią reikšmę.

Teismų praktikoje ištis gana retas reiškinys, kai tenka atriboti daikto pagrobimą nuo atsitiktinai patekusio svetimo turto pasisavinimo. Juo labiau, kad aiškūs ir logiški kriterijai yra suformuoti minėtose nutartyse. Tačiau tikslinga atkreipti dėmesį ir į keletą žemesnės instancijos teismų išnagrinėtų bylų, kuriose veikos kvalifikuotos, manyčiau, klaidingai. Dviejose skirtingose bylose buvo nagrinėta iš esmės identiška situacija. Nustatyta, jog asmenys atėjo į banką bei pinigų keityklą išsikeisti JAV dolerius į eurus ir padavę atitinkamą pinigų sumą doleriais, atgal gavo ženkliai didesnes sumas eurai, vienu atveju dėl techninės klaidos⁹⁰, kitu – dėl pinigų atidavusios darbuotojos apsirikimo⁹¹. Abiem atvejais pinigus gavę asmenys pripažinti kaltais pagal BK 178 straipsnį dėl jų pagrobimo. Toks kvalifikavimas, mano įsitikinimu, yra kritikuotinas. Svarbu atkreipti dėmesį, kad tokiais atvejais asmenys gauna papildomą pinigų sumą dėl visiško atsitiktinumo, patys į šį procesą neįdėdami jokio indelio. Reikia pabrėžti ir tai, kad sumanymas pasisavinti pinigus kyla tik po to, kai jie jau būna išmokėti ir tik tada atsiranda galimybė suvokti apie gautą ženkliai didesnę pinigų sumą. Tokią susiklosčiusią situaciją supratę kaltininkai nusprendžia pasisavinti ir papildomai gautą pinigų dalį, nors iki tol neturi jokių nusikalstamų ketinimų. Toks elgesys akivaizdžiai yra nesąžiningas, tačiau tvirtinti, kad tokia veika buvo padaryta vagystė, taip pat nėra galima. Papildoma pinigų suma kaltininkams išmokama be jokios pačių valios ir tampa valdoma visiškai atsitiktinai. Tokios aplinkybės leidžia teigti apie klaidingą veikų kvalifikavimą pagal BK 178 straipsnį ir tik esant didelės vertės požymiui turėtų būti kvalifikuojamos pagal BK 185 straipsnį.

Apibendrinamas šias dvi veikas jų atribojimo kontekste, teigčiau, kad praktikoje suformuoti kriterijai t. y. galimybė identifikuoti daikto savininką pagal jo požymius bei nusikalstamos veikos padarymo vieta – administruojamojo pobūdžio patalpa nėra tinkami šiam klausimui spręsti. Sprendžiant dėl daiktų, laikinai paliktų be priežiūros, atribojimo nuo pamestų (radinio), būtent ir reikia nustatyti ar daiktas vis dar gali būti asmens realiai valdomas. Tokius

---

⁸⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-224-1073/2022“, *supra note*.

⁸⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. gegužės 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-282/2012“, *supra note*.

⁹⁰ „Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. balandžio 16 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-242-574/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 27 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1715937>.

⁹¹ „Kauno apylinkės teismo 2023 m. gegužės 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-1129-1132/2023“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. lapkričio 27 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2173218>.

požymius identifikuoti leidžia sąmoningi asmens veiksmai su daiktu jį paliekant, paties buvimas šalia jo, žinojimas daikto buvimo vietos, objektyvi galimybė greitai juo vėl naudotis. Administruojamojo pobūdžio patalpos kaip nusikalstamos veikos padarymo vieta gali tik padėti nustatinėjant šiuos požymius, kaltininko suvokimą, tačiau neturėtų būti absoliutus kriterijus. Kalbant apie daiktų grobimą ir atsitiktinį jų gavimą, būtent veikos ypatumai, kaltininko aktyvūs ar kaip tik pasyvūs veiksmai, dėl kurių daiktas tampa valdomas, ir yra vienas esminių atirbojimo kriterijų, kartu su tyčios turiniu, reikšmingų aplinkybių suvokimu. Kultūrinę, mokslinę, istorinę reikšmę turinčių vertybių aptikimas įvairiose iškasenose, kol jos nėra patekę į valstybės ar kitos institucijos valdymo sritį, taip pat neatitinka BK 178 straipsnyje numatyto nusikaltimo, o kvalifikuojamos pagal BK 185 straipsnį.

2. VAGYSTĖS IR PLĖŠIMO ATRIBOJIMAS

Plėšimo, kaip nusikalstamos veikos, esmė yra tas pats svetimo turto pagrobimas. Taigi plėšimo dalykui būdingi požymiai taip pat yra identiški kaip ir vagystėje – kilnojamas pobūdis, ekonominė vertė, materialumas, svetimumas, atskirtinumas iš gamtos. Veika taip pat visiškai tapati – minėtus požymius atitinkančio turto pagrobimas. Tik plėšimo metu turtas grobiamas panaudojant fizinį smurtą ar tuoj pat grasinant jį panaudoti arba kitaip atimant galimybę nukentėjusiam asmeniui priešintis. Akivaizdu, jog ne bet koks tokių prievartos priemonių panaudojimas ir turto grobimas savaime suponuoja plėšimo nusikaltimą. Atribojant šią nusikalstamą veiką nuo vagystės reikia nustatyti, koku metu, į kokį asmenį, dėl kokių priežasčių buvo nukreipti prievartos veiksmai.

2.1. Veikos padarymo būdas kaip atribojimo kriterijus

Kaip minėta, vagystę ir plėšimą skiria tik veikos įgyvendinimo būdas. Doktrinoje pasisakoma, kad plėšimo atveju prievartos priemonės naudojamos prieš atimant turtą, jo užvaldymo metu arba siekiant išlaikyti jau atimtą turtą, kitaip tariant, jį pasisavinti⁹². Kaip teigia I. Žukovaitė, turi būti nustatytas ir priežastinis ryšys tarp kaltininko naudojamų prievartos priemonių ir turto grobimo, kadangi pagal tai ir yra sprendžiama ar veika atitinka plėšimo požymius⁹³. Taigi prievartos veiksmai nėra savitiksliai, jie yra nukreipti būtent į siekį pagrobti turtą iš jį disponuojančio asmens ar jį išlaikyti. Kasacinio teismo praktikoje taip pat nuosekliai pasisakoma, kad esminis vagystės ir plėšimo atribojimo kriterijus yra nusikaltimo padarymo būdas. „Kaip vagystė kvalifikuojamas slaptas ar atviras, tačiau nesmurtinis svetimo turto pagrobimas. Kaltininkas savo nusikalstamam sumanymui įgyvendinti nenaudoja nei fizinio, nei psichinio smurto, nei atėmimo galimybės priešintis. Plėšimo atveju svetimas turtas pagrobiamas panaudojant smurtą arba grasinant jį tuoj pat panaudoti, arba kitaip atimant galimybę nukentėjusiajam priešintis, t. y. šiuo nusikaltimu kėsiniama ne tik į konkrečią nuosavybę, kaip į pagrindinį objektą, bet ir į asmens sveikatą, jo veiksmų laisvę, kaip į papildomus objektus.“⁹⁴

Manychiau yra galimos 4 skirtingos situacijos, kuomet prievartos panaudojimas yra glaudžiai susijęs su turto grobimu: 1) prievartos priemonės naudojamos dar prieš pagrobiant daiktą; 2) prievartos priemonės naudojamos tuo pačiu metu kartu ir grobiant daiktą; 3) vienu veiksmu ir pagrobiamas turtas ir sukeliama fizinis skausmas ar sveikatos sutrikdymas (pvz. nuplėšiant jį nuo asmens kūno); 4) prievartos priemonės naudojamos jau po daikto pagrobimo. Todėl tikslinga

⁹² Abramavičius ir kt., *supra note*, 19: 307-308.

⁹³ Žukovaitė, *supra note*, 9: 157.

⁹⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-488/2011“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/293943>.

detaliau panagrinėti kiekvieną iš galimų situacijų ir nustatyti, kokiomis aplinkybėmis veika pripažintina kaip vagystė, o kada kvalifikuojama kaip plėšimas.

Pirmiausia atkreiptinas dėmesys į situacijas, kai prievarta naudojama iki turto pagrobimo momento. Antai, du asmenys buvo kaltinami pagal BK 180 straipsnio 3 dalį dėl to, kad apsimetę automobilio pirkėju bei paprašius nukentėjusiojo neva pabandyti automobilį ir nuvažiusus su nukentėjusiuoju iki aikštelės užpuolė ir panaudojo fizinį smurtą prieš nukentėjusįjį, t. y. sudavė rankomis ir spyrė į įvairias kūno vietas jam ne mažiau kaip 18 kartų, padarė įvairius sužalojimus ir pagrobė didelės vertės (36 600 Lt) svetimą turtą: nukentėjusiajai priklausantį 27 000 Lt vertės automobilį ir kitus daiktus. Kaip buvo nustatyta byloje, tarp vieno iš nuteistojo ir nukentėjusiojo jau buvo kilęs konfliktas minėto įvykio išvakarėse, kuris tęsėsi ir kitą dieną. Nukentėjusysis buvo iškvieštas ir sumuštas dėl asmeninių nesutarimų, kurių metu nuteistieji neišreiškė jokių turtinių reikalavimų, o automobilis buvo paimtas iš įvykio vietos nukentėjusiajam pabėgus, tačiau netrukus gražintas su visais jame buvusiais daiktais.⁹⁵ Tokia susiklosčiusi situacija leido teismui konstatuoti, kad smurtiniai veiksmai nebuvo nukreipti į turto užgrobimą, todėl kaltinimas pagal BK 180 straipsnį nepasitvirtino.

Panašių pavyzdžių apstu ir kitose nagrinėtose bylose. Vienoje jų kaltininkas dėl menkavertės priežasties (nukentėjusiojo konflikto su dviem merginomis) sudavė vieną kartą kumščiu nukentėjusiajam į žandą, o pastarajam išsiėmus telefoną ir ketinant juo išsikviesti pagalbą, nuteistasis staiga išplėšė šį telefoną jam iš rankų. Kaip pasisakė kasacinės instancijos teismas šioje byloje, „sprendžiant klausimą, ar padaryta nusikalstama veika – svetimo turto pagrobimas – turėtų būti kvalifikuojama pagal BK 178 ar pagal 180 straipsnį, svarbu nustatyti ne tik tai, ar prieš nukentėjusįjį buvo panaudotas fizinis smurtas, bet ir tai, ar smurtas buvo panaudotas siekiant užvaldyti nukentėjusiojo turtą“⁹⁶. Taigi šioje byloje buvusi faktinė situacija taip pat leido aiškiai teigti, kad smurtaujama prieš nukentėjusįjį buvo dėl kilusio asmeninio konflikto, o telefonas pagrobtas vėliau siekiant neleisti nukentėjusiajam iškviešti pagalbą. Pagal tokias aplinkybes veika visiškai pagrįstai kvalifikuota pagal BK 178 straipsnį, kadangi smurtiniai veiksmai nebuvo nukreipti į nukentėjusįjį kaip kliūtis pašalinimą siekiant pagrobti turtą. Visiškai panaši situacija nustatyta ir kitoje byloje, kai asmeninio konflikto metu kaltininkas sunkiai sutrikdė nukentėjusiojo sveikatą ir tik po to kilo sumanymas pagrobti jo turtą⁹⁷. Nors tokiais atvejais nuo smurto naudojimo

⁹⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. sausio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-63-648/2016“, *supra note*.

⁹⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gegužės 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-272-648/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1048169>.

⁹⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. sausio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-5/2013“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/500237>.

momento iki turto pagrobimo paprastai būna praėjęs itin nedidelis laiko (galimas net ir kelių sekundžių) tarpas, tai nepaneigia nusikalstamų veikų kvalifikavimo iš sutapties pagal atitinkamą BK straipsnį, numatantį atsakomybę už padarytus sužalojimus, bei vagystę. Svarbu nustatyti, kad pirmiausia smurtaujama buvo ne dėl siekio užvaldyti svetimą turta.

Veika kvalifikuojama pagal BK 178 straipsnį, kai smurtas naudojamas iki turto pagrobimo ne tik siekiant išspręsti asmeninius konfliktus, bet ir turint kitus tokio elgesio motyvus. Pavyzdžiui, asmuo, siekdamas nusišalinti išžaginimą, nužudė kitą asmenį ir tik po to pagrobė nukentėjusiajai priklausiusius daiktus. Kaip neteisingą žemesnės instancijos teismų daiktų pagrobimo kvalifikavimą pagal BK 180 straipsnį kasacinės instancijos teismas pripažino dėl to, kad byloje nebuvo nustatyta, jog prieš nužudydamas nukentėjusiąją ar kėsিনimosi į jos gyvybę metu nuteistasis siekė jos turta pagrobti. Nenustačius, kad fizinis smurtas prieš nukentėjusiąją naudotas siekiant užvaldyti jos turta, nėra būtinojo BK 180 straipsnyje numatyto požymio – fizinio smurto kaip plėšimo padarymo būdo.⁹⁸

Reikia atkreipti dėmesį, kad priešingai negu minėtose bylose, prievartos veiksmai iki daiktų pagrobimo dažniausiai jau būna nukreipti į turto užvaldymą. Manychiau asmuo nepagrįstai kaltintas pagal BK 140 straipsnio 1 dalį ir 178 straipsnio 2 dalį, kai rankomis iš už nugaros apglėbė praeinantį nukentėjusįjį ir jį suspaudė glėbyje, dėl to nukentėjusiajam bandant ištrūkti buvo padarytos poodinės kraujosruvos krūtinės kairėje pusėje, danties nuskėlimas. Po to tęsdamas savo veiksmus, kaltininkas siekdamas, kad nebūtų filmuojamas, suėmė nukentėjusiajam už dešinę rankos, alkūne sudavė į dešinės akies sritį ir pargriovė ant žemės, dėl to nukentėjusysis kaire alkūne atsitrenkė į kelio paviršių, ir iš jo dešinės rankos buvo atimtas telefonas⁹⁹. Nors šią bylą kasacinės instancijos teismas nagrinėjo tik dėl esminių baudžiamojo proceso pažeidimų ir kvalifikavimo klausimų nespėdė, tačiau tikslinga atsižvelgti į pačią faktinę situaciją, kuri sudaro realų pagrindą tokius veiksmus vertinti kaip plėšimą. Nepaisant to, kad vėlesni smurtiniai veiksmai buvo nukreipti ir į daromo nusikaltimo fiksavimo eliminavimą, tačiau svarbūs yra ir pirminių smurtinių veiksmų motyvai, kurie vis tik leidžia teigti apie jau tuo metu buvusį siekį atimti turta būtent panaudojus prievartą. Lygiai taip pat veika nepagrįstai kvalifikuota pagal BK 178 straipsnį, kai turėdami tikslą

---

⁹⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. balandžio 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165/2014“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/831493>.

⁹⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. gegužės 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-161-387/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2084270>.

pagrobtį nukentėjusiojo turtą į jo gėrimą kaltininkai pripylė psichotropinių vaistų, dėl kurių suvartojimo nukentėjusysis buvo užmigdytas ir vėliau pagrobtas jo turtas¹⁰⁰.

Teismų praktikoje taip pat gausu pavyzdžių, kai prievartos veiksmų naudojimas iki turto pagrobimo ir vėlesnis jo pagrobimas kvalifikuojami pagal BK 180 straipsnį. Pavyzdžiui, kaltininkas, suduodamas smūgius į įvairias nukentėjusiojo kūno vietas, aiškiai išreiškė konkretų reikalavimą atiduoti mobilųjį telefoną, o nukentėjusiajam atsisakius dar ir suplėšė jo rūbus, telefoną išplėšė iš rankų¹⁰¹. Kitu atveju kaltininkai taip pat išreiškia konkrečius grasinimus – juvelyrinių dirbinių parduotuvės pardavėjai išreikšti grasinimai nužudyti, po ko iš jos rankų išplėštas padėklas su juvelyriniais dirbiniais¹⁰² arba grasindamas „paleisti žarnas“ asmuo pagrobė alkoholinius gėrimus¹⁰³. Tokiose situacijose kaltininkai patys aiškiai išreiškia, į ką yra nukreipti jų prievartos veiksmai – būtent į turto užvaldymą, todėl veikos kvalifikuojamos pagal BK 180 straipsnį.

Reikia pabrėžti, kad smurtavimo arba grasinimų turinys ne visada būna tiesiogiai išreikštas, tačiau bendras situacijos kontekstas leidžia veikas kvalifikuoti pagal BK 180 straipsnį. Tai puikiai iliustruoja situacija, kai trys su dujokaukėmis užsidengę vyrai nakties metu staiga įbėgo į parduotuvę, kurioje dirbo viena darbuotoja, peršoko prekystalį ir pagrobė kasoje buvusius pinigus bei kitas parduotuves prekės, o ketvirtas bendrininkas laikė parduotuvės duris¹⁰⁴. Nors šioje situacijoje ir nebuvo išsakyta jokių grasinimų parduotuvėje buvusiai vienai darbuotojai, nenaudoti jokie smurtiniai veiksmai, tačiau akivaizdu, kad tokie bendri suderinti veiksmai, jėgos persvara, agresyvūs veiksmai, leidžia neabejotinai teigti apie bauginančios situacijos sukūrimą ir grasinimą tuoj pat panaudoti smurtą, jei būtų pasipriešinta vykdomam turto grobimui, todėl visiškai pagrįstai veika kvalifikuota kaip plėšimas. Kitaip vertinta situacija (kvalifikuota pagal BK 178 straipsnio 2 dalį kaip atvira vagystė), kai į parduotuvę užėjęs vyras tiesiog užsoko ant prekystalio ir pagrobė kastos aparatą pardavėjos akivaizdoje¹⁰⁵. Toks spontaniškas turto pagrobimas iš esmės skiriasi nuo anksčiau minėto, kadangi tokių aplinkybių nepakanka nustatyti buvus realų grasinimą tuoj pat panaudoti fizinį smurtą. Dar kitais atvejais kaltininkas kurį laiką stebėjo nukentėjusiąją ir su ja

¹⁰⁰ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. spalio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-254-719/2019“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 21 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1772953>.

¹⁰¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. gruodžio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-349-648/2017“, Infollex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1549223>.

¹⁰² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gegužės 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-245-696/2015“, Infollex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1046590>.

¹⁰³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. kovo 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-33-458/2020“, Infollex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1860214>.

¹⁰⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. balandžio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-140-511/2018“, *supra note*.

¹⁰⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. spalio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-408/2010“, Infollex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/175771>.

prasilenkęs, iš nugaros ją pastūmė ir nugriuvus ant kelio pagrobė rankinę su buvusiais daiktais¹⁰⁶. Arba asmuo įkyriai sekiojo, prašė nukentėjusiojo nupirkti alkoholio, o pastarajam atsisakius, palaukė kol šis apsipirks ir vėliau po smūgio sudavimo iškart atėmė degtinės butelį ir pradėjo jį gerti dar bėgdamas iš įvykio vietos¹⁰⁷. Tokios veikos taip pat pagrįstai kvalifikuotos kaip plėšimas, kadangi nustatytų veiksmų seka leidžia teigti apie buvusį išankstinį ketinimą pagrobti turtą, kurio sėkmingam įvykdymui kaltininkai neutralizuoja nukentėjusįjį kaip kliūtį, nors prievartos naudojimo metu ir neišreiškia aiškių grasinimų dėl turto grobimo. Plėšimu taip pat pripažįstamos ir tokios veikos, kai asmenys ne fiziniais veiksmais ar grasinimais įveikia nukentėjusįjį, o apsvaigina, nugirdo vaistais, siekdami pagrobti jų turtą¹⁰⁸.

Taigi apibendrinant nagrinėtus pavyzdžius, kai prievartos veiksmai naudojami dar iki turto grobimo momento, plėšimu laikytinos tokios situacijos, kuomet kaltininkai naudoja smurtą, grasinimus tuoj pat jį panaudoti ar kitaip atima galimybę priešintis tokiais veiksmais siekdami užvaldyti nukentėjusiųjų asmenų turtą. Jeigu prievartos veiksmai prieš nukentėjusiuosius naudojami ne dėl siekio atimti turtą, o dėl įvairių kitokių paskatų ir tik vėliau kyla sumanymas pagrobti turtą, tokie veiksmai neatitinka plėšimo nusikalstamos veikos, o pripažintini vagyste.

Kita galima situacija, kai prievartos veiksmai naudojami ne prieš turto grobimą, o tuo pačiu metu. Paprastai tokia situacija susidaro keliems vykdytojams darant nusikalstamą veiką, kai vienas iš jų grobia turtą, o kitas naudoja prievartą prieš nukentėjusįjį. Dažniausiai vienas iš kaltininkų ginčija susitarimą naudoti smurtinius veiksmus, ir teigia siekęs tik pagrobti turtą, tačiau tokia situacija iš esmės yra nekelianti didesnių problemų nusikalstamų veikų kvalifikavimo aspektu, kai abu bendrininkai yra šalia vienas kito, mato atliekamus veiksmus.

Tokios situacijos sprendimą puikiai iliustruoja išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis, kurioje pasisakyta, kad „plėšimas gali pasireikšti ir tuo, kad vieni bendrininkai prieš nukentėjusįjį naudoja tik smurtą, o kiti naudoja fizinį smurtą bei grobia arba tik grobia nukentėjusiųjų turtą pirmiesiems tai matant ir neprieštaraujant“¹⁰⁹. Pavyzdžiui, kaip plėšimas kvalifikuota situacija, kai vienas asmuo tik naudojo smurtinius veiksmus, o kitas, tiesiogiai matydamas smurtininko veiksmus,

---

¹⁰⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. lapkričio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-264-976/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d., <https://www.infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1800222>.

¹⁰⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. kovo 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-68-511/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d., <https://www.infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1704212>.

¹⁰⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. balandžio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-97-1073/2021“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d., <https://www.infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1989870>.

¹⁰⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. sausio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-67-511/2016“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 29 d., <https://www.infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1206490>.

nors pats tiesiogiai fizinio smurto nevartojo, tačiau tam neprieštaravo ir pasinaudodamas tokia situacija grobė nukentėjusiojo turtą¹¹⁰. Kitu atveju du asmenys nuteisti pagal BK 180 straipsnį, kai vienas jų laikė nukentėjusį ir prieš jį smurtavo, o kitas apieškojo kišenes ir pagrobė telefoną, pinigus¹¹¹. Taigi tokiose situacijose kvalifikavimo problemų nekyla, kadangi kiekvienas kaltininkas aiškiai suvokia bendrą veikimą, nukreiptą į vieną tikslą, kiekvieno jų veiksmai yra būtinas indėlis į bendrą nusikalstamos veikos rezultatą.

Kur kas sudėtingesnė, mano manymu, situacija, kai užpuolikas vienu veiksmu nuplėšia daiktus nuo asmens kūno, tokiu būdu sukeldamas ir sveikatos sutrikdymą ar fizinį skausmą bei pagrobimą turtą. Šioje vietoje taip pat iškyla atviros vagystės ir plėšimo atribojimo klausimas. Moksliniuose šaltiniuose atvira vagystė apibrėžiama kaip tokia situacija, kurioje kaltininkas veikia viešai, t. y. esant turto savininkui ar kitam asmeniui, kurie nėra vagystės bendrininkai ir suvokia neteisėto turto grobimo faktą¹¹². Atviros vagystės požymiui konstatuoti taip pat būtinas ir paties kaltininko suvokimas. Jis turi suvokti, kad jo neteisėtus veiksmus mato ir supranta kiti asmenys¹¹³. Kituose šaltiniuose taip pat akcentuojama, kad atvira vagystė apima tik tokius atvejus, kai grobiant turtą nenaudojama jokia prievarta¹¹⁴.

Kasacinio teismo praktikoje taip pat pabrėžiama, kad „kaip vagystė kvalifikuojamas slaptas ar atviras, tačiau tik nesmurtinis (nenaudojamas nei fizinis, nei psichinis smurtas bei kitaip neatimama galimybė nukentėjusiajam priešintis) svetimo turto pagrobimas. Vagystė laikoma atvira tada, kai kaltininkas veikia viešai, esant savininkui ir kitiems asmenims, kurie nėra atvirosios vagystės bendrininkai, suvokiantiems neteisėto turto pagrobimo faktą; kaltininkas žino, kad šie asmenys supranta jo veiksmų pobūdį, bet ignoruoja šią aplinkybę. Pagal teismų praktiką svetimo turto užvaldymas staigiu judesiu išplėšiant turtą iš nukentėjusiojo rankų ir jį užvaldant paprastai kvalifikuojamas kaip vagystė, jeigu prieš tai nebuvo veiksmų, atitinkančių fizinio ar psichinio smurto požymius“.¹¹⁵ Reikėtų sutikti, kad staigus daiktų atėmimas iš rankų, nenaudojant papildomų smurtinių veiksmų, net jeigu ir nukentėjusysis vėliau nugriūna, susižaloja, atitinka atviros vagystės požymius. Tokį nusikalstamą sumanymą įgyvendindamas asmuo suvokia, jog sėkmingam daikto

¹¹⁰ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-376-222/2018“, Infolex praktika, žiūrėta 2023 m. gruodžio 29 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1676111>.

¹¹¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. vasario 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-74-495/2023“, *supra note*.

¹¹² Abramavičius ir kt., *supra note*, 19: 289.

¹¹³ Vytauto Didžiojo universitetas, *supra note*, 29: 353.

¹¹⁴ Armanas Abramavičius ir Andželika Vosyliūtė, „Atvira vagystė ir jos kvalifikavimo ypatumai“, *Teisė*, 105, (2017): 10, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/11097/9522>.

¹¹⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. vasario 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-91/2013“, Infolex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 7 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/509175>; „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gegužės 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-272-648/2015“, *supra note*.

pagrobimui įgyvendinti jis nenaudoja jokių prievartos veiksmy. Tačiau manyčiau, nors ir panaši, vis dėlto kitokia yra situacija, kai asmuo grobia pritvirtintus prie asmens kūno daiktus, juos tiesiog nuplėšdamas. Nors literatūroje yra pasisakoma, kad atskirais atvejais ir vagystės nusikaltime gali būti panaudojamas smurtas tam, kad atskirtų nukentėjusįjį nuo turto¹¹⁶, būčiau linkęs teigti, kad vagystės nusikaltimą atitinka tik tokios veikos, kai turtas grobiamas nenaudojant jokio smurto, o minėta situacija nuplėšiant pritvirtintą daiktą jau atitinka plėšimo nusikaltimą. Vien dėl to, kad smurtas yra nukreiptas į turto atskyrimą nuo nukentėjusiojo, o tai yra būtina sąlyga sėkmingam jo užvaldymui. Tai leidžia teigti, kad smurtiniai veiksmai kartu naudojami ir kaip priemonė turto pagrobimui.

Teismų praktikoje yra pavyzdžių, kai asmenys grobia turtą ne iš asmens rankų, kitokio nešulio, o būtent nuplėšia prie kūno pritvirtintus daiktus. Pavyzdžiui, matant nukentėjusiajam, kaltininkas nuplėšė jam nuo kaklo 700 Eur vertės auksinę grandinėlę su 300 Eur vertės keturiais auksiniais pakabučiais¹¹⁷. Kitu atveju nuteistasis nutraukė nuo nukentėjusiosios kaklo auksinę 990 Eur vertės grandinėlę, tokiu būdu atvirai pagrobė turtą ir padarė nukentėjusiajai kraujosruvą su nubrozdinimu kakle, taip jai nežymiai sutrikdė sveikatą¹¹⁸. Dargi, kaltininkas, ranka paėmęs nukentėjusiąją už kairės ausies iš jos išplėšė auksinį auskarą, po ko griebė už nukentėjusiosios dešinės ausies, bet ji rankomis pradėjo gintis, draskyti jam veidą ir šauktis pagalbos, dėl ko jis ją paleido ir su vienu auskaru pabėgo; tokiu būdu pagrobė nukentėjusiosios 100 Eur vertės turtą ir padarė poodinę kraujosruvą kairėje rankoje, plėštinę žaizdą kairėje ausyje, t. y. sužalojimus, vertinamus nežymiu sveikatos sutrikdymu.¹¹⁹

Pirmu atveju nusikalstama veika kvalifikuota tik pagal BK 178 straipsnio 2 dalį kaip atvira vagystė, kitais dviem atvejais veikos kvalifikuotos pagal BK 140 straipsnio 1 dalį ir BK 178 straipsnio 2 dalį. Mančiau, kad toks veikų kvalifikavimas neatitinka atvirosios vagystės esmės ir suponuoja plėšimo nusikaltimą. Tikslinga pabrėžti, kad antruoju atveju kasacinės instancijos teismas veikos kvalifikavimą pagal BK 178 straipsnio 2 dalį iš esmės grindė kita kasacine nutartimi¹²⁰, tačiau joje faktinė situacija buvo išties kitokia. Minimoje byloje būtent iš nukentėjusiojo rankų staigiu judesiu ir buvo pagrobtas telefonas, grobimo metu nenaudojant jokios

---

¹¹⁶ Abramavičius ir kt., *supra note*, 19: 289.

¹¹⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. kovo 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-115-628/2018“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 7 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1583837>.

¹¹⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. balandžio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111-697/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 7 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2072905>.

¹¹⁹ „Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. spalio 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-364-497/2023“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 7 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2195000>.

¹²⁰ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gegužės 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-272-648/2015“, *supra note*.

prievartos. Taigi prieiga prie nukentėjusiojo turto buvo pakankamai laisva ir daikto pagrobimui neprireikė jokių papildomų veiksmų. Kitokia situacija minėtose bylose, kur papuošalai buvo pritvirtinti prie nukentėjusiųjų kaklo arba įsegti į ausis auskarai. Tokiu atveju sėkmingam turto pagrobimui būtina arba iki grobimo veiksmo panaudoti prievartos veiksmus, arba tuo pačiu veiksmu plėšti juos nuo kūno ir tokiu būdu grobiant turtą, be kita ko, sukelti fizinį skausmą ar sveikatos sutrikdymą.

Taigi būčiau linkęs teigti, kad situacijos, kai panaudojamas fizinis smurtas tuo pačiu veiksmu ir daikto atskyrimui nuo nukentėjusiojo, ir jo pagrobimui, atitinka plėšimo nusikalstamą veiką. Atviros vagystės esmę turėtų atskleisti tik nesmurtinis turto užvaldymo būdas. Dėl to daryčiau išvadą, kad asmenys, vienu veiksmu nuplėšdami nuo kūno pritvirtintus daiktus, pasirenka tokį turto pagrobimo būdą, kurio sėkmingam įgyvendinimui būtina atlikti kryptingus veiksmus, kurie sukels nukentėjusiajam fizinį skausmą ar sveikatos sutrikdymą. Kaip minėta, kitokia situacija yra, kai iš asmens rankų grobiamas laikomas turtas, ar nuo peties staiga atimama rankinė. Tokiais atvejais grobimo veiksmas nesukelia papildomų padarinių. Arba jei ir sukelia, tai turto atėmimo veiksmas nėra nukreiptas į jo grobimą prievartos būdu. Tačiau šioje vietoje neturima omenyje situacijų, kuriose nukentėjusieji aktyviai priešinasi ir yra tampomi kartu su daiktais, kol pavyksta juos užvaldyti. Tokios situacijos taip pat atitinka plėšimo nusikaltimą ir teismų praktikoje kvalifikuojamos pagal BK 180 straipsnį¹²¹.

Apibendrinant galima teigti, jog nagrinėti pavyzdžiai yra itin artimi, abiem atvejais staigiu judesiu pagrobiamas turtas, tačiau visgi būčiau linkęs nesutikti su dabartiniu praktikoje vyraujančiu kvalifikavimu ir teigčiau, kad plėšiant pritvirtintus daiktus prie asmens kūno ir tokiu būdu padarant atitinkamus sužalojimus, tokia veika turėtų būti kvalifikuojama pagal BK 180 straipsnį.

Dar kitokia situacija vagystės ir plėšimo kontekste, kai jau po turto atėmimo prieš nukentėjusįjį asmenį naudojami prievartos veiksmai. Tokiu atveju nusikalstamų veikų atribojimui pirmiausia tikslinga išsiaiškinti veikos baigtumo momentą, kadangi esant baigčiai vagystei vėlesni smurtiniai veiksmai niekaip negali peraugti į plėšimą.

Pasak A. Vosyliūtės, vagystė turi būti pripažinta baigta, kai kaltininkas jau pasisavina paimtą turtą, kitaip tariant, įgyja galimybę valdyti turtą, juo naudotis ir disponuoti savo nuožiūra. Tokia galimybė parodo objektyvių kliūčių, kliudančių naudotis daiktu, nebuvimą.¹²² Kadangi vagystės ir plėšimo atribojimo kontekste daiktai visada yra grobiami šalia esant nukentėjusiajam asmeniui, o tai rodo ir atviros vagystės požymius, tikslinga atkreipti dėmesį į atviros vagystės

¹²¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. balandžio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-189/2009“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 11 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/119772>.

¹²² Andželika Vosyliūtė, „Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teisminėje praktikoje“, *Teisė*, 64, (2007): 138, <https://www.lituanistika.lt/content/17941>.

baigtumo momentą. Tokiu atveju galimybė laisvai disponuoti pagrobtu daiktu atsiranda sulig momentu, kai pasišalinama iš įvykio vietos, pakankamai atitrūkstama nuo nukentėjusiojo ar kitų besivejančių asmenų, įgyjama reali galimybė saugiai disponuoti pagrobtu turtu¹²³. Neabejotinai vagystės baigtumui nustatyti reikšmingos ir grobiamų daiktų ypatybės, nuo kurių priklauso ir galimybė pasinaudoti pagrobtu daiktu, spręsti jo likimą. Vienaip gali būti vertinama situacija, kai yra grobiami nedidelės apimties, greitai galimi panaudoti daiktai, ir priešingai, kai grobiami didelių gabaritų daiktai.

Kasacinio teismo praktikoje taip pat akcentuojama, kad vagystės baigtumui nustatyti svarbu atsižvelgti į grobiamo turto specifinius požymius ir paskirtį, laiko tarpą, kuriam kaltininkas buvo užvaldęs turtą, realias jo galimybes per šį laiką pasinaudoti turto naudingomis savybėmis, savo nuožiūra spręsti jo tolesnį likimą. Pavyzdžiui, televizoriaus vagystės atveju kaltininkams reali galimybė naudotis pagrobtu svetimu turtu atsirado ne jį išnešus iš sodybos, o nuvežus į tinkamą vietą – nuteistojo namus.¹²⁴ Vagystės baigtumui turi reikšmės ir nusikaltimo padarymo vieta. Antai, vagystės iš prekybos vietų paprastai laikomos baigtomis, kai kaltininkas su pagrobta preke praeina pro kasą ar palieka parduotuvės patalpą. Tik tuomet yra užvaldomas turtas, įgyjama teisė juo disponuoti.¹²⁵ Taigi vagystė laikoma baigta nuo to momento, kai kaltininkas įgauna realią galimybę laisvai disponuoti turtu savo nuožiūra, kuri priklauso nuo nusikalstamos veikos padarymo vietos, pagrobto turto ypatybių, nukentėjusiojo ir aplinkinių asmenų veiksmų.

Atėmus iš nukentėjusiojo turtą svarbus yra ir vėlesnių prievartos veiksmų tikslas, kuris betarpiškai susijęs ir su veikos baigtumo požymiu. Kaip teigiama doktrinoje, užvaldžius svetimą turtą gali būti smurtauojama dėl dviejų priežasčių – siekiant išvengti sulaikymo bei siekiant išlaikyti paimtą turtą. Pirmu atveju smurto naudojimas negali būti kvalifikuojamas pagal BK 180 straipsnį, kadangi vagystė jau būna pasibaigusi. Lygiai taip pat ir smurtą naudojant siekiant išlaikyti daiktą, kai jau buvo praėjęs pakankamas laiko tarpas ir kaltininkas galėjo laisvai disponuoti pagrobtu daiktu. Plėšimo nusikaltimą suponuoja tik tokie veiksmai, kai po turto atėmimo naudojama prievarta siekiant jį išlaikyti dar nesant baigčiai vagystei.¹²⁶

Antai, M. R. pripažintas kaltu pagal BK 180 straipsnio 2 dalį dėl to, kad, veikdamas bendrai su E. T., šiam pagrobus iš J. N. mobiliojo ryšio telefoną, o nukentėjusiajam pradėjęs jį vytis, kad susigražintų telefoną, M. R. sustabdė J. N. ir, pridėjęs jam prie kaklo peilį, pagrasino

¹²³ Vosyliūtė, *supra note*, 122: 140.

¹²⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-495/2013“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 8 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/772174>.

¹²⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gegužės 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-245-696/2015“, *supra note*.

¹²⁶ Abramavičius ir Vosyliūtė, *supra note*, 114: 16-17.

papjauti, jeigu šis toliau juos vysis¹²⁷. Akivaizdu, kad nukentėjusiajam netrukus po telefono atėmimo pradėjus vyti E. T. šis dar negalėjo laisvai disponuoti paimtu telefonu, jam buvo kilęs pavojus, o M. R. grasinimai papjauti buvo aiškiai nukreipti į bendrininko paimto daikto išlaikymą ir nukentėjusiojo neutralizavimą. Todėl prasidėjusi atvira vagystė, dar jai nesant baigta, peraugo į plėšimą, kai buvo panaudoti grasinimai tuoj pat panaudoti fizinį smurtą siekiant išlaikyti nukentėjusiojo telefoną. Kitoje byloje paimtą turtą buvo siekiama išlaikyti panaudojant ne grasinimus, o fizinį smurtą. Nukentėjusysis perdavė apžiūrėti jo parduodamą telefoną kaltininkui, po ko kitas bendrininkas papurškė dujų balionėliu į nukentėjusiojo veidą ir kartu su telefonu pasišalino iš įvykio vietos¹²⁸. Tokie veiksmai, sekę iškart po telefono perdavimo, buvo pripažinti kaip siekis išlaikyti nukentėjusiojo turtą ir kvalifikuoti pagal BK 180 straipsnio 1 dalį.

Tačiau kai kuriais atvejais smurto panaudojimas po daiktų atėmimo iš nukentėjusiojo kelia abejonių dėl veikos kvalifikavimo pagal BK 180 straipsnį. Pavyzdžiui, penki asmenys pastojo kelią einantiems dviem nukentėjusiesiems bei iš vieno jų rankose laikyto maišo pagrobė 1,96 Eur vertės turtą. Nukentėjusiajam pasakius, kad kreipsis į policiją, vienas iš kaltininkų panaudojo prieš jį fizinį smurtą ir taip sukėlė jam fizinį skausmą.¹²⁹ Manychiau, kad kelio užtvėrimas viešoje vietoje, šviesiu paros metu, pagal konkrečias bylos aplinkybes, rodančias jėgos persvarą, jos demonstratyvų rodymą, galėtų būti vertinamas ir kaip grasinimas tuoj pat panaudoti fizinį smurtą, todėl plėšimo normos inkriminavimas būtų visiškai pagrįstas. Tačiau šioje byloje kasacinės instancijos teismas pasisakė, kad „turtas buvo užvaldytas nenaudojant smurto ir nesant bauginančios, keliančios nerimą ir saugumo trūkumą situacijos“¹³⁰. Taigi veikos kvalifikavimą pagal BK 180 straipsnį lėmė tik vėlesni vieno iš bendrininkų smurtiniai veiksmai jau po turto atėmimo. Vis tik reikia pabrėžti, kad tokie veiksmai buvo nukreipti ne į siekį išlaikyti paimtą turtą, nukentėjusieji niekaip nebandė jo susigražinti, o būtent buvo smurtaujama siekiant išvengti teisinės atsakomybės, „pamokyti“ nukentėjusįjį dėl jo ketinimo kreiptis į teisėsaugos institucijas. Tokia susiklosčiusi faktinė situacija leidžia daryti išvadą, kad panaudotas smurtas visiškai nebuvo susijęs su turto grobimu ar jo išlaikymu, todėl veikos kvalifikavimas pagal BK 180 straipsnį yra klaidingas.

Taigi apibendrinant nagrinėtus pavyzdžius, galima daryti išvadą, kad veikos turėtų būti kvalifikuojamos pagal BK 180 straipsnį, kai prievartos veiksmai, sekę po turto paėmimo, yra

¹²⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. gruodžio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-637/2010“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 11 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/185713>.

¹²⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-488/2011“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 11 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/293943>.

¹²⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. balandžio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-81-746/2017“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 12 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/293943>.

¹³⁰ *Ibid.*

nukreipti į turto išlaikymą, nukentėjusiojo ketinimų susigrąžinti turtą įveikimą, kol dar vagystė nėra baigta.

2.2. Vagystės ir plėšimo atbėjimas bendrininkavimo atveju

Prieš tai nagrinėtos situacijos, kai keli asmenys betarpiškai dalyvauja grobiant turtą ir vienas jų panaudoja prievartos veiksmus, kaip minėta, nekalia didesnių problemų veikų atbėjimo kontekste. Tačiau galimos ir tokios situacijos, kai dalis bendrininkų atlieka ne vykdytojo vaidmenį, o organizuoja nusikalstamą veiką, skatina ją padaryti, veža kitus asmenis į nusikaltimo vietą, stebi aplinką ir kt. Tokiu atveju aktualus ir pradinis susitarimo turinys, nusikalstamo sumanymo įgyvendinimo dinamika, vykdytojo eksceso institutas, nuo kurių ir priklauso kitų bendrininkų veikos kvalifikavimas pagal vagystės ar plėšimo normą.

Bendrininkavimas yra tyčinis bendras dviejų ar daugiau tarpusavyje susitarusių pakaltinamų ir sulaukusių nustatyto amžiaus asmenų dalyvavimas darant nusikalstamą veiką¹³¹. Kaip yra išaiškinęs kasacinės instancijos teismas, „pagrindžiant kaltininko baudžiamąją atsakomybę už bendrininkavimą darant konkrečios rūšies nusikalstamą veiką, turi būti konstatuota ne tik nusikalstamos veikos, dėl kurios padarymo yra sujungiamos kelių asmenų pastangos, sudėtis, numatyta konkrečiame BK specialiosios dalies straipsnyje, bet kartu ir tos veikos darymo formos – bendrininkavimo objektyviųjų ir subjektyviųjų požymių visuma (bendrininkavimo sudėtis), numatyta atitinkamose BK 24, 25 straipsnių nuostatose. Vadinasi, kiekvieno bendrininkavimo atveju yra bent dviejų asmenų susitarimas veikti bendrai, kad kiekvienas bendrininkas suvokia, jog kėsinaisi į tą patį objektą, taip pat supranta ir kitus bendrai daromos veikos sudėties, numatytos BK specialiojoje dalyje, požymius.“¹³² Taigi pagrindžiant asmenų baudžiamąją atsakomybę dėl plėšimo, privalo būti nustatytas susitarimas būtent BK 180 straipsnyje nurodytu būdu pagrobti turtą, kiekvienas asmuo privalo suvokti veikiantis bendrame nusikalstame sumanyme prievartos būdu pagrobiant turtą.

BK 26 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „bendrininkai atsako tik už tas vykdytojo padarytas nusikalstamas veikas, kurias apėmė jų tyčia“. Tokia nuostata reiškia, kad kiti bendrininkai neatsako už vykdytojo ekscesą. Kaip teigia A. Gutauskas, vykdytojo ekscesas atskleidžia susitarimo ribų peržengimą, kai vykdytojas padaro susitarimo turinio neatitinkančią veiką, kuri gali būti visiškai kita, dėl kurios nebuvo tartasi, ar kvalifikuota anksčiau susitarto nusikaltimo rūšis¹³³.

¹³¹ BK 24 straipsnio 1 dalis.

¹³² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. spalio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-218/2009“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 12 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/293943>.

¹³³ Aurelijus Gutauskas, „Vykdytojo eksceso problema baudžiamosios teisės teorijoje ir praktikoje“, *Jurisprudencija* 85, 7 (2006): 43, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/2845>.

Teismų praktikoje taip pat išskiriami kriterijai, reikšmingi vykdytojo eksceso nustatymui. Pirmiausia turi būti nustatinėjama koks buvo bendrininkų susitarimas, ar jis buvo tiksliai apibrėžtas. Antra, jei susitarimas nebuvo konkretus, nustatinėjama ar vykdytojo veiksmai buvo tikėtini kitiems bendrininkams.¹³⁴

Taigi toliau tikslinga panagrinėti padarytų veikų, susijusių su turto grobimu, kuriose be vykdytojų dalyvavo ir kiti bendrininkai, o turtas buvo grobiamas panaudojant prievartą, kvalifikavimo pagrįstumą.

Pirmiausia, sprendžiant dėl padarytos veikos kvalifikavimo, aktualu atsižvelgti į pirmąjį požymį – pradinį kaltininkų susitarimą. Teismų praktikoje neretu atveju nustatoma, kai pradinis susitarimas yra pakankamai konkretus, aptariamai veikos įgyvendinimo būdai ir kitos esminės aplinkybės. Pavyzdžiui, E. V., kartu su kitais bendrininkais turėdamas tikslą pagrobti svetimą turtą, nuvažiavo į prekybos centrą, kur nupirko vieną pakuotę plastikinių užveržiklių, turėdami tikslą juos panaudoti plėšimo metu, bei grįžę į susitarimo vietą juos perdavė kitiems bendrininkams, kurie vėliau įsibrovę į namą pagrobė nukentėjusiojo turtą, surišdami jo rankas nupirktais užveržikliais¹³⁵. Kaip matyti, E. V. neatliko jokių BK 180 straipsnyje nurodytų veiksmų, dėl to jis buvo pripažintas padėjėju, tačiau jo vykimasis pirkti užveržiklių ir vėlesnis perdavimas kitiems bendrininkams, akivaizdžiai parodo visus bendrininkavimo požymius būtent prievartos būdu pagrobti nukentėjusiojo turtą. Iš esmės identiška situacija nustatyta ir kitoje byloje, kai asmuo, tiesiogiai nedalyvavęs plėšime, parūpino priemones kitiems bendrininkams, tame tarpe ir skirtas rankų užveržimui, bei perdavė jas sėkmingam plėšimo įvykdymui¹³⁶.

Kartais pirminio susitarimo įgyvendinti nepavyksta ir vykdytojas imasi papildomų veiksmų, tačiau tokios aplinkybės taip pat savaime neleidžia konstatuoti buvus vykdytojo ekscesui. Antai, byloje nustatyta, kad S. K. teikė informaciją apie nukentėjusįjį bei jo turtą, skatino pagrobti pinigus, nurodė jį užmigdyti panaudojant vaistus. Vykdytoja, siekdama užmigdyti nukentėjusįjį, į jo gėrimo taurę supylė migdomuosius vaistus, tačiau, jam neišgėrus, nuviliojo jį į balkoną ir ten užrakino, taip atimdama galimybę priešintis, po to pagrobė nukentėjusiajam priklausantį turtą.¹³⁷ Taigi šioje byloje nustatyta tokia situacija, kai vykdytojais nepavyko įgyvendinti pirmojo susitarimo

¹³⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. gegužės 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-126-387/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 14 d., <https://www-infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/2078740>.

¹³⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. lapkričio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-247-719/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 14 d., <https://www-infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1778455>.

¹³⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. gruodžio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-292-303/2020“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 14 d., <https://www-infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1956934>.

¹³⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. gruodžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-291-495/2020“, *supra note*.

pagrobtį turtą užmigdžius nukentėjusį, todėl teko imtis papildomų veiksmų, dėl kurių nukentėjusysis buvo uždarytas balkone. Tačiau vėlesni veiksmai, nors ir neatitiko pirmojo susitarimo turinio, nebuvo numanomi kitam bendrininkui, tačiau jais vis tiek buvo įgyvendintas tas pats, BK 180 straipsnyje, numatytas veikos įgyvendinimo būdas, tik kitokiais veiksmais. Taigi iš esmės pradinis susitarimas pagrobtį turtą būtent prievartos būdu liko įgyvendintas, todėl ir padėjėjo bei kurstytojo veiksmai atitiko BK 180 straipsnyje numatyto nusikaltimo požymius.

Kur kas sudėtingesnė situacija, kai pradinis susitarimas tarp bendrininkų būna nukreiptas į turto pagrobimą nenaudojant prievartos, o veikos darymo metu situacija pasikeičia ir vykdytojai pagrobia turtą, panaudodami vieną iš BK 180 straipsnyje numatytų būdu. Tokiu atveju likusių bendrininkų veikos tinkamam kvalifikavimui esminiais tampa kiti kriterijai.

Vienoje iš bylų nustatyta, kad keturi asmenys susitarė pagrobtį svetimą turtą. M. P. J. atvežė kitus bendrininkus prie nukentėjusiojo namo, laukė jų, stebėjo aplinką, o kiti bendrininkai papurškė nukentėjusiajai į veidą ašarinių dujų ir kumščiu sudavę vieną kartą jai į veidą, įsibrovė į nukentėjusiosios namą, iš kurio pagrobė jai priklausantį turtą. Kasacinės instancijos teismas, pritardamas M. P. J. veikos kvalifikavimui pagal BK 180 straipsnio 2 dalį, pasisakė, kad jis matė namuose esančią savininę, jos užpuolimą lauke ir vėliau bendrininkams pagrobus turtą juos išvežė iš nusikaltimo vietos. Dėl to M. P. J. suprato, kad suplanuota vagystė peraugo į plėšimą ir jo veika taip pat kvalifikuotina pagal BK 180 straipsnį.¹³⁸

Gali susiklostyti ir tokia situacija, kai bendrininkas nemato vykdytojų atliekamos veikos ir tiesiogiai nedalyvauja pagrobimo veiksmuose. Tokiais atvejais tampa reikšminga ir nusikalstamos veikos padarymo vieta, galimybė laisvai prieiti prie turto, kokio asmens turtą planuojama grobti ir kt. Pavyzdžiui, keturi asmenys susitarė pagrobtį pinigus iš degalinės kasos. Jiems atvykus į degalinės teritoriją, du iš jų liko laukti automobilyje, stebėjo aplinką, o kiti du nuėjo į degalinės vidų, kur panaudoję smurtą prieš darbuotoją iš stalčiaus ir kasos aparato pagrobė grynuosius pinigus. Visų keturių asmenų veika kvalifikuota pagal BK 180 straipsnį (dviejų su nuoroda į BK 24 straipsnio 6 dalį kaip padėjėjų).¹³⁹ Tokiu atveju net ir nenustačius išankstinio susitarimo bei padėjėjams nematant vykdytojų veiksmų, visų bendrininkų veikos kvalifikavimas pagal BK 180 straipsnio atitinkamą dalį yra visiškai logiškas. Akivaizdu, kad degalinė yra stebima vaizdo kamerų, joje dirba darbuotojai, be kita ko, atsakingi ir už esamus pinigus kasoje, pats kasos aparatas yra užrakinamas. Taigi asmenys, atliekantys padėjėjo vaidmenį pinigų grobimo schemoje iš degalinės

¹³⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. birželio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165-976/2022“, Infolex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 14 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2090385>.

¹³⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gegužės 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160-303/2018“, Infolex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 14 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1601352>.

kasos ar kitų panašaus pobūdžio patalpų, neabejotinai suvokia, kad kiti bendrininkai sėkmingam nusikalstamo sumanymo įgyvendinimui privalės panaudoti prievartos veiksmus prieš darbuotojus, todėl visiškai pagrįstai ir jie traukiami atsakomybėn pagal BK 180 straipsnį.

Tas pats pasakytina ir apie turto grobimą iš gyvenamųjų namų, kai yra žinoma apie nukentėjusiojo buvimą jame. Pavyzdžiui, vienas iš bendrininkų telefonspyne paskambino į nukentėjusiojo buto duris, pastarajam jas atidarius, be jo sutikimo savavališkai įėjo į butą ir leido į vidų įbėgti kitiems trims bendrininkams, o pats iš buto išėjo. Vėliau iš nukentėjusiojo buto prieš jį panaudojant fizinį smurtą buvo pagrobti pinigai.¹⁴⁰ Nors ir apgaulę prieš nukentėjusįjį panaudojęs bei kitus bendrininkus į buto vidų įleidęs kaltininkas pats nedalyvavo turto grobimo veiksmė, nematė atliekamų veiksmų, taip pat nebuvo nustatyta, kad būtų tartasi dėl smurtinio turto pagrobimo būdo, tačiau akivaizdžiai suprato dalyvaujantis bendrame plėšime. Tokią išvadą galima daryti dėl žinomų aplinkybių apie nukentėjusiojo buvimą bute, akivaizdžios jėgos persvaros, be kurios panaudojimo pagrobti pinigus tiesiog nebūtų galimybės.

Reikia pabrėžti, kad ir moksliniuose šaltiniuose pritariama tai minčiai, jog vykdytojams neturint realios galimybės užvaldyti turtą be prievartos panaudojimo, net ir nesant išankstinio konkretaus susitarimo, kiti bendrininkai taip pat suvokia ir pritaria dalyvaujantis smurtiniame turto užgrobime¹⁴¹.

Vis dėlto gali susiklostyti ir kitokia situacija, kai padėjėjo veika kvalifikuojama pagal BK 178 straipsnį nepaisant smurtinio turto pagrobimo būdo. Pavyzdžiui, trys asmenys susitarė įsibrovus į gyvenamąjį namą iš jo pagrobti turtą. Vienas jų atvežė prie namo, laukė, kol bus įvykdyta vagystė, o kiti du į jį įsibrovė, tačiau namo viduje buvo ir nukentėjusioji, prieš kurią buvo panaudoti smurtiniai veiksmai grobiant turtą. Kasacinės instancijos teismas, pritardamas vairuotojo veikos kvalifikavimui pagal BK 24 straipsnio 6 dalį ir 178 straipsnio 2 dalį, nurodė reikšmingus tokio kvalifikavimo motyvus – pirminis bendrininkų susitarimas buvo įvykdyti vagystę iš patalpos; nuteistieji žinojo aplinkybes, jog nukentėjusioji name negyvena; tik išlaužus namo duris paaiškėjo, jog nukentėjusioji visgi yra name; apie tai, kas vyko name vairuotojas nežinojo ir smurto panaudojimo aplinkybes sužinojo tik iš policijos pareigūnų.¹⁴² Taigi kaip ir dalyje anksčiau minėtų atvejų šioje byloje prasidėjusi vagystė vėliau peraugo į plėšimą. Tik padėjėjo vaidmenį atlikęs

---

¹⁴⁰ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. spalio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-185-495/2020“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1930823>.

¹⁴¹ Inga Žukovaitė, „Bendrininkavimo institutas plėšimo bylų jurisprudencijoje“, *Teisė*, 86 (2013): 166, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/1077/562>; Gutauskas, *supra note*, 133: 45.

¹⁴² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. liepos 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-194-628/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. sausio 14 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1745455>.

bendrininkas visiškai nesitarė ir niekaip negalėjo suvokti įvykio vietoje pasikeitusios situacijos, kas ir lėmė vykdytojų eksceso nustatymą bei skirtingą veikų kvalifikavimą.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad tiesiogiai turto pagrobime nedalyvavusio bendrininko veikos kvalifikavimas priklauso nuo pirminio susitarimo turinio, o jo nesant nuo grobimo realizavimo eigos. Kaltininkui esant įvykio vietoje, matant nukentėjusį asmenį bei prieš jį naudojamą prievartą, arba suvokiant bendrą susitarimą apiplėšti parduotuves ar kitokias panašaus pobūdžio patalpas, nekyla abejonių dėl veikos kvalifikavimo pagal BK 180 straipsnį. Priešingai, esant konkrečiam susitarimui pagrobti turtą ne prievartos būdu bei neturint realios galimybės suvokti pasikeitusios situacijos, kontakto su nukentėjusiuoju, kitų bendrininkų veikos kvalifikuotinos pagal BK 178 straipsnį.

3. VAGYSTĖS IR SUKČIAVIMO, TURTO PASISAVINIMO, SAVAVALDŽIAVIMO ATRIBOJIMAS

3.1. Vagystės ir sukčiavimo atribojimas

Sukčiavimo nusikalstama veika yra ženkliai platesnė savo pobūdžiu nei vagystė. Vien iš BK 182 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos dispozicijos galima matyti, kad šios veikos dalykas yra susijęs ne tik su svetimu turtu, beje, suprantamu pagal šią normą plačiaja prasme, bet ir turtinėmis teisėmis, interesais. Be to, sukčiaujant gali būti įgyjamas ne tik svetimas turtas, turtinės teisės, bet ir išvengiama turtinių prievolių ar jos panaikinamos. Taigi, akivaizdu, jog šios nusikalstamos veikos dalyko bei alternatyvių veikų spektras yra itin platus. Plačiau analizuoti turtinių teisių, jų įgijimo apgaulės būdu ar turtinių prievolių bei jų išvengimo, panaikinimo, kaip sukčiavimo nusikalstamos veikos požymių, visiškai netikslinga. Tokiose situacijose nusikalstamos veikos atribojimas nuo vagystės yra visiškai akivaizdus ir nekeliantis net menkiausios diskusijos dėl tinkamo veikos kvalifikavimo. Nagrinėjamos temos kontekste tikslinga tyrinėti tik tokius sukčiavimo atvejus, susijusius su nusikalstamu svetimo turto įgijimu, be kita ko, visiškai atitinkančiu vagystės dalyko požymius.

Sukčiavimo, kaip nusikalstamos veikos, esmė yra apgaulė, kurią panaudojus ir yra įgyjamas svetimas turtas. Taigi apgaulė yra būdas svetimo turto užvaldymui. Kaip teigiama kasacinės instancijos teismo nuosekliai formuojamoje teismų praktikoje, „apgaulė sukčiaujant panaudojama turint tikslą suklaidinti turto savininką, valdytoją, asmenį, kurio žinioje yra turtas (įskaitant banką), arba asmenį, turintį teisę spręsti teisinį ginčą ir priimti privalomai vykdytiną sprendimą ar kitokius teisinę reikšmę turinčius sprendimus dėl nukentėjusiojo turto (pavyzdžiui, teismą, antstolį, notarą), o pastarasis, suklaidintas apgaulės, savanoriškai pats perleidžia turtą kaltininkui manydamas, kad šis turi teisę jį gauti“.¹⁴³ „Apgaulė pasireiškia asmens suklaidinimu pateikiant suklastotus dokumentus, pranešant neteisingus duomenis, pakeičiant daiktų savybes ir pan. arba nutylint esmines jų apsisprendimui dėl turto, aplinkybes, turint teisinę pareigą apie jas pranešti. Asmuo gali būti suklaidinamas dėl bet kokių aplinkybių ar faktų, susijusių su turto perleidimu kaltininkui, tačiau kaltininko panaudota apgaulė turi būti esminė, t. y. turėti lemiamą

---

¹⁴³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. birželio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-166-895/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 5 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1740442>.

įtaką asmens apsisprendimui atlikti minėtus veiksmus.“¹⁴⁴ Lietuvos baudžiamosios teisės moksle¹⁴⁵ apgaulės formos (aktyvi, pasyvi) bei rūšys (elektroninių sistemų apgaulė, į ateitį nukreipta apgaulė, piktnaudžiavimas pasitikėjimu ir kt.) nagrinėtos įvairiais aspektais, tačiau visais atvejais, kiek tai susiję su sukčiavimo nusikalstama veika, bet kokios rūšies ir formos apgaulė yra svetimo turto užvaldymo būdas.

Tikslinga pažymėti, kad ir vagystės atveju kaltininkai gali naudoti apgaulę prieš turto savininką ar kitą teisėtai turtu disponuojantį asmenį, todėl ir iškyla šių veikų atribojimo klausimas. Tik reikia pabrėžti, kad priešingai negu sukčiavimo nusikaltime, vagystės metu apgaulė yra nukreipta ne į svetimo turto įgijimą. Būtent apgaulės naudojimo tikslas ir yra šių nusikalstamų veikų atribojimo kriterijus.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat yra aptaręs sukčiavimo ir vagystės santykį. Dar 2012 metais išleistoje apžvalgoje nurodoma, kad „atribojant vagystę (ar plėšimą) nuo sukčiavimo pažymėtina, kad vagystės (plėšimo) būdu turtas užvaldomas prieš savininko valią, o sukčiavimo atveju turto savininkas ar kitas asmuo turtą perleidžia savo valia, paveiktas apgaulės. Kaltininkui apgaulę panaudojus ne tiesiogiai įgyjant turtą, o tik sudarant galimybę „prieiti“ prie šio turto, jo veika kvalifikuojama ne kaip sukčiavimas, o priklausomai nuo turto įgijimo būdo – kaip vagystė arba plėšimas (pvz., kaltininkas melagingai nurodo ketinantis sudaryti transporto priemonės pirkimo-pardavimo sandorį ir paprašo nukentėjusiojo leisti transporto priemonę išbandyti, o ją gavęs – pagrobia).“¹⁴⁶ Papildant apžvalgoje išdėstytas mintis, galima reziumuoti, jog vagystės atveju panaudojus apgaulę prieš turto savininką ar daiktų disponuojantį asmenį, kaltininkas dar neužvaldo svetimo turto. Lygiai taip pat ir nukentėjusysis neperduoda turto dėl panaudotos apgaulės, o tik leidžia prie jo prieiti, apžiūrėti, laikinai išbandyti funkcijas ir kt. Tikslinga paminėti ir tai, kad išleistoje apžvalgoje nebuvo analizuota nė viena konkreti baudžiamoji byla, kurioje būtų spręstas vagystės ir sukčiavimo atribojimo klausimas. Tai leidžia daryti išvadą, kad šios dvi veikos turi aiškiai identifikuojamus skirtumus, kas nesudėtingai ir leidžia nustatyti esminius požymius bei teisingai kvalifikuoti veikas.

---

¹⁴⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. birželio 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160-719/2023“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 5 d., <https://www-infoplex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/2173385>.

¹⁴⁵ Darius Pranka, „Nusikalstamos veikos ir civilinės teisės pažeidimo atribojimo koncepcija Lietuvos baudžiamojoje teisėje“ (daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2012), <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/7ba51e21-14ae-4ed7-a703-7710d77c0c66/content>, Šibkovas, *supra note*, 14.

¹⁴⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. rugsėjo 7 d. teismų praktikos sukčiavimo baudžiamosiose bylose (baudžiamojo kodekso 182 straipsnis) apžvalga“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 5 d., <https://www-infoplex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/402830>.

Teismų praktika, kurioje būtų nagrinėti vagystės ir sukčiavimo atbėjimo klausimai, taip pat nėra gausi. Vienoje iš nagrinėtų bylų nustatyta, kad nuteistoji pateko į butą apsimestinai prisistatydama socialine darbuotoja, iš kurio vėliau ir pagrobė nukentėjusiai priklausančius 2500 Lt. Veikos kvalifikavimas pagal BK 178 straipsnio 2 dalį buvo grindžiamas tuo, kad į patalpą buvo įsibrauta panaudojus apgaulę, t. y. suklaidinant nukentėjusiąją dėl įėjimo į butą tikslo. Tokioje situacijoje apgaulė įvertinta tik kaip būdas prieiti prie turto, kurį nuteistoji ketino pagrobti.¹⁴⁷ Kitoje byloje nagrinėta kiek kitokia situacija, kai motociklo savininkas davė išbandyti parduodamą motociklą tariamam jo pirkėjui, kuris vėliau jį ir pagrobė. Kaip neteisingą veikos kvalifikavimą pagal BK 182 straipsnio 1 dalį kasacinės instancijos teismas pripažino dėl to, kad kaltininko panaudota apgaulė, dėl kurios nukentėjusysis leido išbandyti motociklą, buvo tik priemonė prieiti prie turto, kurį jis ketino užvaldyti, todėl jo veika buvo perkvalifikuota į BK 178 straipsnio 1 dalį.¹⁴⁸ Visiškai identišškai veikos kvalifikuojamos pagal BK 178 straipsnio atitinkamą dalį ir vėlesnėje teismų praktikoje, kai kaltininkas, panaudodamas apgaulę, įsibrauna į patalpą ir iš jos pagrobia turtą¹⁴⁹ arba susitarus su nukentėjusiuoju dėl daikto pardavimo paima pinigus ir išvažiuoja iš įvykio vietos¹⁵⁰.

Taigi įvertinus tokius pavyzdžius, galima daryti išvadą, jog teisingam veikos kvalifikavimui pagal BK 178 ar 182 straipsnius svarbu tinkamai įvertinti apgaulės įtaką turto užvaldymui. Vagyste pripažintinos tik tokios veikos, kuriose apgaulė naudojama tik kaip priemonė prieiti prie turto, kurį ketinama pagrobti. Tuo tarpu sukčiavimo atveju apgaulė naudojama kaip priemonė įgyti svetimą turtą, o jo savininkas ar kitas asmuo būtent dėl panaudotos apgaulės pats perduoda turtą dėl jo suklaidinimo.

Papildomai reikėtų atkreipti dėmesį, kad gali susiklostyti ir tokia situacija, kai turtą pirmiausia ketinama užvaldyti apgaulės būdu, tačiau nepavykus, jis galiausiai užvaldomas pagrobimo būdu. Priklausomai nuo to ar turtas užvaldomas dar ir panaudojant prievartą, tokiu atveju veika kvalifikuojama jau pagal BK 178 ar 180 straipsnius. Vienoje iš bylų ir buvo nustatyta, jog A. B. skambino iš pataisos namų nukentėjusiai, prisistatė pareigūnu ir nurodė jai, kad jos turimi pinigai galimai yra netikri ir juos reikia patikrinti, kad ateis pareigūnas arba ekspertas ir

---

¹⁴⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. balandžio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-214/2010“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 11 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/158478>.

¹⁴⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. gruodžio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-552/2011“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 11 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/316467>.

¹⁴⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. spalio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-263-689/2018“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 13 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1648859>; „Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. sausio 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-88-487/2017“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 13 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1418208>.

¹⁵⁰ „Kauno apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-776-579/2015“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 13 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1164601>.

įtikino nukentėjusiąją atvykusiam bendrininkui perduoti turimus pinigus. Atvykus tariamam pareigūnui I. B., jis, siekdamas užvaldyti pinigus, panaudojo prieš nukentėjusiąją fizinį smurtą ir juos užvalęs pasišalino iš namų.¹⁵¹ Šioje byloje apgaulę naudojusio A. B. veika kvalifikuota pagal BK 182 straipsnio 1 dalį, o I. B. pagal BK 180 straipsnio 1 dalį, kadangi nukentėjusioji pinigų neatidavė ir juos teko pagrobti dar ir panaudojant smurtą. Nors pinigus pagrobusio bendrininko veika ir buvo kvalifikuota pagal plėšimo normą, tačiau tokia situacija aktuali ir vagystės bei sukčiavimo atribojimui tuo aspektu, kai nukentėjusysis supranta panaudotą apgaulę, atsisako perduoti turtą, o kaltininkas ir toliau jį bando užvaldyti pagrobimo būdu nenaudodamas prievartos.

Taip pat ir prasidėjęs sukčiavimas be bendrininko eksceso gali peraugti į vagystę ar plėšimą. Manychiau veika neteisingai kvalifikuota pagal BK 182 straipsnio 1 dalį, kai du asmenys, prisistatę policijos pareigūnais bei parodę nukentėjusiajam savo valstybinio socialinio draudimo pažymėjimą, neva policijos pareigūno pažymėjimą, ir surakinus antrankiais nukentėjusiojo rankas, šį nuvedė į automobilį, kuriame nurodė nukentėjusiajam atiduoti įvairius daiktus, o nukentėjusysis, būdamas įsitikinęs, jog tai policijos pareigūnai, juos ir atidavė¹⁵². Be kita ko, toje pačioje byloje nagrinėtas iš esmės analogiškas ir dar vienas nusikaltimas, kai tie patys bendrininkai tam pačiam nukentėjusiajam to paties įvykio metu prisistatę policijos pareigūnais bei parodžius netikrą pažymėjimą, ir surakinus nukentėjusįjį antrankiais, be jau minėtų daiktų užvaldė ir jo automobilį. Dėl šios veikos jie buvo pripažinti kaltais pagal BK 178 straipsnio 2 dalį.¹⁵³ Pirmiausia reikėtų pabrėžti, kad susiklosčiusioje situacijoje viena tęstinė veika visiškai dirbtinai išskaidyta į du atskirus nusikaltimus, kvalifikuotus pagal skirtingus BK straipsnius. Antra, tokioje situacijoje veikos kvalifikavimas pagal BK 182 straipsnį visiškai neatitinka praktikoje nusistovėjusios sukčiavimo normos turinio. Tokiose situacijose, kai asmenys prisistato policijos pareigūnais ir pareiškia įvairius reikalavimus, tačiau turtą užvaldo nukentėjusįjį surakindami antrankiais, parodo ne ką kitą, kaip plėšimo nusikaltimą. Būtent antrankių panaudojimas kitoje byloje visiškai pagrįstai įvertintas kaip suvaržymas kito asmens teisės laisvai veikti ir eliminuojantis galimybę apginti savo turtą nuo pavojingo kėsinosi bei veika kvalifikuota pagal BK 180 straipsnį, nepaisant ankstesnių melagingų prisistatymų policijos pareigūnais bei pareikštų reikalavimų.¹⁵⁴ Tokie pavyzdžiai, nors ir

---

¹⁵¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. kovo 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-41-648/2022“, Infolex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 15 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2069962>.

¹⁵² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. kovo 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-66-976/2022“, Infolex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 15 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1705127>.

¹⁵³ *Ibid.*

¹⁵⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. sausio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-78-1073/2023“, Infolex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 15 d., <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2133808>.

atskleidžia plėšimo nusikaltimą, tačiau jie aktualūs ir vagystės bei sukčiavimo atribojimo kontekste, kai nesant prievartos veiksmų ir nukentėjusiajam suvokus prieš jį naudojamą apgaulę bei neperdavus turto, toliau yra grobiamas jo turtas.

Nagrinėjant šias dvi veikas galima ir tokia situacija, kai asmuo panaudoja nuosavą turtą kaip priemonę neteisėtai įgyti kitam turtui, imituodamas vagystę. Pavyzdžiui, asmuo nuteistas pagal BK 22 straipsnio 1 dalį ir 182 straipsnio 2 dalį už tai, kad jis draudimo bendrovei raštu melagingai pranešė apie automobilio vagystę, dėl to buvo paskaičiuota mokėtina 11 278,80 Eur dydžio draudimo išmoka, tačiau savo nusikalstamos veikos nebaigė dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo jo valios, nes policijos pareigūnai pranešė draudimo bendrovei, kad pranešimas apie automobilio vagystę buvo melagingas, taip apgaule pasikėsino įgyti draudimo bendrovės turtą – 11 278,80 Eur dydžio draudimo išmoką¹⁵⁵. Kaip matyti, tokiu atveju asmens veiksmai su nuosavu turtu imituojant tariamą vagystę bei pasitelkiant jį įgyjant kito asmens turtą, taip pat laikytini ne vagyste, o sukčiavimu.

Apibendrinant sukčiavimo ir vagystės nusikalstamas veikas jų atribojimo kontekste, galima daryti išvadą, jog sukčiavimo veiką atitinka tik tokios situacijos, kai dėl panaudotos apgaulės asmuo perduoda turtą kaltininkui. Priešingai, apgaulės naudojimas tik siekiant priėti prie turto, trumpam juo pasinaudoti bei vėlesnis jo užvaldymas atitinka vagystės požymius. Taip pat ir panaudojus apgaulę, tačiau nukentėjusiam asmeniui supratus nusikalstamus ketinimus bei atsisakius perduoti turtą, vėlesni veiksmai jį pagrobiant neatitinka sukčiavimo nusikalstamos veikos, o kvalifikuojami pagal BK 178 ar 180 straipsnius priklausomai nuo turto užvaldymo būdo.

3.2. Vagystės ir turto pasisavinimo atribojimas

Turto pasisavinimo bei vagystės nusikalstamų veikų dalis esminių požymių sutampa. Tiek turto pasisavinimo, tiek vagystės atveju, svetimas turtas yra pasisavinamas. Tik vagystės atveju dar iki pasisavinimo momento kaltininkas aktyviais veiksmais ir užvaldo turtą, neturėdamas jokių teisių į jį. Kitaip tariant, vagystėje būtinas ir neteisėtumo požymis, baudžiamosios teisės moksle siejamas su tuo, kad užvaldydamas konkretų daiktą asmuo neturi jokios teisės¹⁵⁶. Visiškai priešingai yra turto pasisavinimo atveju. Kaltininkas savinasi būtent jam patikėtą turtą, kurį valdyti, naudoti yra patikėjęs savininkas, neviršijant suteiktų įgaliojimų¹⁵⁷. Taigi pirmasis šių dviejų nusikalstamų veikų skirtumas reiškiasi per dalyko požymį, būtent patikėtą svetimą turtą. Iš šio požymio išplaukia ir kitas veikos kvalifikavimui aktualus požymis, tai būtent specialaus subjekto požymis. Turto

¹⁵⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. lapkričio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-275-976/2017“, Inforex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 9 d., <https://www-inforex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1536139>.

¹⁵⁶ Vosyliūtė, *supra note*, 7: 47.

¹⁵⁷ Vytauto Didžiojo universitetas, *supra note*, 29: 414-415.

pasisavinimo atveju subjektas yra specialusis – toks asmuo, kuriam svetimas turtas yra patikėtas arba yra jo žinioje. Kaip minėta, vagystės atveju kaltininkas neturi jokios teisės į svetimą turtą.

Turto patikėjimo teisė pirmiausia kyla iš civilinio teisinio reguliavimo, todėl jis yra aktualus sprendžiant ir patikėto turto pasisavinimo, kaip nusikalstamos veikos, klausimus. Pagal CK, turto patikėjimo teisė – „tai patikėtinio teisė patikėtojo nustatyta tvarka ir sąlygomis valdyti, naudoti perduotą turtą bei juo disponuoti“¹⁵⁸. Iš tokios įstatymo normos matyti, kad turto savininkas perduoda patikėtiniui nuosavybės teisės turinį sudarančias valdymo, naudojimo, disponavimo teises, kartu nustatydamas ir šių teisių įgyvendinimo tvarką. Teisinėje literatūroje kaip tik ir pabrėžiama, kad patikėjimo teisės turinį sudaro naudojimo, valdymo ir disponavimo teisės¹⁵⁹. Turto patikėjimo teisės problemas analizavęs J. Sakavičius taip pat yra pabrėžęs, kad turto patikėjimo teisės esmę sudaro patikėtiniui disponuoti perduodamas turtas pagal patikėtojo nustatytus tikslus, interesus¹⁶⁰.

Iš esmės identiška turto patikėjimo samprata pateikiama ir baudžiamojoje teisėje. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo apžvalgoje nurodoma, kad „patikėtas turtas – tai einamų pareigų, specialių pavedimų, sutarčių ar kitu teisiniu pagrindu kaltininko valdomas svetimas turtas ar turtinė teisė, į kuriuos kaltininkas turi teisiškai apibrėžtus įgalinimus“¹⁶¹. Paminėti įgalinimai gali kilti įvairiais pagrindais. Turto patikėjimo teisės atsiradimo pagrindas gali būti įstatymas, administracinis aktas, sutartis, testamentas, teismo sprendimas¹⁶². Tokie įgaliojimai gali atsirasti ir darbo teisinių santykių pagrindu¹⁶³.

Sprendžiant vagystės ir turto pasisavinimo atribojimo klausimus, svarbu atkreipti dėmesį ir į paties turto patikėjimo turinį. Kaip teigia D. Bukelienė, vagystės atveju tarp turto savininko bei pagrobėjo taip pat gali būti susiklostę tam tikri civiliniai, darbo teisiniai santykiai, pagal kuriuos kaltininkas naudojasi svetimu turtu, turi laisvą priėjimą prie jo¹⁶⁴. Taigi tam tikra prasme turtas taip pat yra patikėtas. Tačiau būtina nustatyti, kokiomis aplinkybėmis turtas laikytinas patikėtu BK 183 straipsnio prasme. Minėtoje apžvalgoje pasisakoma, kad „atribojant turto pasisavinimą nuo vagystės esminis kriterijus yra kaltininko santykis su turtu. Nustačius, kad turtas kaltininkui yra patikėtas ar esantis jo žinioje, neteisėti šio turto įgijimo veiksmai, esant kitiems sudėties požymiams, vertintini

---

¹⁵⁸ CK 4.106 straipsnio 1 dalis.

¹⁵⁹ Egidijus Baranauskas ir kt., *supra note*, 19: 196-197.

¹⁶⁰ Justas Sakavičius, „Turto patikėjimo teisės problematika Lietuvoje“ (daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2011), 83-84, <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:1970471/datastreams/MAIN/content>.

¹⁶¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugpjūčio 28 d. teismų praktikos turto pasisavinimo ir turto iššvaistymo baudžiamosiose bylose apžvalga (BK 183 ir 184 straipsniai)“, Infolex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 23 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1574493>.

¹⁶² CK 4.108 straipsnis.

¹⁶³ Vytauto Didžiojo universitetas, *supra note*, 29: 416.

¹⁶⁴ Bukelienė, *supra note*, 11: 189.

kaip turto pasisavinimas, o ne kaip vagystė.¹⁶⁵ Tuo pačiu vėliau pateikiamas ir patikėto turto, kaip BK 183 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos požymio, turinys. „Jeigu svetimą turtą užvaldo ar perleidžia asmuo, turintis priėjimą prie turto dėl savo darbo pareigų atlikimo, tačiau šis turtas nebuvo jam patikėtas ar nebuvo jo žinioje, jo veika kvalifikuotina kaip vagystė. Kaip vagystė kvalifikuojami ir tokie veiksmai, kai kaltininkas laikinai gauna pasinaudoti turtu (pasimatuoti, pavažiuoti ir pan.) ar atlikti su juo tik technines operacijas (prižiūrėti, panešti ir pan.) ir neteisėtai jį pasiima.“¹⁶⁶ Pažymėtina, kad tokie pat esminiai atribojimo kriterijai pateikiami ir baudžiamosios teisės doktrinoje¹⁶⁷. Be to, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas naujesnėse nutartyse taip pat kaip esminį turto pasisavinimo požymį, skiriančią šią nusikalstamą veiką nuo kitų panašaus pobūdžio turtinių nusikalstamų veikų, pabrėžė šią veiką darančio asmens, kuris dėl einamų pareigų, specialių pavedimų bei sutarčių pagrindu, turimus teisiškai apibrėžtus įgaliojimus dėl pasisavinamo turto¹⁶⁸.

Taigi turto patikėjimo esmė BK 183 straipsnio kontekste yra aiškus asmens įgalinimas valdyti, naudotis, disponuoti svetimu turtu. Būtent šis kriterijus ir turėtų būti esminis atribojant vagystę bei turto pasisavinimą. Nors tam tikra prasme turtas gali būti laikomas patikėtu ir tuo atveju, kai su juo atliekamos tik techninės operacijos, turimas priėjimas darbo funkcijoms atlikti, tačiau tokiu atveju turtas nėra patikėtas laisvam jo disponavimui bei jo pasisavinimas neatitinka BK 183 straipsnyje numatyto nusikaltimo požymių.

Lietuvos teismų praktika, kurioje būtų spręsti vagystės ir turto pasisavinimo atribojimo klausimai, nėra itin gausi, tačiau, mano įsitikinimu, pasitaiko ir neteisėtų veikų kvalifikavimo pavyzdžių, kuriuos tikslinga detaliau panagrinėti.

Vienoje iš nagrinėtų bylų nustatyta, kad ūkininkės ūkyje dirbęs vairuotojas buvo įpareigotas į ūkį parvežti pardavėjų skirtingose pardavimo vietose gautus pinigus (1387,84 Eur) už parduotą produkciją, tačiau jis dalį pinigų (875 Eur) pagrobė. Taip pat nustatyta, kad iš savavališkai pasiimtų 875 Eur sumos, 737,02 Eur sudarė vairuotojui neišmokėto darbo užmokesčio dalis, todėl jis nusprendęs nutraukti darbo sutartį šią sumą pasiėmė kaip darbo užmokesį, o likusi pinigų suma 137,98 Eur įvertinta kaip darbdavio patikėtų pinigų pasisavinimas. Kasacinės instancijos teismas, pritardamas apeliacinės instancijos teismo išteisinamajam nuosprendžiui pasisakė, kad neišmokėto darbo užmokesčio pasisavinimas turi savavaldžiavimo požymių, tačiau nenustatytas šios veikos būtinasis požymis – didelė žala. Tuo tarpu kita išteisintojo neteisėtai pasisavinta pinigų suma

---

¹⁶⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugpjūčio 28 d. teismų praktikos turto pasisavinimo ir turto iššvaistymo baudžiamosiose bylose apžvalga (BK 183 ir 184 straipsniai)“, *supra note*.

¹⁶⁶ *Ibid.*

¹⁶⁷ Bukelienė, *supra note*, 11: 188-189; Vytauto Didžiojo universitetas, *supra note*, 29: 416.

¹⁶⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-322-1073/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 23 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1789364>.

(137,98 Eur) neviršija 3 MGL (150 Eur) dydžio, todėl ir baudžiamoji atsakomybė pagal BK 183 straipsnio 3 dalį negalima.¹⁶⁹ Taigi tokioje situacijoje 137,98 Eur suma buvo įvertinta kaip vairuotojui patikėtas svetimas turtas. Nors galutinėms išvadoms neturėtų jokios reikšmės 137,98 Eur pasisavinimo vertinimas pagal BK 178 ar 183 straipsnius, dėl šiuo konkrečiu atveju turto vertės, nesiekiančios baudžiamosios atsakomybės ribos, tačiau nagrinėjamos temos kontekste svarbus būtent šios pinigų sumos kaip patikėto turto požymio vertinimas. Manoma, kad tokioje situacijoje turtas negali būti pripažįstamas kaip patikėtas, todėl ir veika neatitinka BK 183 straipsnio požymių. Kaip minėta, vairuotojas tik vykdė savo darbo funkcijas, jis buvo paskirtas konkrečiam darbui nuvažiuoti surinkti pinigus iš pardavėjų ir parvežti juos į ūkį. Jokių kitų disponavimo teisių ūkio pinigais jam nebuvo suteikta. Tokia situacija leidžia daryti išvadą tik apie priėjimą prie pinigų išskirtinai vykdant darbo funkcijas bei atliekant technines užduotis pervežant pinigus iš vienos vietos į kitą. Tokiame kontekste pinigų pasisavinimas, viršijus 3 MGL dydį, atitiktų vagystės, o ne turto pasisavinimo požymius.

Būtent laikinai gaunamas turtas techninių operacijų su juo atlikimui bei vėlesnis jo neteisėtas paėmimas ir pasisavinimas vertinamas kaip BK 178 straipsnio požymius atitinkanti veika ir kitose bylose¹⁷⁰. Priešingai, turto pripažinimui patikėtu reikia kur kas daugiau įgalinimų nei leidimo atlikti technines operacijas ar naudojimo darbo funkcijoms atlikti. Pavyzdžiui, turtas pripažįstamas patikėtu pagal einamas kasininko pareigas bendrovėje¹⁷¹, kaimo bendruomenės tarybos pirmininkės pareigas, kartu įpareigojant ją kontroliuoti bendruomenės pinigines lėšas, rinkti nario mokesčius, apmokėti už įvairias paslaugas¹⁷². Taip pat turtas laikomas patikėtu įmonės vyr. buhalterei suteikiant leidimą laisvai disponuoti bendrovės grynaisiais pinigais vykdant darbo funkcijas, kartu pasirašant materialinės atsakomybės sutartį¹⁷³. Taigi kaip matyti ir iš šių teismų praktikos pavyzdžių, turtas laikomas patikėtu tik tuo atveju, kai jis yra perduodamas laisvam disponavimui, nustatomi įsipareigojimai, kitos esminės sąlygos.

---

¹⁶⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. spalio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-219-495/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 23 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2113566>.

¹⁷⁰ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. lapkričio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-373-696/2016“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 26 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1378827>; „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. spalio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-212-511/2023“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 26 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2196109>.

¹⁷¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. spalio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-269-648/2017“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 26 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1535643>.

¹⁷² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-322-1073/2019“, *supra note*.

¹⁷³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. rugsėjo 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-162-648/2021“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 26 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2027109>.

Galima ir priešinga situacija nei anksčiau minėtoje byloje, kai pasisavinamas patikėtas turtas, o asmuo pripažįstamas kaltu pagal BK 178 straipsnį. Byloje nagrinėta tokia situacija, kai kaltininkas buvo sudaręs terminuotą gyvenamųjų patalpų nuomos sutartį bei turėdamas teisę jas valdyti ir jomis naudotis, iš patalpų slapta pagrobė nukentėjusiajam (patalpų savininkui) priklausančius įvairius daiktus. Kaip galima spręsti iš kasacinės instancijos teismo išvadų, iš gyvenamųjų patalpų paimtų baldų, buities, elektronikos ir kitokių daiktų kvalifikavimas pagal BK 178 straipsnį pagrįstas nuomos sutarties punktu, kuriame buvo nurodyta, kad kartu su patalpomis nuomotojas perduos nuomininkui baldus ir buitinę techniką, išvardytą priede, tačiau įvairūs daiktai taip ir liko neįrašyti į priedą (nurodyti tik raktai ir pulteliai nuo vartų).¹⁷⁴ Tokios veikos kvalifikavimas pagal BK 178 straipsnį, mano įsitikinimu, parodo itin formalų vertinimą, neatitinkantį realiai susiklosčiusios situacijos. Akivaizdu, kad nuomos sutartimi buvo patikėti ne tik raktai bei pulteliai, tačiau ir visos patalpos, su jose buvusiais baldais, buitine technika. Būtent toks ir buvo tikrasis susitarimo, o kartu sutartimi pagrįstas ir turto patikėjimo turinys, užfiksuotas pačioje sutartyje. Vien tik konkrečių daiktų neįrašymas į sutarties priedą neturėtų keisti veikos kvalifikavimo baudžiamąja teisine prasme, kai faktiškai gyvenamosios patalpos su kitais daiktais buvo patikėtos laisvam valdymui bei naudojimui. Taigi ir vėlesnis daiktų pasisavinimas iš nuomos patalpos atitinka ne vagystės, o turto pasisavinimo požymius.

Būtent sutarties pagrindu asmens žinioje buvęs svetimas turtas bei vėlesnis jo pasisavinimas nesilaikant esminių sutarties sąlygų, eliminuojant galimybę ginti pažeistas teises civiline tvarka, pagrįstai kvalifikuotas pagal BK 183 straipsnį kitoje byloje¹⁷⁵.

Reiktų pabrėžti, kad turtas gali būti asmens žinioje ne tik atskirų susitarimų, bet ir einamų pareigų pagrindu be papildomų įgaliojimų. Pagal apžvalgoje pateiktus išaiškinimus, asmens žinioje esantis turtas suprantamas kaip „toks turtas, kai kaltininkas dėl savo einamų pareigų turi teisę pavaldiems ar kitiems asmenims, kuriems šis turtas ar turtinė teisė patikėti, duoti nurodymus dėl jų panaudojimo. Prie tokių asmenų priskirtini įmonių, įstaigų, organizacijų vadovai arba asmenys, atsakingi už atskiras jų veiklos sritis, tačiau nesantys materialiai atsakingi už turtą ar turtinę teisę.“¹⁷⁶ Pavyzdžiui, veika kvalifikuota pagal BK 183 straipsnio 2 dalį, kai bendrovės direktorius iš fizinių ir juridinių asmenų gavęs įmonei skirtas lėšas, jų į bendrovės kasą neįnešė ir pasisavino savo

¹⁷⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. sausio 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-4-387/2023“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 28 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2138959>.

¹⁷⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. birželio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-181-976/2022“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. vasario 28 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2087723>.

¹⁷⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugpjūčio 28 d. teismų praktikos turto pasisavinimo ir turto iššvaistymo baudžiamosiose bylose apžvalga (BK 183 ir 184 straipsniai)“, *supra note*.

žinioje esantį svetimą bendrovei priklausantį didelės vertės turtą¹⁷⁷. Paprastai direktorius yra atsakingas už įmonės veiklos organizavimą, kasininko pareigas skiriamas eiti kitas asmuo, tačiau bet kuriuo atveju ir direktoriui kyla atsakomybė dėl savo einamų pareigų pagrindu gauto įmonės turto pasisavinimo pagal BK 183 straipsnį.

Teisingam veikos kvalifikavimui svarbus ir turto patikėjimo teisės pabaigos momentas, nuo kurio baigiasi suteikti įgaliojimai disponuoti svetimu turtu. Galima manyti, kad turto patikėjimo teisės trukmė dažniausiai apibrėžiama įtvirtinant konkretų jos terminą sutartyje, keičiant darbo funkcijas, pareiginius nuostatus, ar turto patikėtoji išreiškiant valią dėl turto patikėjimo pabaigos. Antai, byloje nustatyta, kad einamų pareigų pagrindu prekybos centro „Lidl“ vadovo pavaduotojas turėjo parduotuvės atrakinimo ir užrakinimo magnetinį raktą, signalizacijos išjungimo priemones, seifo prisijungimo kodus. Taigi einamų pareigų pagrindu tokio asmens žinioje buvo prekybos centro seife esantys pinigai, kartu su teise duoti nurodymus pavaldiems asmenims, kuriems patikėti prekybos centro pinigai, dėl jų panaudojimo. Tačiau pinigų pagrobimas iš prekybos centro seifo jau po darbo teisinių santykių nutraukimo, bet buvusiam pavaduotojui vis dar žinant saugos kodus, suponuoja pasibaigusias teises į disponavimą svetimu turtu, todėl visiškai pagrįstai kvalifikuotas pagal BK 178 straipsnio atitinkamą dalį.¹⁷⁸

Tikslinga paminėti, kad baudžiamoji atsakomybė pagal BK 183 straipsnį galima ir tiems asmenims, kurie neatitinka specialaus subjekto požymių, neturi jokių teisių į svetimą turtą. Pagal nusistovėjusį išaiškinimą teismų praktikoje, „jei turto pasisavinimas yra padarytas kelių asmenų bendromis pastangomis (bendrininkaujant) ir iš jų ne visiems turtas buvo patikėtas ar perduotas jų žinion, tokių asmenų veika kvalifikuotina taikant BK 24 straipsnį“¹⁷⁹. Taigi organizatoriaus, kurstytojo ar padėjėjo vaidmenį atliekantis asmuo turto pasisavinimo schemeje taip pat atsako pagal BK 183 straipsnį, jo veiką kvalifikuojant su nuoroda į BK 24 straipsnio atitinkamą dalį, o ne pagal kitą turtinio pobūdžio nusikalstamą veiką.

Apibendrinant vagystės ir turto pasisavinimo veikų atribojimo kriterijus, esminę reikšmę reikėtų teikti turto patikėjimo turiniui bei specialaus subjekto požymiui. Tik aiškūs įgalinimai konkrečiam asmeniui laisvai disponuoti svetimu turtu leidžia daryti išvadą apie BK 183 straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką jį pasisavinus. Priešingai, susiklosčiusių santykių pagrindu turima

¹⁷⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. gegužės 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-136-489/2023“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 2 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2164389>.

¹⁷⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. gruodžio 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-250-387/2021“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 2 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2046773>.

¹⁷⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. birželio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-169-976/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 2 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2090758>.

galimybė prieiti prie turto, su juo atlikti technines operacijas, nesudaro pagrindo konstatuoti turto patikėjimo teisės, todėl tokio turto neteisėtas užvaldymas atitiktų vagystės požymius.

3.3. Vagystės ir savavaldžiavimo atribojimas

Savavaldžiavimo nusikalstama veika savo pobūdžiu akivaizdžiai skiriasi nuo vagystės, be to, yra įtvirtinta ir kitame BK skyriuje¹⁸⁰, tačiau praktikoje pasitaiko atvejų, kai tenka spręsti šių dviejų veikų atribojimo klausimus.

Pirmiausia reikėtų atkreipti dėmesį, jog savavaldžiavimo atveju asmuo turi tikrą ar tariamą teisę, tik ją įgyvendina nesilaikydamas įstatymų nustatytos tvarkos. Kaip minėta anksčiau, vagystės atveju kaltininkas neturi jokios teisės į grobiamą turtą. Kasacinio teismo praktikoje pasisakoma, jog „baudžiamoji atsakomybė už savavaldžiavimą kyla tik tada, kai konflikto dalyviai yra tikro ar tariamo teisinio santykio dalyviai. Ši teisės norma suponuoja, kad savavaldžiavimas yra neatsiejamas nuo tam tikrų subjektinių teisių atsiradimo ir jų vykdymo. Tokių teisių atsiradimas turi turėti teisėtą ir objektyvų pagrindą. Tai reiškia, kad turi būti teisės normos, kurios nustatytų tiek subjektinių teisių atsiradimo pagrindus, tiek ir galimybę reglamentuoti tokius teisinius santykius.“¹⁸¹ Taigi savavaldžiavimo atveju turi būti nustatyta ar konkretus asmuo apskritai turėjo tikrą ar tariamą teisę ir ją vykdė pažeisdamas įstatymo reikalavimus. Nesant nei tikros, nei tariamos teisės veika neatitinka BK 294 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos ir būtų kvalifikuojama pagal kitus BK straipsnius.

Teisės atsiradimui į turtą bei tinkamam veikos kvalifikavimui svarbus ir turto svetimumo požymis, kiek jis susijęs su to paties turto priklausomumu keliems savininkams. Tokią situaciją pirmiausia reguliuoja civilinės teisės normos. Pavyzdžiui, „bendrosios dalinės nuosavybės teisės objektas valdomas, juo naudojamas ir disponuojama bendraturčių sutarimu“¹⁸². Tas pats pasakytina ir apie sutuoktiniams bendrosios nuosavybės teise priklausantį turtą. Po santuokos sudarymo įgytas turtas pripažįstamas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe (CK 3.88 straipsnio 1 dalis). Teisės doktrinoje pažymima, kad šeimos narių turtiniai santykiai yra betarpiškai susiję, priklauso nuo pačių šeimos narių elgesio. Jie neabejotinai sudaro turto kompleksą. Dėl to pagrindinis turtas, naudojamas šeimos poreikiams tenkinti, laikytinas priklausantis abiem sutuoktiniams.¹⁸³ Taigi bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausantis turtas nėra svetimas, kol jis nepadalintas arba jungtinė

¹⁸⁰ XLII skyrius „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valdymo tvarkai“.

¹⁸¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. vasario 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-32-719/2022“, Infollex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 5 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2063310>.

¹⁸² CK 4.75 straipsnis.

¹⁸³ Pranciškus Stanislavas Vitkevičius, *Šeimos narių turtiniai teisiniai santykiai* (Vilnius: Justitia, 2006), 68-69.

nuosavybės teisė nėra pasibaigusi.¹⁸⁴ Dėl to negalima ir baudžiamoji atsakomybė pagal BK 178 straipsnį dėl tokio turto pasisavinimo.

Tokios taisyklės įsitvirtino ir nuoseklioje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje. Pavyzdžiui, moteris, žinodama, kad jos namuose įrengtame seife laikomi sutuoktinio individualios įmonės pinigai, iškvietė juvelyrinių gaminių įmonės šaltkalvį, kuriam melagingai nurodė, kad užmiršo namuose esančio seifo užrakto kodą, ir paprašė atrakinti seifą. Pastarajam išlaužus seifo duris, moteris iš seifo pagrobė sutuoktinio individualiai įmonei priklausančius 665 400 Lt. Šioje byloje kasacinės instancijos teismas pasisakė, kad moteris pasisavino seife laikytus pinigus bei kitą šeimos turtą, kurio dalis buvo bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė. Tuo pačiu pažymėta, kad svetimu nelaikomas toks turtas, kuris priklauso asmenims bendrosios nuosavybės teise, kol jis nėra padalytas arba kol jungtinė nuosavybės teisė nėra pasibaigusi kitu būdu, todėl moteris buvo išteisinta pagal BK 178 straipsnio 3 dalį nesant šio nusikaltimo požymių.¹⁸⁵

Kitaip vertinama situacija, jeigu asmuo pagrobia pačiam priklausančios bankrutuojančios individualios įmonės turtą. Antai, A. J. iš katilinės pavogė 8210,75 Lt vertės šildymo katilą taip padarė bankrutuojančiai A. J. individualiai įmonei turtinę žalą¹⁸⁶. Tokių veiksmų kvalifikavimas pagal BK 178 straipsnį susijęs ir su įmonių bankrotą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, pagal kurias įmonės savininkas, kaip įmonės vadovas, gali valdyti, naudoti, disponuoti turtu tik iki teismo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, nes po to ši teisė suteikiama tik bankrutuojančios įmonės administratoriui, dėl to individualios įmonės turtas jo savininkui tampa svetimas.¹⁸⁷ Tas pats pasakytina ir apie akcinių bendrovių turtą. Atsižvelgiant į teisinį akcinių bendrovių, kaip ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų, veiklos reguliavimą, tokios bendrovės turtas jos akcijų turėtojams ir net vieninteliam akcininkui yra svetimas¹⁸⁸.

Sprendžiant klausimą dėl turimų teisių į turtą, reikia atkreipti dėmesį ir į sutuoktinių teisinį statusą. Pažymėtina, jog ne bet koks po santuokos įgytas turtas laikytinas bendrąja sutuoktinių nuosavybe. Išimtis iš anksčiau minėtos CK normos, įtvirtinta CK 3.89 straipsnyje, kuriame nurodyta, kad asmenine sutuoktinių nuosavybe pripažįstamas turtas, be kita ko, sutuoktinių

---

¹⁸⁴ Abramavičius ir kt., *supra note*, 19: 284.

¹⁸⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. sausio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-65/2011“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 26 d., <https://www-folex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/186688>.

¹⁸⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. spalio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-400/2013“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 26 d., <https://www-folex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/731039>.

¹⁸⁷ „Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. spalio 26 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/56df69a293fa1e9aab6d8dd69c6da66/asr>.

¹⁸⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. gegužės 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-78/2012“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 26 d., <https://www-folex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/376733>; „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. spalio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-236-696/2017“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 26 d., <https://www-folex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1535997>.

asmeninio naudojimo daiktai (avalynė, drabužiai, profesinės veiklos įrankiai)¹⁸⁹. Išimtis iš bendros taisyklės doktrinoje yra grindžiama turto įsigijimo laiku, teisiniu pagrindu, turto pobūdžiu, jo paskirtimi¹⁹⁰. Kitaip tariant, po santuokos sudarymo dalis įgytų daiktų gali ir nebūti bendra nuosavybe, o priklausyti tik konkrečiam sutuoktiniui, dėl to kitam laikytini svetimi (nėra jokios teisės į turtą). Tokia išvada gali būti daroma pagal daikto savybes ir jų priskyrimą vyriškam ar moteriškam daiktui, dovaną išskirtinai konkrečiam asmeniui ar jo paveldėjimą ir kt.

Atkreiptinas dėmesys, kad teismų praktikoje asmens nusikalstami veiksmai su sutuoktinio daiktais, jų svetimumo kontekste, galima teigti, yra vertinami priešaringai. Vienoje iš bylų sutuoktinis pagrobė žmonai priklausančią 600 Eur vertės rankinę, kurioje buvo 30 Eur vertės odinė užrašų knygelė, 350 Eur vertės akiniai nuo saulės, bendros 150 Eur vertės 3 vnt. lūpdažių, 200 Eur vertės kvėpalai, 170 Eur vertės piniginė, kurioje buvo 1000 Eur, materialiai neįvertintas vestuvinis žiedas. Kasacinės instancijos teismas, panaikindamas apkaltinamąjį apeliacinės instancijos teismo nuosprendį (veika buvo kvalifikuota pagal BK 178 straipsnį) ir palikdamas galioti pirmosios instancijos teismo išteisinamąjį nuosprendį, pasisakė, jog svetimu turtu nelaikomas priklausantis asmenims bendrosios nuosavybės teise. Bylos dalyviai buvo sudarę santuoką, todėl patikimai nenustačius, kad kaltinime nurodytas turtas buvo nukentėjusiosios asmeninė nuosavybė ir kartu buvo nuteistajam svetimas turtas, šis turtas negalėjo būti pripažintas vagystės dalyku.¹⁹¹ Manychiau, kad su tokia išvada galima sutikti tik iš dalies. Pagrobti gryniesi pinigai gali būti priskiriami kaip bendroji jungtinė nuosavybė, atsižvelgus į teisinį reguliavimą, pagal kurį pajamos, gautos po santuokos sudarymo iš sutuoktinių ar vieno jų darbinės ar intelektinės veiklos, dividendai, taip pat pensijos, pašalpos bei kitokios išmokos, išskyrus tikslinės paskirties išmokas pripažįstamos bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe. Tas pats pasakytina ir apie užrašų knygelę, akinius nuo saulės, piniginę, kurie gali būti tiek asmeninės nuosavybės daiktai, tiek bendrosios jungtinės, atsižvelgiant į konkrečius požymius, daiktų bendrą naudojimą ar nukreipimą į vyriškus ar moteriškus. Tačiau būčiau linkęs teigti, jog lūpdažiai, kvėpalai yra grynai asmeninio naudojimo daiktai ir konkrečiu atveju pasižymintys moteriškiems daiktams būdingais požymiais, kurie kitam sutuoktiniui turėtų būti laikomi svetimais.

Manychiau, kad labiau pagrįstas vertinimas daiktus pripažįstant asmeninio pobūdžio bei svetimus kitam sutuoktiniui, atsispindi kitoje byloje. Joje nustatyta, kad sutuoktinis sugadino žmonai priklausančią kailinę liemenę ir kitus įvairius jos daiktus – drabužius, galvos apdangalus,

---

¹⁸⁹ CK 3.89 straipsnio 1 dalies 3 punktas.

¹⁹⁰ Vitkevičius, *supra note*, 183: 114.

¹⁹¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. spalio 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-187-895/2017“, Infoplex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 28 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1527883>.

rankines, avalynę, plaukų tiesinimo žnyples, antklodės ir pagalvės užvalkalus. Kasacinės instancijos teismas padarė išvadą, jog didžioji dauguma sunaikintų daiktų yra moteriški ir jais naudojosi tik kaltininko sutuoktinė. Tokie daiktai nebuvo bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, todėl ir faktiškai, ir teisiškai kaltininko veiksmai vertintini kaip svetimo turto sunaikinimas ir sugadinimas.¹⁹² Nors ši byla buvo nagrinėta turto sugadinimo bei sunaikinimo nusikalstamos veikos kontekste, tačiau teisės į sutuoktinio turtą, svetimumo požymis, jį vertinant bendrosios ar asmeninės sutuoktinių nuosavybės prasme yra lygiai taip pat aktualus. Kaip matyti, vienoje byloje buvo grobiami, o kitoje naikinami iš esmės moteriški daiktai (išskyrus kelis daiktus pirmojoje byloje, kurie individualioje situacijoje galėtų priklausyti ir bendrosios jungtinės nuosavybės teise), kuriais naudojosi tik kaltininkų sutuoktinės, nors situacijos vertinimas kategoriškai išsiskyrė. Todėl pritarčiau paskesnei pozicijai, jog išskirtinai moteriški daiktai turėtų būti traktuojami kaip asmeninė sutuoktinės nuosavybė, o kitam sutuoktiniui pagrobiant tokius daiktus, veika kvalifikuojama pagal BK 178 straipsnį.

Taigi galima daryti išvadą, jog asmeniui užvaldant daiktą, į kurį jis turi tikrą ar tariamą teisę, tokie veiksmai neatitinka vagystės nusikalstamos veikos ir esant papildomoms aplinkybėms (didelei žalai) gali atitikti nebent savavaldžiavimo nusikalstamą veiką.

Reiktų akcentuoti, kad asmuo gali įgyvendinti ir ne iš bendrosios nuosavybės teisės kildinamas teises. Kai nekyla abejonų dėl turto svetimumo požymio bei teisių į jo naudojimąsi neturėjimą, vagystės ir savavaldžiavimo atribojimui esmingai svarbūs tampa veikos darymo motyvai, siekiami tikslai, tiesioginės tyčios turinys, pagal kuriuos ir galima nustatyti, į ką gi buvo nukreipta veika. Nors kasacinio teismo praktikoje pasisakoma, kad veikos tikslas ir motyvas nėra būtini vagystės požymiai, tačiau būtent jie padeda suvokti kaltininko veismų priežastis, atskirti vagystę nuo į ją panašių, bet kitokią prasmę turinčių veismų¹⁹³. Be to, vagystės atveju kaltininkas yra įsitikinęs, kad grobia kito asmens turtą, į kurį neturi jokios teisės. Tuo tarpu vagystės esmės neatitinka veikos, kai asmuo paima svetimą turtą įgyvendindamas tikrą ar tariamą teisę.

Būtent per veikos darymo tikslus, motyvus ir atsiskleidžia vagystės bei savavaldžiavimo atribojimas teismuose nagrinėtose bylose. Vienoje jų nustatyta tokia situacija, jog du asmenys tarėsi dėl automobilio variklio pirkimo-pardavimo. Pirkėjas, prieš variklio savininko valią, paėmė iš jo variklį ketindamas jį išbandyti ir tik esant varikliui tinkamam naudoti sutiko sumokėti už jį

---

¹⁹² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. gruodžio 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-274-788/2019“, Inforex praktika, žiūrėta 2023 m. spalio 28 d., <https://www-inforex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1784271>.

¹⁹³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. spalio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-211-511/2023“, *supra note*.

pardavėjui sutartą pinigų sumą¹⁹⁴. Akivaizdu, kad iki sumokant pinigus daiktas buvo svetimas ir pirkėjas neturėjo jokios disponavimo teisės, tačiau byloje nustatyta ir tai, kad pirkėjas realiai ketino pirkti variklį ir sumokėti pinigus, tačiau norėjo įsitikinti jo tinkamumu naudoti. Todėl savavališkas paėmimas išbandymui teismų pripažintas kaip neatitinkantis vagystės požymių, taip pat nenustatyta ir savavaldžiavimui būtina didelė žala, dėl ko asmuo galiausiai buvo visiškai išteisintas¹⁹⁵. Kitoje byloje nustatyta, kad kaltininkas nuo nukentėjusiojo veido nuėmė akinius versdamas jį pripūsti nuleistas automobilio padangas, nes manė, jog būtent nukentėjusysis neteisėtai nuleido iš jų orą. Toks akinių paėmimas taip pat buvo siejamas ne su ketinimu pagrobti svetimą daiktą, bet su savavališku ginčijamos tariamos teisės vykdymu, tačiau nenustačius didelės žalos požymių baudžiamoji byla irgi buvo nutraukta.¹⁹⁶

Kitoje byloje nustatyta, kad nuteistasis pargriovė nukentėjusį ant žemės, atėmė iš jo filmavimo kamerą, kurią nukentėjusysis laikė prispaudęs prie krūtinės, ir pasišalino, taip pagrobė svetimą turtą. Kasacinės instancijos teismas, panaikindamas žemesniųjų teismų sprendimus tokią veiką kvalifikuoti pagal BK 180 straipsnio 1 dalį, nurodė, kad nuteistasis ir nukentėjusysis buvo kaimynai, tarp jų tęsėsi konfliktai dėl sklypų ribų nustatymo, o paimdamas svetimą turtą nuteistasis siekė nutraukti nukentėjusiojo neteisėtą veiklą ištraukiant nuteistojo įkaltus kuolus, o ne pagrobti svetimą turtą.¹⁹⁷ Panaši, tarp kaimynų susiklosčiusi, konfliktinė situacija nagrinėta ir kitoje byloje. Joje nustatyta, kad kaltininkas perlipo per tvorą, įsibrovė į kaimyno kiemo teritoriją ir nuo vandens cisternos paėmė kaimynui priklausančią vaizdo kamerą. Pritardamas išteisinamajam nuosprendžiui, kasacinės instancijos teismas akcentavo, kad išteisintojo siekis, paimant kaimyno teritorijoje esančią vaizdo kamerą, buvo nukreiptas į išteisintojo teritorijos stebėjimo bei privataus gyvenimo fiksavimo nutraukimą. Be to, prieš nuimdamas kamerą išteisintasis sąmoningai parodė savo veidą vaizdo stebėjimo kameros stebėjimo lauke tam, kad būtų žinoma, kas ją paėmė ir kur jos reikėtų ieškoti. Pagal tokias aplinkybes prieita išvados, kad nuimdamas kaimyno kamerą išteisintasis siekė nutraukti savo teritorijos filmavimą ir tokia veika nebuvo nukreipta į svetimo turto pagrobimą.¹⁹⁸

BK 294 straipsnyje numatyta veiką atitinka ir savavališkas svetimo turto paėmimas, kai tokią veiką darantis asmuo turi teisėtą turtinį reikalavimą į nukentėjusiojo turtą. Pavyzdžiui,

---

¹⁹⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. sausio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-35/2010“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 6 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/148874>.

¹⁹⁵ *Ibid.*

¹⁹⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. rugsėjo 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-383/2011“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/226550>.

¹⁹⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-580-895/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1163680>.

¹⁹⁸ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-357-139/2016“, Infoplex praktika, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://www-infoplex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1367205>.

neiškėto darbo užmokesčio pasisavinimas turint priėjimą prie darbdavio pinigų, pripažintas kaip savavaldžiavimo požymių turinti veika, tačiau tik esant padarytai didelei žalai veika kvalifikuojama pagal BK 294 straipsnį¹⁹⁹.

Visos minėtose bylose nagrinėtos situacijos, kiek jose nustatyta, kad turtas jį paėmusiam asmeniui buvo svetimas, iš pirmo žvilgsnio vertinant atitiktą vagystės turinį, tačiau išsamus situacijos vertinimas neleidžia daryti tokios išvados. Būtent per subjektyvius požymius – veikos darymo tikslus, motyvus, siekiamus rezultatus ir atsiskleidžia vagystės atribojimas nuo savo pobūdžiu visiškai kitokios – savavaldžiavimo nusikalstamos veikos.

---

¹⁹⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. spalio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-219-495/2022“, *supra note*.

IŠVADOS

1. Teismų praktikoje suformuoti vagystės ir radinio pasisavinimo atribojimo kriterijai t. y. galimybė identifikuoti daikto savininką pagal jo požymius bei nusikalstamos veikos padarymo vieta – administruojamojo pobūdžio patalpa nėra tinkami šiam klausimui spręsti. Būtent (ne)nutrūkęs ryšys tarp daikto ir juo disponuojančio asmens, patvirtinantis arba paneigiantis tik laikiną daikto palikimą, kartu su objektyviomis bylos aplinkybėmis paremtu kaltininko suvokimu dėl pamesto ar priešingai tik laikinai palikto daikto ir turėtų būti esminis kriterijus atribojant pamesto daikto (radinio) pasisavinimą bei vagystę.
2. Atsitiktinai patekusių daiktų pasisavinimas bei svetimo turto pagrobimas atribojamas per veikos darymo ypatumus, kaltininko aktyvius ar kaip tik pasyviuos veiksmus, dėl kurių daiktas tampa valdomas. Veikos kvalifikavimui reikšmingas ir tiesioginės tyčios turinys, kuris tik patvirtina, jog atsitiktinai patekusio turto pasisavinimo atveju kaltininkas, prieš gaudamas svetimą turtą, neturi jokios tyčios jį neteisėtai užvaldyti.
3. Fizinio smurto naudojimas tuo pačiu veiksmu ir atskiriant daiktą nuo nukentėjusiojo, siekiant jį pagrobti, atitinka plėšimo nusikalstamą veiką. Todėl, plėšiant pritvirtintus daiktus prie asmens kūno ir tokiu būdu padarant atitinkamus sužalojimus, tokia veika kvalifikuotina pagal BK 180 straipsnį.
4. Tiesiogiai turto pagrobime nedalyvavusio bendrininko veika kvalifikuojama pagal pradinį susitarimą, o jo nesant pagal grobimo realizavimo eigą. Tokiam asmeniui esant įvykio vietoje, matant nukentėjusįjį bei prieš jį naudojamą prievartą, arba suvokiant bendrą susitarimą apiplėšti parduotuves ar kitokias panašaus pobūdžio patalpas, veika kvalifikuojama pagal BK 180 straipsnį. Priešingai, esant konkrečiam susitarimui pagrobti turtą ne prievartos būdu bei neturint realios galimybės suvokti pasikeitusios situacijos, kontakto su nukentėjusiuoju, kitų bendrininkų veikos kvalifikuotinos pagal BK 178 straipsnį.
5. Veikos kvalifikavimas pagal BK 178 ar 182 straipsnius priklauso nuo apgaulės įtakos turto užvaldymui. Vagyste pripažintinos tik tokios veikos, kuriose apgaulė naudojama tik kaip priemonė priėti prie turto, kurį ketinama pagrobti. Tuo tarpu sukčiavimo atveju apgaulė naudojama kaip priemonė įgyti svetimą turtą.
6. Vagystės ir turto pasisavinimo nusikalstamos veikos atribojamos pagal turto patikėjimo turinį. Tik aiškius įgalinimus disponuoti svetimu turtu turintis asmuo atsako pagal BK 183

straipsnį jį pasisavinęs. Susiklosčiusių santykių pagrindu turima galimybė prieiti prie turto, su juo atlikti technines operacijas, nesudaro pagrindo konstatuoti turto patikėjimo teisės, todėl tokiomis aplinkybėmis neteisėtas turto užvaldymas atitinka vagystės nusikalstamą veiką.

7. Asmeniui užvaldant daiktą, į kurį jis turi tikrą ar tariamą nuosavybės teisę, tokie veiksmai neatitinka vagystės nusikalstamos veikos ir esant papildomoms aplinkybėms (didelei žalai) gali atitikti nebent savavaldžiavimo nusikalstamą veiką. Įgyvendinant kitas tikras ar tariamas teises būtent subjektyvieji požymiai – veikos darymo tikslai, motyvai, siekiami rezultatai yra esminiai kriterijai atibojant vagystę bei savavaldžiavimą.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai

1. „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“. E-TAR. Žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr>.
2. „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 20, 42, 63, 67, 68, 72, 75, 77, 82, 90, 91, 92, 95, 97, 128, 144, 148, 150, 178, 182, 194, 195, 201, 204, 205, 210, 211, 212, 220, 221, 222, 223, 230, 236, 246, 248, 260, 263, 287, 306 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 228¹ straipsniu įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.237323>.
3. „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 7, 38, 47, 63, 66, 70, 75, 82, 93, 129, 166, 167, 172, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 189, 194, 196, 197, 198, 198¹, 198², 199, 202, 213, 214, 215, 225, 227, 228, 231, 233, 235, 252, 256, 257, 262, 284, 285, 312 straipsnių, priedo pakeitimo ir papildymo, XXVI, XXX skyrių pavadinimų pakeitimo ir kodekso papildymo 256¹, 257¹ straipsniais įstatymas“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://www.infolex.lt/ta/69763>.
4. „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 178 ir 187 straipsnių pakeitimo įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.453255>.
5. „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 139, 140, 176, 180, 181, 190, 201, 212, 249, 281 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.215815>.
6. „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“. E-TAR. Žiūrėta 2023 m. spalio 5 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr>.
7. „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46424/asr>.
8. „Latvijas Republikas Civillikums“. Likumi. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., <https://likumi.lv/ta/en/en/id/225418>.
9. „German Civil Code“. BMJ. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p4585.
10. „Model Penal Code“. HeinOnline. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., <https://www.legal-tools.org/doc/08d77d/pdf>.

11. „Spanish Civil Code“. Mjusticia. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d., [https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Spanish_Civil_Code_\(Codigo_Civil_Espanol\).PDF](https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Spanish_Civil_Code_(Codigo_Civil_Espanol).PDF).
12. „The penal code of California“. Leginfo. Žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/codes_displayText.xhtml?lawCode=PEN&division=&title=13.&part=1.&chapter=5.&article=.
13. „Theft act 1968“. Legislation. Žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1968/60>.
14. „German Criminal Code (Strafgesetzbuch – StGB)“. Gesetze. Žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html.
15. „Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas“. E-TAR. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 3 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9BC8AEE9D9F8/asr>.
16. „Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 3 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.24349?jfwid=>.
17. „Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. spalio 26 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/56df69a293fa11e9aab6d8dd69c6da66/asr>.

Specialioji literatūra

18. Vosyliūtė, Andželika. „Baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę“. Daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2009. <https://epublications.vu.lt/object/elaba:1784929/1784929.pdf>.
19. Vosyliūtė, Andželika. „Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teisminėje praktikoje“. *Teisė* 64, (2007): 135–154. <https://www.lituanistika.lt/content/17941>.
20. Vosyliūtė, Andželika. „Įsibrovimo į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją kaip vagystę kvalifikuojančio požymio samprata teisės moksle ir teisminėje praktikoje“. *Teisė*, 66, 1 (2008): 75-94, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/370/311>.
21. Vosyliūtė, Andželika. „Vagystę kvalifikuojančio požymio didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės samprata teisės moksle ir teismų praktikoje“. *Teisė*, 75, (2010): 55-66, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/237/187>.

22. Vosyliūtė, Andželika. „Automobilio pagrobimo samprata ir kvalifikavimo ypatumai teismų praktikoje“. Iš *Lietuvos Respublikos baudžiamajam kodeksui – 10 metų*, Gintaras Švedas (Vilnius: Registrų centras, 2011), 319-346.
23. Vosyliūtė, Andželika. „Kišenvagystės samprata teisės moksle ir teismų praktikoje bei kai kurie kvalifikavimo ypatumai“. Iš *Nepriklausomos Lietuvos teisė: praeitis, dabartis ir ateitis*, Gintaras Švedas (Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Alumni draugija, 2012), 144-158.
24. Vosyliūtė, Andželika. „Vagystės kvalifikuotų sudėčių konstravimo Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse ypatumai“. *Teisė*, 88, (2013): 129-143, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/1609/983>.
25. Vosyliūtė, Andželika. „Vagyste kvalifikuojančio požymio didelės vertės turto samprata teisės moksle ir teismų praktikoje bei kai kurie kvalifikavimo ypatumai“. Iš *Globalizacijos iššūkiai baudžiamajai justicijai*, Gintaras Švedas (Vilnius: Registrų centras, 2014), 169-185.
26. Vosyliūtė, Andželika. „Vagystės dalyko (turto) samprata ir jo nustatymo probleminiai aspektai“. Iš *Šiuolaikinės baudžiamosios teisės tendencijos*, Gintaras Švedas (Vilnius: Vilniaus universitetas, 2015), 161-187.
27. Abramavičius Armanas ir Andželika Vosyliūtė. „Vagystę kvalifikuojančio požymio „organizuota grupė“ samprata teisės moksle ir teismų praktikoje, bei kai kurie kvalifikavimo ypatumai“. Iš *Baudžiamoji justicija ir verslas* (Vilnius: Vilniaus universitetas, 2016), 155-173.
28. Abramavičius Armanas ir Andželika Vosyliūtė. „Atvira vagystė ir jos kvalifikavimo ypatumai“. *Teisė*, 105, (2017): 7–21, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/11097/9522>.
29. Vosyliūtė, Andželika ir Albertas Milinis. „Kai kurie vagystės kriminalizavimo probleminiai aspektai Lietuvos ir kitų užsienio šalių baudžiamuosiuose įstatymuose“. *Teisės apžvalga*, 22, 2 (2020): 40-59, <https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/e876d2b8-edd8-4585-86fd-0796e88ec777/content>.
30. Žukovaitė, Inga. „Plėšimo sudėties probleminiai aspektai“. Doktoro disertacija, Vilniaus universitetas, 2018. <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:29822203/datastreams/MAIN/content>.
31. Bukelienė, Dalia. „Baudžiamoji atsakomybė už turto pasisavinimą ir turto iššvaistymą: (teoriniai ir praktiniai aspektai)“. Doktoro disertacija, Vilniaus universitetas, 2005.
32. Bukelienė, Dalia. *Baudžiamoji atsakomybė už turto pasisavinimą ir turto iššvaistymą: (teoriniai ir praktiniai aspektai)*. Vilnius: Eugrimas, 2008.

33. Višinskis, Gerardas. „Baudžiamoji atsakomybė už savavaldžiavimą“. Daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2015. <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:22989491/datastreams/MAIN/content>.
34. Pikelis, Alvydas. *Baudžiamosios teisėkūros labirintai. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato nutarimas ir teismų praktika taikant Baudžiamojo kodekso 178 ir 180 straipsnius*. Vilnius: Petro ofsetas, 2011.
35. Fedosiuk, Oleg. „Sukčiavimo normos koncepcija naujame Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse ir jos įgyvendinimo problemos“. *Teisė*, 48 (2003): 78–89, <https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2003~1367189480203/J.04~2003~1367189480203.pdf>.
36. Šibkovas, Olegas. „Probleminiai sukčiavimo kvalifikavimo ir taikymo aspektai Lietuvos teismų praktikoje“. *Teisės apžvalga*, 16, 1 (2017): 77-99, <https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/bd1f3542-c112-4808-8f99-725c0885b7e4/content>.
37. Pranka, Darius. „Apgaulės samprata ir reikšmė atribojant sukčiavimą ir civilinės teisės pažeidimą“. *Socialinių mokslų studijos*, 4, 2 (2012): 663-683, <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/10946/744-1365-1-SM.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.
38. Žukovaitė, Inga. „Bendrininkavimo institutas plėšimo bylų jurisprudencijoje“. *Teisė*, 86 (2013): 160-173, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/1077/562>.
39. Žukovaitė, Inga. „Plėšimas nukentėjusiojo valią palaužus naudojamais įrankiais“. *Teisė*, 98 (2016): 168-180, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/9975/7983>.
40. Bukelienė, Dalia. „Turto pasisavinimo subjektas: ypatumai ir problematika“. *Teisė*, 53 (2004): 51-67, <https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LTLDB0001:J.04~2004~1367165355311/J.04~2004~1367165355311.pdf>.
41. Drakšas, Romualdas. „Kai kurie baudimo už turto pasisavinimą probleminiai aspektai“. *Jurisprudencija*, 20, 1 (2013): 283-299, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/442>.
42. Fedosiuk, Oleg. „Patikėtos svetimos turtinės teisės pasisavinimo ir iššvaistymo samprata“. *Jurisprudencija*, 113, 11 (2008): 72-83, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/1746>.

43. Fedosiuk, Oleg. „Savavaldžiavimas kaip nusikalstama veika: ar baudžiamajoje teisėje reikalinga ši norma?“. Iš *Lietuvos Respublikos Baudžiamajam kodeksui - 10 metų*, Gintaras Švedas (Vilnius: Registrų centras, 2011), 259-280.
44. Višinskis, Gerardas. „Savavaldžiavimo nusikaltimo sudėties didelės žalos asmens teisėms ar teisėtiems interesams požymis“. *Teisė*, 90 (2014): 211-225, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/2870/2036>.
45. Višinskis, Gerardas. „Savavaldžiavimo nusikaltimo ir civilinių teisių savignyos santykis“. *Teisė*, 92 (2014): 126-136, <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/3905/3338>.
46. Pakalniškis, Vytautas. „Nuosavybės teisės doktrina ir Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“. *Jurisprudencija* 28, 20 (2002): 69-79, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3594>.
47. Fedosiuk, Oleg. *Turto prievartavimas ir jo kvalifikavimas*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2002.
48. Baranauskas, Egidijus, Kęstutis Laurinavičius, Vytautas Pakalniškis ir Dalia Vasarienė. *Daiktinė teisė*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas 2010.
49. Pakalniškis, Vytautas. „Daiktai civilinių teisių objektų sistemoje“. *Jurisprudencija* 71, 63 (2005): 76-85, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3026>.
50. Abramavičius, Armanas ir kt. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Specialioji dalis (99-212 straipsniai)*. Vilnius: Registrų centras, 2009.
51. Vytauto Didžiojo universitetas. *Lietuvos baudžiamoji teisė. Specialioji dalis. Pirmoji knyga*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2021.
52. Simeone, J. Joseph. „Finders Keepers, Losers Weepers – Finding „Lost“ Property in Missouri a Judicial and Statutory Analysis“. *Saint Louis U. Legal Studies Research*, 12 (2008), 1-24, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1301597#.
53. Jakutytė-Sungailienė, Asta. „Turto samprata Lietuvos civilinėje teisėje“. *Socialinių mokslų studijos* 3, 3 (2009): 213-227, <https://ojs.mruni.eu/ojs/societal-studies/article/view/1410>.
54. Fedosiuk, Oleg. „Nuosavybė ir turtas Civiliniame ir Baudžiamajame kodeksuose“. *Jurisprudencija* 28, 20 (2002): 80-86, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3595>.
55. Sinkevičius, Edvardas. *Neteisėtas banko kredito gavimas arba panaudojimas ir jų kvalifikavimas*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2002.
56. Fedosiuk, Oleg. „Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė“. *Jurisprudencija*, 60, 52 (2004): 82-95, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3175>.

57. Dambrauskienė, Aušra. „Ultima ratio principo įgyvendinimas kriminalizuojant veikas Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse“. Daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2017. https://www.tf.vu.lt/wp-content/uploads/2017/11/2017-10-31_DS_disertacija_Dambrauskiene.pdf.
58. Gutauskas, Aurelijus. „Vykdymo eksceso problema baudžiamosios teisės teorijoje ir praktikoje“. *Jurisprudencija* 85, 7 (2006): 42-50, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/2845>.
59. Pranka, Darius. „Nusikalstamos veikos ir civilinės teisės pažeidimo atribojimo koncepcija Lietuvos baudžiamajoje teisėje“. Daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2012. <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/7ba51e21-14ae-4ed7-a703-7710d77c0c66/content>.
60. Sakavičius, Justas. „Turto patikėjimo teisės problematika Lietuvoje“. Daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2011. <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:1970471/datastreams/MAIN/content>.
61. Vitkevičius, Pranciškus Stanislavas. *Šeimos narių turtiniai teisiniai santykiai*. Vilnius: Justitia, 2006.

Teismų praktika

62. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamajoje byloje Nr. 2K-224-1073/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 6 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2119605>.
63. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. gegužės 11 d. nutartis baudžiamajoje byloje Nr. 2K-254/2010“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 8 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/160972>.
64. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 22 d. nutartis baudžiamajoje byloje Nr. 2K-585-677/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 28 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1163767>.
65. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. balandžio 6 d. nutartis baudžiamajoje byloje Nr. 2K-140-511/2018“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1595216>.
66. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. vasario 17 d. nutartis baudžiamajoje byloje Nr. 2K-41/2009“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 2 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/104571>.

67. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. lapkričio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-358-303/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 4 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1153530>.
68. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. kovo 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-76-222/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 4 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1706450>.
69. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. vasario 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-122-693/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 4 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1007565>.
70. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. sausio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-6/2012“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 4 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/338534>.
71. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato nutarimas dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose Nr. 52“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 6 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/50503>.
72. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. gegužės 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-254/2010“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/160972>.
73. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-517-303/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1161598>.
74. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. spalio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-211-511/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2196112>.
75. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. sausio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-61-489/2018“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1179228>.
76. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. sausio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-63-648/2016“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1179228>.
77. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. lapkričio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-406-507/2016“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1377957>.

78. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2024 m. vasario 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-9-594/2024“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 21 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2225667>.
79. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2003 m. spalio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-621/2003“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/24768>.
80. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2003 m. lapkričio 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-692/2003“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/24822>.
81. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2005 m. gegužės 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-364/2005“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/50012>.
82. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. birželio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-351/2012“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/386648>.
83. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. birželio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-362-942/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 24 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1058928>.
84. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. gegužės 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-282/2012“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 24 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/379661>.
85. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. vasario 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-74-495/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2143771>.
86. „Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. kovo 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-45-626/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1451315>.
87. „Panevėžio apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-272-366/2018“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1677107>.
88. „Panevėžio apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. birželio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-110-337/2020“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1893354>.

89. „Klaipėdos apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. vasario 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-38-606/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2058855>.
90. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. vasario 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-119/2013“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/822105>.
91. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. gegužės 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-291/2014“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/827886>.
92. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. balandžio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-105-303/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 25 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2154730>.
93. „Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. balandžio 16 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-242-574/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 27 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1715937>.
94. „Kauno apylinkės teismo 2023 m. gegužės 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-1129-1132/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 27 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2173218>.
95. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-488/2011“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/293943>.
96. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gegužės 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-272-648/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1048169>.
97. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. sausio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-5/2013“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/500237>.
98. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. balandžio 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165/2014“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/831493>.
99. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. gegužės 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-161-387/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 27 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2084270>.

100. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. spalio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-254-719/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 21 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1772953>.
101. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. gruodžio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-349-648/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1549223>.
102. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gegužės 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-245-696/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1046590>.
103. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. kovo 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-33-458/2020“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1860214>.
104. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. spalio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-408/2010“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/175771>.
105. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. lapkričio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-264-976/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1800222>.
106. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. kovo 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-68-511/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1704212>.
107. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. balandžio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-97-1073/2021“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1989870>.
108. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. sausio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-67-511/2016“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 29 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1206490>.
109. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-376-222/2018“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 29 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1676111>.
110. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. vasario 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-91/2013“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 7 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/509175>.

111. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. kovo 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-115-628/2018“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 7 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1583837>.
112. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. balandžio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111-697/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 7 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2072905>.
113. „Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. spalio 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-364-497/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 7 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2195000>.
114. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. balandžio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-189/2009“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 11 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/119772>.
115. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-495/2013“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 8 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/772174>.
116. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. gruodžio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-637/2010“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 11 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/185713>.
117. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-488/2011“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 11 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/293943>.
118. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. balandžio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-81-746/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/293943>.
119. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. spalio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-218/2009“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/293943>.
120. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. gegužės 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-126-387/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 14 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2078740>.
121. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. lapkričio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-247-719/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 14 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1778455>.

122. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. gruodžio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-292-303/2020“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 14 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1956934>.
123. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. birželio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165-976/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 14 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2090385>.
124. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gegužės 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160-303/2018“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 14 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1601352>.
125. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. spalio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-185-495/2020“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1930823>.
126. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. liepos 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-194-628/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. sausio 14 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1745455>.
127. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. birželio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-166-895/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 5 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1740442>.
128. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. birželio 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160-719/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 5 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2173385>.
129. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. rugsėjo 7 d. teismų praktikos sukčiavimo baudžiamosiose bylose (baudžiamojo kodekso 182 straipsnis) apžvalga“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 5 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/402830>.
130. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. balandžio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-214/2010“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 11 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/158478>.
131. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. gruodžio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-552/2011“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 11 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/316467>.
132. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. spalio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-263-689/2018“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 13 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1648859>.

133. „Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. sausio 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-88-487/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 13 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1418208>.
134. „Kauno apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-776-579/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 13 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1164601>.
135. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. kovo 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-41-648/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2069962>.
136. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. kovo 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-66-976/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1705127>.
137. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. sausio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-78-1073/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 15 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2133808>.
138. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. lapkričio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-275-976/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 9 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1536139>.
139. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugpjūčio 28 d. teismų praktikos turto pasisavinimo ir turto iššvaistymo baudžiamosiose bylose apžvalga (BK 183 ir 184 straipsniai)“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 23 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1574493>.
140. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-322-1073/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 23 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1789364>.
141. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. spalio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-219-495/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 23 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2113566>.
142. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. lapkričio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-373-696/2016“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 26 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1378827>.
143. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. spalio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-212-511/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 26 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2196109>.

144. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. spalio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-269-648/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 26 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1535643>.
145. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. rugsėjo 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-162-648/2021“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 26 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2027109>.
146. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. sausio 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-4-387/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2138959>.
147. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. birželio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-181-976/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. vasario 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2087723>.
148. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. gegužės 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-136-489/2023“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 2 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2164389>.
149. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. gruodžio 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-250-387/2021“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 2 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2046773>.
150. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. birželio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-169-976/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 2 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2090758>.
151. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. vasario 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-32-719/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 5 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2063310>.
152. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. sausio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-65/2011“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 26 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/186688>.
153. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. spalio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-400/2013“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 26 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/731039>.
154. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. gegužės 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-78/2012“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 26 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/376733>.

155. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. spalio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-236-696/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 26 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1535997>.
156. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. spalio 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-187-895/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1527883>.
157. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. gruodžio 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-274-788/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2023 m. spalio 28 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1784271>.
158. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. sausio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-35/2010“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 6 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/148874>.
159. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. rugsėjo 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-383/2011“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 9 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/226550>.
160. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-580-895/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 9 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1163680>.
161. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-357-139/2016“. Infolex praktika. Žiūrėta 2024 m. kovo 9 d. <https://www-folex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1367205>.

Kiti šaltiniai

162. Informatikos ir ryšių departamento statistiniai duomenys. IRD. Žiūrėta 2023 m. balandžio 16 d. <https://ird.lt/lt/paslaugos/tvarkomu-valdomu-registru-ir-informaciniu-sistemu-paslaugos/nusikalstamu-veiku-zinybinio-registro-nvzr-atviri-duomenys-paslaugos/nusikalstamos-veikos-lietuvoje-2006-2022-metais/oid.1014>.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe tiriama vagystės atirbojimo nuo kitų nusikalstamų veikų problematika. Atliekant tyrimą nebuvo analizuojami visi vagystės bei jai giminingų nusikalstamų veikų požymiai, dėmesys daugiausiai buvo skiriamas būtent atirbojimo kriterijams. Darbo tikslas yra iširti konkrečių turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų požymių įtaką veikos kvalifikavimui, praktikoje suformuotus atirbojimo kriterijus bei jų tinkamumą. Baigiamasis darbas susideda iš įvado ir trijų pagrindinių dėstomųjų dalių. Pirmoje dalyje nagrinėjamas vagystės ir radinio pasisavinimo nusikalstamų veikų dalykas, pavojingų veikų bei tyčios skirtumai, šių požymių įtaka veikos kvalifikavimui. Antroje dalyje nagrinėjamas turto pagrobimo būdas, prievartos veiksmų grobiant turtą įtaka veikos kvalifikavimui, bendrininkų veikos kvalifikavimo ypatumai. Trečioje dalyje nagrinėjami vagystės ir sukčiavimo, turto pasisavinimo, savavaldžiavimo atirbojimo klausimai, šių nusikalstamų veikų esminių požymių turinys bei įtaka veikos kvalifikavimui.

Reikšminiai žodžiai: vagystė, atirbojimo kriterijai.

ANNOTATION

The Master's Thesis examines the problem of distinguishing theft from other criminal offences. The Thesis did not analyse all the features of theft and related offences, but focused mainly on the criteria of distinction. The aim of this paper is to investigate the influence of the specific features of the criminal offence against property on the qualification of the criminal offence, the criteria of distinction established in practice and their appropriateness. The Thesis consists of an introduction and three main teaching parts. The first part deals with the subject matter of the offences of theft and embezzlement, the differences between the dangerous acts and intent, and the impact of these features on the qualification of the offence. The second part discusses the method of taking the property, the impact of coercive acts during the taking on the qualification of the offence, and the peculiarities of the qualification of the offence of accomplices. The third part examines the distinction between theft and fraud, embezzlement, and self-dealing, the content of the essential features of these offences, and the impact on the qualification of the offence.

Key words: theft, criteria of distinction.

SANTRAUKA

Magistro baigiamojo darbo tema – „Vagystės atribojimas nuo kitų nusikalstamų veikų Lietuvos teismų praktikoje“.

Darbe analizuotų radinio, bešeimininkio ir laikinai be priežiūros palikto turto, jų grobimo bei pasisavinimo požymių turinys atskleidė teismų praktikoje pasitaikančias problemas, susijusias su neteisingu veikos kvalifikavimu pagal BK 178 ar 185 straipsnius. Analizuotų požymių visuma leido konstatuoti, kad teismų praktikoje suformuoti vagystės ir radinio pasisavinimo atribojimo kriterijai (galimybė identifikuoti daikto savininką pagal jo požymius bei nusikalstamos veikos padarymo vieta – administruojamojo pobūdžio patalpa) negali būti nulemiantys veikos kvalifikavimą iš esmės. Išanalizavus minėtų požymių turinį bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką baigiamajame darbe buvo išskirti pagrindiniai kriterijai, kuriais turėtų būti vadovujamasi atribojant vagystę ir radinio pasisavinimą (esamu arba nutrūkusi ryšiu tarp daikto ir juo disponuojančio asmens, patvirtinančiu arba paneigiančiu daikto palikimą laikinai, kartu su kaltininko suvokimu dėl pamesto ar priešingai tik laikinai palikto daikto; kaltininko aktyviais ar kaip tik pasyviais veiksmais, dėl kurių daiktas tampa valdomas).

Darbe analizuotas vagystės ir plėšimo santykis parodė, jog Lietuvos teismų praktikoje yra suformuoti tinkami atribojimo kriterijai, tik atskirose situacijose pasitaiko neteisingo kvalifikavimo pavyzdžių. Taip pat atkreiptas dėmesys, kad visose bylose, kai turtas buvo grobiamas tuo pačiu veiksmu ir panaudojant fizinį smurtą, ir atskiriant daiktą nuo nukentėjusiojo, tokia veika kvalifikuota pagal BK 178 straipsnį. Visgi baigiamajame darbe buvo padaryta išvada, kad plėšiant daiktus, pritvirtintus prie asmens kūno, ir tokiu būdu padarant atitinkamus sužalojimus, tokia veika turėtų būti kvalifikuojama pagal BK 180 straipsnį.

Magistro baigiamajame darbe analizuota teismų praktika leidžia teigti, kad esminių problemų atribojant vagystę ir sukčiavimą nekyla. Tokio pobūdžio bylose yra suformuoti aiškūs teisingo kvalifikavimo kriterijai – sukčiavimo atveju apgaulė naudojama kaip priemonė įgyti svetimą turtą, o vagystėje tik kaip priemonė prieiti prie turto. Tuo tarpu atribojant vagystę ir turto pasisavinimą atskirais atvejais kyla problemų dėl netinkamai nustatytos turto patikėjimo teisės. Šių veikų esminis atribojimo kriterijus turėtų būti turto patikėjimo turinys, patvirtinantis suteiktus įgaliojimus laisvai valdyti ir naudotis svetimu turtu. Išanalizavus teismų praktiką taip pat nustatyta, kad pagrindinė problema atribojant vagystę ir savavaldžiavimą kyla dėl netinkamo subjektyviųjų veikos požymių vertinimo. Pagrindiniai kriterijai, leidžiantys teisingai kvalifikuoti veikas pagal BK 178 ar 294 straipsnį, turėtų būti veikos darymo tikslai, motyvai, siekiami rezultatai, arba tikros ar tariamos teisės į turtą turėjimas.

SUMMARY

The topic of the Master's Thesis is "Distinguishing theft from other criminal offences in Lithuanian case law".

The content of the analysis of the elements of finding, taking and misappropriation of stateless and temporarily unattended property, as well as of their abduction and misappropriation, has revealed the problems encountered in the case law related to the incorrect classification of the offence under Articles 178 or 185 of the CC. The totality of the analysed features allowed to state that the criteria for distinguishing between theft and misappropriation of a found object, as established in the case law (the possibility to identify the owner of the object by its features and the place of commission of the offence - the premises of an administrative nature), may not be decisive for the qualification of the offence as such. After analysing the content of the aforementioned elements and the case law of the Supreme Court of Lithuania, the final thesis has identified the main criteria that should be used to distinguish between theft and appropriation of a found object (the existing or broken link between the object and the person who possesses the object, which confirms or denies that it is temporarily abandoned, together with the offender's awareness of the lost or, on the contrary, only temporarily abandoned object; the active or passive actions of the offender, which make the object possessed).

The analysis of the relationship between theft and robbery shows that Lithuanian case law has established appropriate criteria for distinguishing between the two, with only a few examples of misqualification in individual situations. It was also noted that in all cases where the property was taken by the same act of physical violence and by separating the object from the victim, the offence was qualified under Article 178 of the CC. However, the final thesis concluded that the act of robbing objects attached to a person's body and thereby causing corresponding injuries should be qualified under Article 180 of the CC.

The case law analysed in the Master's thesis suggests that there are no fundamental problems in distinguishing between theft and fraud. In this type of legal cases, there are clear criteria for the correct qualification: in fraud, deception is used as a means of acquiring other people's property, whereas in theft it is only used as a means of gaining access to property. In contrast, the distinction between theft and misappropriation of property is in some cases problematic due to the improper establishment of the right of entrustment of property. The essential criterion for distinguishing between these acts should be the content of the entrustment of the property, which confirms the authority conferred to freely possess and use the property of others. The analysis of the case-law also reveals that the main problem in distinguishing between theft and self-dealing arises from an

incorrect assessment of the subjective elements of the act. The main criteria for the correct classification of acts under Article 178 or 294 of the CC should be the objectives, motives, the results to be obtained, or the possession of a real or apparent right to the property.